

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA RIJEČ

BROJ 742

7. SRPNJA 2017. CIJENA 50 DINARA

RADOJEVO U BANATU
215. obljetnica
naseljavanja Hrvata

SADRŽAJ:

4

Plenković – Bačić – Žigmanov
**Prioritet zaštita svih
prava**

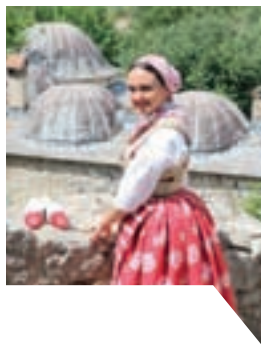
10

Župa sv. Petra i Pavla u Bajmaku
**Dva stoljeća od
izgradnje crkve**

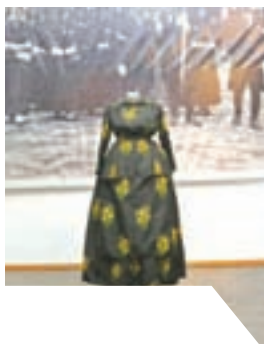
12

Nevena Mlinko, informatorica u
Gradskoj knjižnici Subotica
**Spoj duhovnosti
i kreativnosti**

26

Revija tradicijske odjeće i izbor
najljepše Hrvatice u narodnoj
nošnji izvan Hrvatske
**Povezivanje Hrvata
iz cijeloga svijeta**

33

Izložba s Božjom pomoći u sklopu
Dužijance
**Bunjevačko veliko
ruvo**

43

5. Europsko nogometno natjecanje reprezentacija hrvatskih
manjina
**Finalna pobjeda
momčadi nogometne
reprezentacije Hrvata
iz Srbije**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović
(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,
Antun Borovac, Josip Dumendžić, Petar Pifat,
Josip Stantić, Andrej Španović, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(društvo)

Davor Bašić Palković

(urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(društvo, urednica Hrcka i korektura)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Tik-tak

Snoge na nogu, od izbora **Vučića** za predsjednika (ako se sjećate, bilo je to još početkom travnja, dobro sad, jeste, ove godine) pa do njegove odluke sredinom lipnja da mandat za sastavljanje nove Vlade povjeri **Brnabićki**, najzad se stiglo i do toga da su zastupnici građana izglasali novu premijerku Srbije. Jeste potrajalo, kaže se da *za dobar posao treba vremena*, a vrijeme će ponovno pokazati je li urađen dobar posao, kako izborom premijerke, tako i u vezi s programom koji je Brnabićka predstavila u svom ekspozeu.

Dakle, trebamo sad opet malkice *popričekati*, samo sad malo više od razdoblja kada smo čekali na izbor premijerke. Dodamo li tom prošlom razdoblju još deset dana na čekanje, imat ćemo tih famoznih prvih sto dana Vlade, pa ćemo tek onda aplaudirati, možda gundati ili kritizirati. Sad će to očas, samo što nije, a ako ste sasvim slučajno nabrijani na premijerku, sastav nove Vlade i njenu moguću učinkovitost, kupite sebi ukusne bombončice od pepermint *tic-tac* (kažu da umiruje živce) i slušajte **Lennonovu** pjesmu *Moć narodu*, jer tri mjeseca je uobičajeno razdoblje za podvlačenje crte o radu nove Vlade.

A domaći mediji ubili se od pisanja kako balkanske države nisu imale do sada žene na čelu Vlada, a kamoli deklarirane pripadnice LGBT populacije. Prijelomna vijest, nema što. Sigurno bi se i navijači *Manchester Uniteda* brinuli do boli je li nogometni bogataš koji je postao novi centarfor tima gay. Ne bi oni baš kidali živce zbog toga, njih bi tek interesiralo hoće li on postizati zgoditke. Dobro sad, jeste ipak to malkice drugačija situacija kada netko tko nije praznog džepa zabije ili promaši penal ili kada netko, tko blago rečeno ne spaja kraj s krajem, odlučuje o plaćama i mirovinama onih koji nisu punih džepova. Sve one čije lisnice nisu u razvoju valjda bi trebalo interesirati postiže li premijerka zgoditke na političkom i gospodarskom terenu, bila gay ili ne bila, jer će i u slučaju neodlučenog rezultata mnogi dati krila petama i pridružiti se emigrantima koji su otišli iz Srbije, sve s gorko podrugljivim natpisom na majicama, kulturnim sloganom iz stripa *Alan Ford*: »Bolje je živjeti sto godina kao milijunaš, nego sedam dana u bijedi.«

Parafrazirat ću sad predsjednika Vučića, koji je rekao da će Brnabićka biti gospodarstveni, a **Dačić** politički premijer. Jeste, Brnabićka nije članica niti jedne političke stranke, a odsustvo njenog jasnog političkog profila učinilo da bude savršen izbor predsjednika Vučića.

Znači li to da će Vučić i dalje kontrolirati rad Vlade? Ili to možda znači da je država od sada, naravno neformalno, predsjednička republika? Dobro, znam, sto dana... Ali! Jesmo li stigli do točke, kada nema novih političkih, ideoloških i generacijskih ideja? Pojam demokracija, kao oblik vladavine u praksi, ne može sve postaviti na svoje mjesto ako nije način života građana. Demokratske kontrole raspodjele blagostanja su danas izrazito loše. Jesu li donositelji političkih odluka na nacionalnim razinama ustvari u povlačenju pred svjetskim financijskim institucijama? Sestra **Teresa Forcades**, koju nazivaju iконом europske ljevice, kaže da su vlade zapadnih zemalja podređene velikim korporacijama. Jedno je sigurno. Nema promjene političke paradigme bez aktivnih građana. A sat radi i dalje tik-tak.

Z. S.

Prioritet zaštita svih prava

Položaj i status hrvatske nacionalne manjine prioritetno je pitanje za Vladu Hrvatske te će se suradnjom i na političkoj razini inzistirati na zaštiti svih prava utvrđenih sporazumima sa Srbijom, priopćeno je iz Vlade o sastanku premijera **Andreja Plenkovića** s predstavnicima hrvatske manjine u toj zemlji.

Plenković je s predsjednikom Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i zastupnikom u Skupštini Srbije **Tomislavom Žigmanovim**, te s predsjednikom Hrvatskoga nacionalnog vijeća **Slavenom Bačićem** razgovarao o položaju Hrvata u Srbiji, problemima i izazovima s kojima se susreću, priopćeno je nakon sastanka u Banskim dvorima.

»Nastavili smo s praksom redovitih susreta s najvišim nositeljima vlasti u Hrvatskoj na kojima razmjenjujemo informacije o temama koje su važne za život hrvatske zajednice u Srbiji. To su pitanja koja se odnose na društveni položaj hrvatske zajednice u Srbiji, te na probleme s kojima se suočavamo u ostvarivanju naših legitimnih interesa, napose kada je riječ o manjinskim pravima, te našim očekivanjima od Hrvatske. Tim prije je za nas ovaj susret bio značajan jer se dogodio neposredno prije dolaska predsjednika Srbije u Dubrovnik. Također važnim držimo što smo imali priliku predstaviti se novoizabranoj ministrici vanjskih i europskih poslova Hrvatske **Mariji Pejčinović-Burić**, te dogovoriti okvire za suradnju«, kaže Tomislav Žigmanov za naš tjednik.

Položaj i status hrvatske nacionalne manjine prioritetno je pitanje za hrvatsku Vladu, te će suradnjom i na političkoj razini inzistirati na zaštiti svih prava utvrđenih sporazumima sa Srbijom, navodi se u priopćenju. Hrvatska vlada putem Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Ministarstva vanjskih i europskih poslova u kontinuiranom je dijalogu s predstavnicima hrvatskoga naroda u Srbiji. Vlada različitim projektima i programima pomaže u jačanju i razvoju položaja hrvatske nacionalne manjine.

Uz premijera, na sastanku su sudjelovali i ministrica vanjskih i europskih poslova Marija Pejčinović-Burić, te predstojnik Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Zvonko Milas**.

Z. S.

Obljetnica DSHV-a

Obilježavanje 27. obljetnice osnutka Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini održat će se 15. srpnja, s početkom u 18

sati, kada će biti služena sveta misa u franjevačkoj crkvi svetog Mihaela Arkandela, nakon čega će od 19 sati biti organiziran prijam u dvorištu Doma Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini u Subotici (Beogradska cesta 31).

Raspisani izbori za Savjet MZ Sonta

Na temelju Odluke o raspisivanju izbora za članove savjeta mjesnih zajednica u općini Apatin, Općinska uprava, Odjeljenje za opću upravu, društvene djelatnosti i skupštinske poslove obavještava građane s područja općine Apatin da je donijeta Odluka o raspisivanju izbora za članove Savjeta mjesnih zajednica u općini Apatin. Izbori će biti održani 6. kolovoza ove godine. Rokovi za izvršenje izbornih radnji su u tijeku.

Tako će Sonta, čijem Savjetu je mandat istekao još početkom ožujka, umjesto od predsjednika općine Apatin, imenovanog petočlanog privremenog vijeća, kojega tvore trojica članova SNS-a i po jedan SPS-a i DSHV-a, dobiti rukovodeće tijelo izabranom voljom mještana.

I. A.

Pupovac novi predsjednik SDSS-a

Odlukom članova Glavne skupštine Samostalne demokratske srpske stranke, koja je održana 2. srpnja u Vukovaru, za predsjednika stranke izabran je dosadašnji dopredsjednik **Milorad Pupovac**.

On je na mjestu predsjednika SDSS-a zamijenio **Vojislava Stanimirovića** koji je dužnost predsjednika stranke obnašao od ožujka 1997. godine kada je stranka upravo u Vukovaru i osnovana. Iako se Stanimirović povukao s funkcije predsjednika stranke, i dalje ostaje politički aktivan kao predsjednik Glavne skupštine.

Pojasnio je i kako će SDSS u budućnosti voditi Pupovac, koji će kao politički veteran pomagati da četvero izabranih potpredsjednika stranke politički stasaju. Najavio je i da SDSS zadržava kontinuitet, tako da će sjedište stranke i dalje biti u Vukovaru, kao i stalnu komunikaciju na relaciji Vukovar – Zagreb.

Milorad Pupovac najavio je nove smjernice rada stranke i naglasio važnost suradnje s Vladom **Andreja Plenkovića**.

»Gori ne smijemo biti, a bolji u mnogim stvarima moramo biti. Moramo biti bolji u kontaktu s ljudima, drugim političkim strankama s kojima je moguća suradnja, rješavanju životnih problema ljudi kao i većoj participaciji pripadnika srpske nacionalne manjine«, rekao je Pupovac.

Govoreći o daljim programskim smjernicama SDSS-a, najavio je daljnje aktivnosti na registraciji srpskih škola, obnovi i stambenom zbrinjavanju, kadrovskoj efikasnosti kao i razvoju sredina u kojima žive pripadnici srpske nacionalne manjine.

Pupovac je najavio i da kao predsjednik SDSS-a odlazi s mjesta predsjednika Srpskog narodnog vijeća, gdje će ga do Skupštine zamijeniti **Saša Milošević**.

Z. S.

Obnova rodne kuće bana Jelačića

Srbija ulaže 530.000 eura

U Dubrovniku je 30. lipnja održan summit zemalja članica Procesa suradnje u jugoistočnoj Europi, uz poruku predsjednice Hrvatske **Kolinde Grabar-Kitarović** da EU mora ostati fokusirana na europsku perspektivu regije i da se to mora reflektirati u politici širenja. Na summitu je sudjelovao i predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić** s kojim je prije plenarne sjednice Grabar-Kitarović razgovarala o odnosima i ekonomskoj suradnji dviju zemalja.

Vučić je hrvatskoj predsjednici potvrdio da će Srbija uložiti više od pola milijuna eura (530.000) u obnovu rodne kuće bana **Josipa Jelačića** u Petrovaradinu i da će zajedno u dogovoru omogućiti odlazak logoraša na komemoraciju žrtvama logora Stajicevo.

Dobar signal za vojvođanske Hrvate

»Razgovarali smo o unaprjeđenju naših odnosa. Vučić mi je rekao da će Srbija obnoviti rodnu kuću bana Josipa Jelačića u Petrovaradinu za iznos nešto veći od 500.000 eura. Razgovarali smo i dogovorili se da će logorašima omogućiti ove godine dolazak u Stajicevo da u miru i dostojanstvu polože vijence i prisjete se teških trenutaka u razdoblju koje je iza nas i koje moramo zatvoriti. Nastavit ćemo našu suradnju, nastaviti ćemo razgovore na temelju *Subotičke deklaracije*, temeljem dobre volje obiju strana i vjerujem da ćemo u skoroj budućnosti imati rezultate u korist naših naroda i država kao i sveukupnih odnosa na jugoistoku Europe«, rekla je Grabar-Kitarović, a prenosi *Večernji list*.

Vučić je novinarima rekao da je hrvatska strana osigurala projekt za obnovu rodne kuće Jelačića, a Srbija će osigurati sredstva za njegovu realizaciju.

»Riječ je o velikom novcu, ali ćemo ga naći u Pokrajini i Republici da to pitanje riješimo, što je dobar signal za Hrvate. Poslije toga rješavamo i pitanje asfaltiranja ulica, financiranja medija na hrvatskom jeziku. Imamo još problema za 10 od 34 predviđenih udžbenika na hrvatskom jeziku, jer smatramo da rukopisi na materinskom jeziku nisu dovoljno stručni. Gledamo da to riješimo«, naglasio je Vučić.

Tanjug prenosi kako je Vučić s hrvatskom predsjednicom razgovarao i o drugim konkretnim pitanjima i problemima koji proizlaze iz *Subotičke deklaracije*. Vučić je također detaljno predočio Grabar-Kitarović probleme Srba u Hrvatskoj i što Srbija u tom pogledu očekuje.

»Nastavit ćemo konkretnu suradnju. Predstavnici kabineta će razmjenjivati posjete. Gledat ćemo da to na najkonkretniji način rješavamo, u što bržem hodu, jer je to važno zbog Srba koji žive u Hrvatskoj i Hrvata koji žive u Srbiji, da se dobro osjećaju kao građani tih zemalja. Da nemaju probleme koje su imali i imaju.

Vjerujem da možemo postići značajne rezultate po tom pitanju«, uvjeren je Vučić.

Zajednička europska budućnost

Na plenarnoj sjednici, nakon hrvatske predsjednice, o stanju u regiji govorio je predsjednik Srbije Aleksandar Vučić. Na sastanku su govorili i predsjednik Slovenije **Borut Pahor**, šef crnogorske države **Filip Vujanović**, kosovski predsjednik **Hashim Thaçi**, predsjednik Makedonije **Đorđe Ivanov**, bugarski premijer **Bojko Borisov** i turski vicepremijer **Tugrul Türkes**.

»Dolazak predsjednika Srbije u Dubrovnik korak je u pozitivnom smjeru u odnosima dviju država. Hrvatska očekuje rješavanje preostalih otvorenih pitanja u odnosima sa Srbijom, poput sudbine nestalih i zaštite manjina, ali se nada i unaprjeđenju gospodarske suradnje«, rekao je za RTS hrvatski premijer **Andrej Plenković**.

»Srbija je u procesu pregovora o pristupanju s Europskom unijom i pozicija Hrvatske je da se kroz taj proces nastoje naći rješenja za ona pitanja koja opterećuju naše odnose. Sudjelovanje predsjednika Vučića, potpredsjednika Vlade **Đačića** na ovom skupu smatram korisnim doprinosom u tom smjeru«, naveo je premijer Plenković.

Sudionici regionalnog summita usvojili su zajedničku Deklaraciju u kojoj su naglasili da ostaju u potpunosti posvećeni regionalnoj suradnji u jugoistočnoj Europi, kao i da čvrsto vjeruju u zajedničku europsku budućnost, jer se projekt EU dokazao kao najuspješniji i najefikasniji garant mira, stabilnosti i prosperiteta u historiji europskog kontinenta.

U Deklaraciji je istaknuto da je glavni prioritet jugoistočne Europe osiguravanje stabilnosti i prosperiteta regije putem ekonomskog rasta, primjene neophodnih reformi i jačanja nastojanja da se riješe otvorena pitanja.

Z. S.

Obilježena 215. obljetnica naseljavanja Hrvata u Radojevo

Sačuvati naslijeđe PREDAKA

Onima koji poznaju povijest i sadašnjost Hrvata u Srbiji nije stran podatak da je ta zajednica dosta disperzirana. O Hrvatima u Bačkoj i Srijemu, gdje je i broj pripadnika ove etničke skupine najveći te u smislu tzv. manjinskoga života najorganiziraniji, najviše se zna i čuje u javnosti. O drugima slabije. Jedna od tih manje poznatih zajednica su i Hrvati u srednjem Banatu, odnosno Radojevu, Boki i Neuzinu. Ovoj zajednici, inače, povijesno pripadaju i Hrvati u selu Keča, koje se danas nalazi »preko puta« u susjednoj Rumunjskoj.

A prošli petak, 30. lipnja, za Hrvate u selu Radojevu (nekadašnjoj Klariji), bio je, kako i sami ističu, poseban dan jer je obilježena 215. obljetnica od naseljavanja njihovih predaka u to mjesto. U čast obljetnice blagoslovljen je novopodignuti križ u dvorištu katoličke crkve sv. Urbana, uz program koji je podrazumijevao i obilazak već spomenute, te Srpske pravoslavne crkve sv. Nikole u tom selu, prigodno predavanje o naseljavanju Hrvata u taj kraj, te nastup folkloraca mjesnog KUD-a *Dobrivoje Putnik*. Organizacijski odbor ove manifestacije činili su župnik **Tibor Király**, dr. **Gaja Pozojević**, »alfa i omega« radojevačke zajednice Hrvata i Mjesna zajednica Radojevo.

Potomci plemića

Hrvati su u Radojevo došli u dva doseljenička vala, 1801. i 1828. godine. Bili su to plemići-predijalci, obitelji Pozojevića, **Milošića**, **Jelačića**, **Acela** i druge porijeklom iz sela u Pokuplju, danas u Sisačko-moslavačkoj županiji u Hrvatskoj. Njihovo preseljenje posljedica je preuređenja Vojne krajine za vladavine **Marije Terezije**, kojim su pokupski posjedi zagrebačkog biskupa **Maksimilijana Vrhovca** ušli u tu vojno-upravnu jedinicu, za što je biskup dobio prostranu gospoštiju u Torontalskoj županiji i na nju naselio svoje predijalce. Preci današnjih Hrvata u Radojevu bili su kajkavci. U vrijeme kad su stigli u srednji Banat, okolina je bila močvarna. Kako bi močvaru pretvorili u plodnu ravnicu, oni su financirali reguliranje starog korita Begeja. Iz svog starog zavičaja donijeli su i kulturu gajenja vinove loze. Zbog toga su i svoju crkvu posvetili sv. Urbanu, zaštitniku vinograda, vinograda i bačvara. Klarija je nekad imala na stotine hektara vinograda, ali je zasade u međuvremenu poharala filoksera. Kad je ukinuto plemstvo, moć i značaj ovdašnjih plemića Hrvata opada i počinje raseljavanje. O bogatoj povijesti radojevskih Hrvata

svjedoče podaci da su do Drugoga svjetskog rata imali hrvatsku općinu i školu, a današnja Ulica Ive Lole Ribara zvala se, a neslužbeno je i danas nazivaju, *Orvatski sokak*.

Obnova crkve

Simbol prisutnosti Hrvata u Radojevu svakako jest Katolička crkva sv. Urbana. Crkva je podignuta 1930. u neogotičkom stilu. Podignuta je dobrovoljnim priložima, na inicijativu nasljednika grofa **Andrije Čekonjića** i članova obitelji Pozojević, **Molnar, Kaurić, Miksić i Bodo**. Danas ovaj vjerski objekt nije u zavidnom stanju, na što je ukazano i prilikom prošlotjedne svečanosti u Radojevu. Problem su vlaga i ulegnuće duž zida i poda crkve ispod oltara. Crkva ima i orgulje, ali ni one nisu u funkciji. Želja je mjesnih Hrvata da se crkva spasi od propadanja. Gaja Pozojević ističe kako to zahtijeva nemali angažman, odnosno traženje pomoći sa svih strana. Elaborat za građevinsku obnovu crkve postoji, izrađen je uz financijsku potporu Općine Nova Crnja, kojoj MZ Radojevo pripada. Od Zrenjaninske biskupije obećana je pomoć u visini od 6.000 eura. Prošle su godine naišli na razumijevanje dobrotovora **Janeza Žlendera** iz Slovenije koji je donirao 1.000 eura. Jedan od planova je i da se obnova crkve realizira sredstvima iz IPA fondova Europske unije skupa s partnerima iz Keče u Rumunjskoj. Riječ je o širem projektu u kojem bi bile obnovljene i radojevačka pravoslavna crkva, te srpska i tzv. hrvatska crkva u susjednoj Keči.

Lagano izumiranje

Hrvatska zajednica u Radojevu polako nestaje. Danas Hrvata u selu ima tek petnaestak, naspram nekadašnjih nekoliko stotina. Inače, u selu danas živi ukupno nešto preko tisuću stanovnika.

»Među Hrvatima u Srbiji ne postoji značajnija svijest da postoji jedna mala hrvatska zajednica u srednjem Banatu«, kaže Gaja Pozojević. »Nedavno sam imao predavanje u Subotici gdje sam govorio o našoj maloj zajednici. Drago mi je da se polako upoznajemo i jačamo veze s drugim Hrvatima u Vojvodini. Naša zajednica u Radojevu je vrlo mala i slaba. Sami ne možemo praktično ništa, tako da nam potpora institucija hrvatske nacionalne manjine i sviju drugih znači. Puno smo zahvalni i našem svećeniku Tiboru Királyu. Trudimo se, tražimo pomoć da se crkva sv. Urbana sačuva makar i kao spomenik kulture, kao trag prisutnosti Hrvata na ovim prostorima«, dodaje on.

Novopostavljeni križ u dvorištu crkve blagoslovili su **Davor Lucacela**, župnik iz susjedne Keče i radojevački župnik Tibor Király.

»Ovo je važan dan za Hrvate u srednjem Banatu i s jedne i s druge strane granice. Hrvatska zajednica u Radojevu je mala, ali postoji i ima svoj vjerski život. Ovu obljetnicu slavimo skupa s Hrvatima u Keči. Proslava je počela u studenome prošle godine na sv. Katarinu, kada smo bili na njihovoj crkvenoj slavi, a bit će zatvorena ove godine također na blagdan sv. Katarine«, kaže župnik Király.

Obilježavanju obljetnice, među ostalim, prisustvovali su i v. d. ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov**, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slaven Bačić**, konzulica prvog reda Generalnog konzulata Hrvatske u Subotici **Evica Milanović**, te predstavnici lokalnih vlasti i Općine Keča u Rumunjskoj.

D. Bačić Palković

Spomen ploča

Uz novopodignuti križ stajat će mesingana spomen ploča s natpisom *U spomen na 215. godišnjicu naseljavanja Hrvata u Radojevo (Klarija) 30. 06. 2017.* koju je donirao ZKVH. Izradu novopostavljenog križa financirao je Tomislav Žigmanov osobno.

»Ovo je naša potpora očuvanju sakralne baštine ovdašnjih Hrvata, trajni spomenik našega postojanja na ovim prostorima. Na jesen ove godine bit će obilježeno i 250 godina od dolaska Hrvata u Starčevo. U cilju obnove radojevačke crkve sv. Urbana pokušat ćemo lobirati u lokalnim i regionalnim samoupravama u Hrvatskoj, s prostora s kojih su Hrvati prije više od dva stoljeća došli u srednji Banat. To su mjesta u Sisačkomoslovačkoj županiji. Bit ćemo i logistička podrška ako dođe do IPA projekta kojim se crkva također želi obnoviti«, kaže Žigmanov.

Premijerka Ana Brnabić, Vučićeva vizija razvoja Srbije

STARI program, STARI kadar

*Stvorivši prethodno u svijetu i kod nas uvjete za to, Vučić je od ureda u Nemanjinoj 11 Ani Brnabić napravio »sigurnu kuću«, naravno pod uvjetom da nova gazdarica ne pravi značajnije pomjeranje inventara, što je, uostalom, i suština cijele priče * Izbor ministara i ekspozice u Skupštini Srbije prvi su dokaz da je Brnabićka taj uvjet bespogovorno prihvatila*

Nije prošlo ni četiri mjeseca od raspuštanja Skupštine, a Srbija već ima novu Vladu. U međuvremenu, život se odvijao po scenariju kog svakodnevno piše **Aleksandar Vučić**. Prvo je na travanjskim izborima osigurao sebi glavnu ulogu za dva spektakla: *Polaganje prisege* i *Inauguraciju* (farsična melodrama, inspirirana istinitim događajem **Titovog** sprovođa s mnoštvom izaslanih statista), a zatim se pojavio i kao vrhunski redatelj u epizodi *Premijerka*.

Iako tu nije mogao pogriješiti, izabrao je najbolju ulogu. Shvativši da se politički život u svijetu, a u Srbiji i za koju nijansu više, već odavno na površinskoj ravni izjednačio s estradom, novoinaugurirani predsjednik za svoju je nasljednicu na mjestu premijera ustoličio **Anu Brnabić**. To je bila kost! Svjetski mediji, napose oni zapadno od Istoka, promptno su oglasili wikipedijske enciklopedije i ustanovili kako Srbija u svojoj povijesti nikada nije imala ženu za predsjednicu Vlade. Pri tomu su isti lako došli i do podatka da premijerka javno očituje svoje seksualno opredjeljenje koje je dijametralno suprotno u odnosu na ustaljeni »sustav vrijednosti« u Srbiji, napose kada riječ o tako »osjetljivi-

vom pitanju«. Tek nakon toga, ako je u vijestima bilo mjesta za to, išli su podaci o njezinim referencama koje je preporučuju za buduću funkciju (školska sprema, radno iskustvo, zalaganje na poslu i slične sitnice), a za domaće potrebe ovdašnji mediji su razmjerno sramežljivo provukli i jedan naizgled nebitan detalj: njezino (hrvatsko) podrijetlo. Tek da se to ima u vidu. Zlu ne trebalo.

Dačić & Krkobabić u digitalnom svijetu

Osim što je shvatio narav politike, pokazalo se da je Vučić i pravilno procijenio odnose u njoj: Zapad ga podržava, Istok šuti, a doma će(mo), kao i do sada: lako. Naime, kao da se svakoga dana budi i liježe uz *Psihologiju gomile* **Gustavea le Bona** Vučić je – s izuzetkom **Palme** – bez većih problema ukrotio muškarčine, domaćine, patriote i općenito propagatore tradicionalnih vrijednosti unutar svojih redova ili onih koji funkcionalno ne mogu bez njega, uključujući tu i takve stožere državnosti i srpstva kao što su Crkva (na čelu s najmoćnijom), Vojska i policija,

pretvorivši ih preko noći u gorljive branitelje ljudskih prava, zaklete kozmopolite i sve ono protiv čega su do jučer bili i protiv čega će prvom (zgodnom) prilikom opet biti.

Stvorivši takvo ozračje u svijetu i kod nas Vučić je od ureda u Nemanjinoj 11 Ani Brnabić zapravo napravio »sigurnu kuću«. Naravno, pod uvjetom da nova gazdarica ne pravi značajnije pomjeranje inventara, što je, uostalom, i suština cijele priče. Izbor ministara i ekspozice u Skupštini Srbije prvi su dokaz da je Brnabićka taj uvjet bespogovorno prihvatila. Možete li, recimo, prvog potpredsjednika Vlade i ministra vanjskih poslova (!) **Ivica Dačića** – čije je sricanje engleskog ispod razine trogodišnjeg djeteta u vrtiću – u praksi spojiti s proklamiranim Brnabićkinim zalaganjem za »digitalizaciju« izvan kategorija tipkanja po »pametnom telefonu« ili tabletu? Pa čovjek je ekspert za *Miljacku* i **Che Guevaru** i kao takav i dalje može sjajno predstavljati zemlju u okviru nekog zabavnog programa. Recimo na argentinskoj televiziji. A kako spomenuta digitalizacija u praksi tek stoji ministru bez portfelja, zaduženom za regionalni razvoj i koordinaciju javnih poduzeća **Milanu Krkobabiću**! Ili: hoće li tečaj digitalizacije pomoći ministru unutrašnjih poslova **Nebojši Stefanoviću** da konačno identificira »idiote« koji noću – umjesto danju, k'o svi normalni idioti – ruše naselja po gradovima ili što im se već nađe pri putu? Što tek reći o dokazanom patriotu, ministru obrane bez ijednog dana požarstva **Aleksandru Vulinu**, pa **Rasimu Ljajiću**, koji je živi primjer stare srpske izreke »jednom ministar, uvijek ministar« (potpredsjednik Vlade i ministar trgovine, turizma i telekomunikacija) ili pak o principijelnom konvertitu **Branu Ružiću** (ministar državne uprave i lokalne samouprave)?

S takvima, dakle istima kao i do sada, menadžerica, odnosno magistrica marketinga na premijerskom mjestu je počela – zapravo: nastavila – put ekonomskog razvoja, digitalizacije i obrazovanja ovog društva, što je u svom uvodnom govoru predstavila kao glavne ciljeve (n)ove Vlade. Još jedan od jakih argumenata koji idu u prilog ranijoj tvrdnji su komplimenti premijerke na račun svog prethodnika, od onih da »nasljeđuje pravog lidera« s kojim ima (samo) »pozitivna iskustva«, pa do toga da su financije u Vladi »stabilne i sređene«, jer joj je Vučić »ostavio punu kasu«. Čak niti na izravno pitanje novinara BBC-ja je li njeno imenovanje samo maska, odnosno hoće li Vučić i dalje rukovoditi zemljom (što, uostalom, tvrdi i kompletna oporba) premijerka je zaobišla direktan odgovor riječima kako joj se, dok je bila ministrica (državne uprave i lokalne samouprave) bivši premijer nije mijesao u posao, te da očekuje da će isto biti i ubuduće.

Do zaključka dva putića

Formalno gledajući, već za ovih tjedan dana na površinu su isplivale i dvije novine: prva se tiče Vučićevog sastanka s predstavnicima njemačke kompanije (4. srpnja) *Vorwerk* na kom je odmah do njega sjedila i premijerka, a druga njezine izjave američkoj agenciji Bloomberg da, »ukoliko Srbija bude primorana birati između bližih veza s Rusijom i članstva u Europskoj uniji, odlučit će se za ovo drugo«. Zaustavimo li se malo na ove dvije činjenice, treba obratiti pažnju na sljedeće: Vučić se kao predsjednik nije sastao sa sebi istim ili sličnim po rangu njemačkim kolegama nego s predstavnicima privatne tvrtke, što »u prijevodu« znači da tema nije bila vanjska politika ili odnosi

dviju zemalja nego ekonomija, što opet znači da je radio posao premijera. S obzirom na to da su takve slike bile rijetke dok su na čelu države bili **Tomislav Nikolić** i **Aleksandar Vučić**, zaključak bi mogao biti sljedeći: ili novi predsjednik »uvodi u posao« novu premijerku ili nastavlja po starom, dajući (n)joj i javnosti do znanja da se stvari suštinski nisu promijenile i da on i dalje ostaje gazda. Što se tiče Brnabićkine izjave o tome da je Rusija Srbiji »prijatelj«, a Europska unija »partner«, treba reći da nitko do sada u ovoj Vladi nije tako otvoreno (iz)govorio kojem će se carstvu Srbija opredijeliti ako to bude nužno. Kao i prethodni, i ovaj bi se zaključak mogao računati na dva putića: ili se premijerka malo zaletjela i vlastita iskustva i uspomene iz SAD-a i Velike Britanije pretočena u osobno stajalište iznijela kao strategiju države ili je to izgovorila umjesto Vučića, kojem, uostalom, »desniji« dio oporbe (uključujući i dio njegovog članstva) već odavno zamjera da mu je Zapad bliži od Rusije i Kine kao »tradicionalnih prijatelja Srbije«. Koji god da je od ova dva zaključka točan – a zdrav razum u kombinaciji s iskustvom nalaže podvlačenje pod »b« (Vučić nastavlja po starom, a premijerka po potrebi trbuhozbori krupne stvari umjesto njega) – Ana Brnabić zbog toga ne bi trebala imati većih problema.

S obzirom na to kakvo je već dugo vremena stanje u društvu, premijerka ne bi trebala imati problema niti u drugim stvarima o kojima u ekspozici ili nije govorila ili im je posvetila površnu pozornost. Poljoprivrednici su, recimo, uvenuli još od izglasavanja Zakona o poljoprivrednom zemljištu (kojim se od ove godine strancima omogućuje kupovina zemlje), pa im ni nepostojeći poticaji ne bi ozelenjeli situaciju. Stranim investitorima, i to uz masne poticaje države, domaća radna snaga iznajmljuje se kao roblje (za mizerne plaće i robotizirane uvjete rada) dok se domaćim to isto (poticaji, prije svega) uskraćuje. Iz tih razloga mladi (i potencijalni poljoprivrednici i radnici) odlaze iz Srbije poput migranata iz Azije i Afrike u zemlje u kojima se građani ne dive inauguracijama i ekspozicijama nego ocjenjuju rezultate rada. Vojvodina već odavno nije predmet zanimanja ni nekadašnjih autonomaških stranaka, pa što bi se onda njome u ovako sudbonosnim trenucima bavila »rođena Beograđanka«? Koja, i pored svakodnevnog govora mržnje u dobrom dijelu ovdašnjih medija, hladno u intervjuu BBC-ju odgovara kako Srbija nije homofobična zemlja, što valjda podrazumijeva i da nam na poštovanje ljudskih prava mogu pozavidjeti i skandinavske države (koje, nije teško povjerovati, nemaju neriješene slučajeve kašnjanja istinskih fašista poput vođe Nacionalnog stroja **Gorana Davidovića Firera** i u kojima se, također nije teško zamisliti, ratni zločinci ne proglašavaju nacionalnim herojima kojima, primjerice, zna zapjevati šačica od više tisuća ljudi na stadionima). Što se Kosova tiče... Pa to je stvarno više stvar predsjednika nego premijerke, tako da i po ovom pitanju ima njegovu zaleđinu u kojoj može mirno spavati.

Sve u svemu, stanje u državi je, kako vidimo, kao i u financijama: sređeno i stabilno, pa Ana Brnabić može nastaviti tamo gdje je njezin prethodnik stao. Za tu utakmicu (iz nepoznatih razloga omiljeni izraz svježih diplomiranih političara i tajkuna brzoizraslih bogatstava) opredijelila se za već opisani tim (ministara), od jučer sav posvećen digitalizaciji. Jer... govorila je o reformama društva.

Z. R.

Župa sv. Petra i Pavla u Bajmaku

Dva stoljeća od izgradnje crkve

Ove godine bajmačka župa slavi dvjesto godina od izgradnje crkve. Tim povodom organizirani su u selu brojni događaji tijekom cijele godine. Središnja proslava bila je na Petrov, blagdan apostola sv. Petra i Pavla kojima je posvećena crkva, kada je euharistijsko slavlje predvodio Subotički biskup **Ivan Péntes**.

Zsolt Bende

Prva bajmačka župna crkva je podignuta 1778. godine. Bila je to zgrada od nabijene zemlje i služila je do 1817. godine kada je podignuta današnja crkva u baroknom stilu, a početkom XX. stoljeća proširuje se i obnavlja. Bajmačka župa sv. Petra i Pavla postala je samostalna 1779. godine, kada je i Subotica postala slobodni kraljevski grad. Današnja župa obuhvaća, osim Bajmaka i naselja Mišićevo i Aleksa Šantić.

Četrdeset krštenja

Župa sv. Petra i Pavla broji oko 6.000 vjernika, a župnik **Zsolt Bende** kaže da od tog broja na nedjeljnu misu dođe 250 do 300 vjernika. U starosnoj strukturi vjernika koji dolaze redovito na mise, ističu se starije osobe i djeca, dok je ljudi u srednjem dobu najmanje, govori vlč. Bende. Iako situacija jeste alarmantna, on smatra da po ovome Bajmak nije ništa gori od susjednih župa. Ono što župnika posebno zabrinjava je činjenica da je prije 100 godina, kada je proširivana crkva, bilo godišnje 450 krštenja, a sada ih ima 40.

»Jeste da je Bajmak nekada imao više stanovnika, ali broj vjernika se neproporcionalno smanjio u odnosu na broj mještana.

Kada su župljani prije sto godina proširivali crkvu, logično je da su to radili jer nisu mogli svi stati u nju. Vjerovali su da će biti sve više i više vjernika, a danas imamo situaciju da su rijetko popunjene sve klupe na misi», navodi vlč. Bende.

S druge strane, sprovoda u Bajmaku tijekom godine ima oko 60. Njihov broj jeste veći od broja krštenih, što rezultira depopulacijom sela, ali vlč. Bende kaže da je prije nekoliko godina bilo i preko sto sprovoda. On ovakvu situaciju objašnjava izjavom da još malo i neće imati tko niti umirati.

Prvi župljani bajmačke župe bili su pretežito Hrvati, te se sve do 1822. godine u ovome selu propovijedalo samo na hrvatskome. Tada je uveden i mađarski jezik, a od 1842. u župi se koristio i njemački. Župa je bila trojezična sve do kraja Drugoga svjetskog rata, a nakon poslijeratnog progona Nijemaca župa se smanjila za trećinu i mise se služe na hrvatskom i mađarskom, a samo na velike blagdane i na njemačkom.

Župnik Bende kaže da je crkva u Bajmaku u dosta lošem stanju, posebice krov, ali i da se planira njegova rekonstrukcija ove godine.

»Dobili smo sredstva od države za sanaciju krovne konstrukcije na cijeloj crkvi, što je zaista bilo neophodno uraditi. Radovi će uskoro početi i nadam se da će se taj problem uspjeti što prije riješiti kako bismo mogli dalje obnavljati crkvu«, kaže vlč. Bende.

Kalvarija i kapelica

Bajmačka župa ima kalvariju koja je podignuta 1836. godine na ulazu u selo iz smjera Subotice. Kalvarija je obnavljana nekoliko puta – 1886. i 1910. i od tada značajnih radova na kalvariji nije bilo sve do konca 2014. godine, kada je bajmački župnik Bende uz suradnju s **Tomislavom Žigmanovim** iz Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i u sklopu akcije obnove križeva krajputaša započeo obnovu kalvarije.

»Kalvariju je dugi niz godina održavao bajmački mještанин **Vince Matković**, a od kako je on umro, 2006. godine, ona je sve više propadala. Prije nekoliko godina kontaktirao me je Tomislav Žigmanov koji je u sklopu akcije obnove križeva krajputaša već obnovio nekoliko bajmačkih križeva, te mi je predložio da obnovimo i postojeća tri križa na kalvariji. Sva tri tijela na križevima su u izrazito lošem stanju, od kojih je najupečatljivija slika Isusa na križu, jer zbog zahrđane armature i razbijenog betona izgleda kao da mu je netko razbio noge i ruke«, govori nam vlč. Bende.

Korpuse Isusa i dva razbojnika uništila je hrđa, odnosno kemija, a njihovu rekonstrukciju uradit će kiparica i restauratorica, **Karolina Biacsi**. Kako nam vlč. Bende govori, u planu je obnova i Marijinog kipa, odnosno Žalosne Gospe i dva anđela kraj nje, koji se nalaze na malom brdu pokraj Isusovog raspela, a toliko su uništeni da se ne razaznaje koju osobu je predstavljao koji kip.

Vlč. Bende kaže da župljani puno pomažu i financijski i radom u obnovi kalvarije te da mu je drago jer ne rade to radi sebe već Bogu na slavu! On ističe i da su križevi i kalvarije naši najljepši spomenici, jer se preko njih vidi vjera naroda te da ih trebamo čuvati i obnavljati kako bismo imali što ostaviti sljedećem naraštaju.

Osim kalvarije, bajmački vjernici podigli su i kapelu sv. Roka na centralnom groblju kojoj je, kako nam govori vlč. Bende, također potrebna obnova:

»Već smo radili na rekonstrukciji kapelice, a potrebno je još promijeniti krov, što će, nadam se, biti završeno ove godine.«

Mise se u kapelici služe uglavnom na blagdan sv. Roka i Svih svetih.

Hrvati u Bajmaku

Broj stanovnika Bajmaka se od 1961. iz godinu u godinu sve brže smanjuje zbog negativnog prirodnog prirasta, ali i emigracije stanovnika u grad. Istu sudbinu kao ukupno stanovništvo, dijele i Hrvati u Bajmaku. Prema Popisu stanovništva 2011. godine Hrvata u Bajmaku je bilo 482, odnosno 6,5 posto od ukupnog broja stanovnika. Prema ovome, posljednjem popisu stanovništva Bajmak ima 7.414 stanovnika, što je više nego tisuću manje u odnosu na Popis iz 2002. godine, što znači da je Bajmak, poput ostalih sela u Sjevernobačkom okrugu, a moglo bi se reći i cijeloj državi, zahvatila depopulacija.

Osim broja stanovnika, u Bajmaku se kroz povijest vrlo mijenjala i etnička struktura. Hrvati su se u Bajmak naselili iz Subotice Prvom kolonizacijom koja je završena 1783. godine. Osim Hrvata, u Bajmak su se naseljavali i Mađžari i Nijemci te je od tada ovo multietničko naselje nastanjeno pretežito Hrvatima, Mađžarima i Nijemcima. Iako su Srbi sada većinsko stanovništvo, doselili su se u Bajmak početkom XX. stoljeća, a njihov broj se znatno povećao nakon Drugog svjetskog rata kada su Nijemci bili iseljeni, a na njihovo mjesto su došli Srbi iz Hrvatske.

Hrvatskih institucija u Bajmaku je bilo, a trenutačno, kako su govornik Bajmačanin **Antun Beneš** kaže, »skoro pa nema ništa«.

»Imali smo Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo *Bajmok* koje više nije aktivno. Imali smo i mjesnu organizaciju Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini u Bajmaku koja je brojila 30-ak članova, a sada ni to ne funkcionira«, kaže Beneš i dodaje da se on sam, kao dopredsjednik organizacije počeo zalagati da se ona revitalizira: »Naš predsjednik **Nevenko Ivković Ivandekić** radi u inozemstvu te sam se zbog toga ja malo više aktivirao u posljednje vrijeme. Zvao sam članove DSHV-a koji su prije bili aktivni u Bajmaku i dogovorili smo susret poslije ljeta. Uspio sam okupiti 15-ak članova, što jeste upola manje od onoga na papiru, ali opet je bolje nego ništa.«

Beneš ističe da je olakšavajuća okolnost što imaju osigurane prostorije od Mjesne zajednice, ali i da ima malo zainteresiranih mladih za politiku, naročito ovu manjinsku. On to objašnjava nedostatkom novca i utjecaja stranke te nedovoljnom motivacijom mladeži. Mjesna organizacija DSHV-a u Bajmaku osnovana je 2002. godine.

Od hrvatskih institucija u Bajmaku djelovala je i Pučka čitaonica, utemeljena 1879. godine koja je s kraćim prekidom radila desetak godina.

U Bajmaku je rođen prvi apostolski upravitelj Bačke apostolske administrature, biskup **Lajčo Budanović**, a među znamenitije Bajmačane hrvatskog podrijetla ubrajaju se i akademski slikar **Stipan Kopilović** koji je oslikao crkvu i kiparica **Ana Bešlić**. Također, u Bajmaku je rođen i sadašnji biskup Subotičke biskupije Ivan Pénzes.

J. Dulić Bako

Nevena Mlinko, informatorica u Gradskoj knjižnici Subotica

SPOJ duhovnosti i kreativnosti

U javnom kulturnom životu **Nevena Mlinko** zapažena je još od osnovnoškolskih dana svojim uspješnim nastupima na natjecanjima i smotrama recitatora kao recitatorica Hrvatske čitaonice Subotica. Njen talent u javnom nastupu vrlo brzo je prepoznat, te je već kao srednjoškolka angažirana u brojnim kulturnim događanjima ovdašnjih Hrvata i to na zadatku voditeljice programa. Na manjka joj sposobnosti ni za glumu, pisanje pjesama, redateljstvo, osmišljavanje novih i originalnih događanja na polju kulture. Riječju, stvorena je za pozornicu i za rad s mladima i s djecom.

 Kakve ste uspjehe ostvarili kao recitatorica i kome ih sve možete zahvaliti?

Sjećam se jednog od svojih prvih nastupa koji je bio u povodu prve priče-sti moje starije sestre **Jelene**. Bila je to svečanost bijelih haljina, čistih srdaca i uzvišenosti, unatoč mojoj krezubosti, za koju nas je pripremala majka. Ona je bila, i do danas ostala, najzaslužnija za moj trud i uspjehe na polju recitiranja i glume. Od druge polovice osnovne škole postala sam recitatoricom Hrvatske čitaonice i radila s **Katarinom Čeliković** koja je u meni vidjela izuzetni potencijal i talent. U osmom razredu sam s pjesmom **Čovik brat Ivana Prčića** stigla do najviše razine u natjecanju recitatora u Srbiji, što je ujedno bio prvi republički plasman recitatora na hrvatskom jeziku. Posredstvom kazivanja poezije rodila se u meni velika ljubav prema pisanoj riječi koja svakodnevno oblikuje moj život, što je rezultiralo upisom na studij književnosti.

 Imate bogato iskustvo i u vođenju programa na brojnim kulturnim manifestacijama i događanjima vojvođanskih Hrvata. Koliko Vam je ono pomoglo u kasnijem javnom djelovanju?

Vodila sam izuzetno mnogo programa i to najčešće u području kulture, a dobro pamtim svoje »vatreno krštenje«. Kao osnovnoškolka trebala sam recitirati na otvorenju izložbe božićnjaka, ali sam umjesto toga vodila program, i to bez

***Ljubav prema događanjima na sceni osmjelila me je da krenem na put vlastitog prepoznavanja i eksperimen-
tiranja, te prenošenja stečenog znanja i ljubavi prema
kazalištu na druge * Put knjige nije samo moj profesio-
nalni izbor, nego osobni put istraživanja sebe i svijeta
koji me okružuje, vlastita izražavanja i razvoja***

konferanse, jer se voditeljica jednostavno nije pojavila. Narodna poslovice da »nije svako zlo za zlo« od početka me je uzela pod ruku i prati me u radu u kulturi. Nekada je vođenje programa djelovalo izuzetno lako i prirodno te je predstavljalo pravu igru, dok je bilo i napornih razdoblja s nedovršenim konferansama i mnoštvom primjedbi na dikciju, akcentuaciju, izbor riječi i sve drugo što vam može pasti na pamet. Sa svime time se trebalo uhvatiti u koštac, pronaći istinitost vlastitih mogućnosti i tuđih tvrdnji te pokušati iskustva pretočiti u poticaje za osobni razvoj. Kao najčešća praksa javnog djelovanja, uloga voditeljice oslobodila me je svake vrste straha i nelagode od istupanja pred drugim ljudima, razvila spontanost i sposobnost improviziranja u danom trenutku i očvrstnula me je kao osobu. Nisam prigrllila ovu formulu javnih nastupa, jer nisam vidjela u njoj dovoljno prostora za kreativnost, iako i danas rado vodim poneke manifestacije kao što su na primjer koncerti Subotičkog tamburaškog orkestra. No, bilo mi je i ostalo draže govoriti umjetničke nego tekstove informativnog karaktera.

 Vaše se ime u mnogo čemu vezuje i za Hosana-fest. Bili ste voditeljica na ovom festivalu duhovnih pjesama, te autorica nekoliko koreodrama izvedenih u okviru njega. Kako ste došli na ideju napraviti prvu koreodramu i gdje se sve išlo s njima?

Na Svjetskom danu mladih 2008. u Sydneyu prvi puta sam uživo vidjela koreodrame u okviru pobožnosti križnog puta koje su ostavile snažan dojam na mene. Od onda je počeo moj stvaralački dramski nemir. Ideja o pristupanju i angažiranju na *Hosana-festu* s koreodramama je bio poticaj mojih prijatelja iz crkvenih krugova koji su podržali ovu želju, prepoznali moj potencijal i dali se pod moju ravnatelj-sku palicu. Prvo smo preuzimali uratke s interneta, a kasnije sam pravila autorske koreodrame s kojima smo nastupali na susretima mladih Subotičke i Sri-

jemske biskupije, a izveli smo ih do sada na *Hosana fesu* ukupno šest. Izuzetno je važno u kakvom se krugu ljudi krećemo, osobito tijekom mladosti kada sazrijevamo, te i sama biram mlade ljude za ove projekte ne bi li rasli skupa u zdravom ozračju i dobrom društvu zagledani u pravome smjeru.

Prije tri godine s radom je započela Dramska sekcija za djecu pri HKC-u *Bunjevačko kolo*, s Vama kao voditeljicom, a ovogodišnja sezona završena je u Američkom kutku Gradske knjižnice. Koje su predstave nastale tijekom ovog razdoblja i koju biste posebno izdvojili?

Ideja o formiranju dramske sekcije zrla je u meni od srednjoškolskih dana, a pothranjivale su je brojne glumačke sekcije i seminari koje sam pohađala. Ljubav prema događanjima na sceni osmislila me je da krenem na put vlastitog prepoznavanja i eksperimentiranja, te prenošenja stečenog znanja i ljubavi prema kazalištu na druge. Na prijedlog **Marjana Kiša** i **Andrije Bašića Palkovića** pristala sam da pokrenem dramsku sekciju za djecu u *Kolu* 2014. godine, gdje smo uspješno hvatali zalet dvije i pol godine. U tom razdoblju napravili smo desetak predstava, od kojih izdvajam dvije. Kao proglas mojih stremljenja izuzetno mi je mila *Neispavana ljepotica* jer ukazuje na suvremen pristup bogatoj pisanoj tradiciji, plemenitost i univerzalnost ideja koje me okupiraju te nepristajanje na okvire aktualnog konteksta. Kazalište je interakcija i ono najljepše se događa u procesu stvaranja i u prijenosu nastalog publici. *Velika tvornica riječi*, o kojoj je *Hrvatska riječ* puno izvještavala, posebna je zbog toga što je angažirala najviše sivih stanica i pregršt lijepih emocija. Pedagoški pristup, posredstvom kojeg su glumci igrajući se sami postavljali scene, sjajnu ekipu ljudi s kojima sam stvarala i najveću posvećenost, nosim kao medaljon na grudima sjećanja.

Rad Dramskog odjela u posljednjim mjesecima odvijao se u Američkom kutku. Znači li to da će tamo biti i nastavljen od jeseni?

Željela bih osigurati uvjete u kojima bi se glumci dobro osjećali i u kojima bi suradnja s ljudima zaduženima za neizostavne dijelove kazališnog svijeta, kao što su glazba, scena, rekviziti i kostimi, kao i moj rad, bili na pravi način vrednovani. Do sada su mi veliku potporu pružali roditelji, posebice tata, koji ni na jednu moju ideju i molbu nije rekao ne – hvala mu na tome. Cilj mi je rad sekcije konstantno podizati na višu razinu i zadobiti pozornost i potporu institucija, a Američki kutak je prepoznao i podržao naš rad. Raduje me što iz godine u godinu raste broj zainteresirane djece i roditelja, te pozivam mlade i starije ljubitelje kazališta koji bi se pridružili **Darku Temunoviću** i meni u novim avanturama na daskama koje život znače, da mi se slobodno jave. Vidjet ćemo što će nam donijeti ljeto i gdje ćemo biti na jesen, a obavijest će svakako biti na stranicama ovoga tjednika.

Važno je spomenuti i duhovni događaj *Holywin* koji se unazad četiri godine održava u Subotici, a u čijoj realizaciji također imate značajnu ulogu. Što se sve moglo vidjeti do sada tijekom ove večeri?

Model *Noći svetaca* ili *Holywin* koji se realizira u Hrvatskoj nadahnua je nekadašnjeg šandorskog kapelana **Ivicu Ivankovića Radaka** i župljanku **Marinu Gabrić** da pokrenu sličan program u Subotici. Na njihov poziv sam se odazvala prije četiri godine, a vrijeme je donijelo promjene u organizatorskoj strukturi te sam se samo ja od spomenutih zadržala do danas, okupljajući mlade

iz različitih subotičkih župa. Prvi tekst igrokaza koji smo izveli, a koji su nam poslali iz Zagrebačke nadbiskupije, bio je o životima roditelja Male Terezije. Već naredni dramski predložak je bio autorski o ženi koja neprestance inspirira, tada blaženoj a sada svetoj, Majci Tereziji. Nakon prikaza života omiljenoga svetog Antuna Padovanskog, uslijedio je tako mi drag poziv i angažman sestara dominikanki, osobito **s. Nade Ivanković**, da obilježimo i u Subotici 800. obljetnicu osnivanja reda dominikanaca igrokazom o životu njegovog utemeljitelja uoči Svih svetih. Bog je svoju mrežu promoviranja svetosti kao istinskog životnog kompasa bacio široko na našu stranu te nas iz godine u godinu povezuje u sve većem broju i s jedne i s druge strane kulisa. Program *Holywina* namijenjen je svima, iako ne pristupa svima s istim ciljem. Najmanji su sklonjeni s dovratka tuđih domova i ponuđen im je kazališni doživljaj pozitivne duhovne tematike, mladi imaju prigodu usvojiti obrasce ponašanja u nebu proslavljenih, za razliku od onoga što svakodnevno gledaju na društvenim mrežama, a stariji mogu uživati u okupljenim obiteljima. Osim poduke naših duhovnika, gledamo da ni s estetske strane ugođaj i korist ne izostanu, te smo tako prošle godine priredili kazalište sjena. Već smo počeli s pripremama za ovogodišnji *Holywin* na kojem ćemo prikazati život sv. Filipa Nerija.

Najnoviji program koji ste osmislili i nedavno priredili s mladima zove se *Ono što nikad ne umire: Priča*. O čemu se tu radi?

Put knjige nije samo moj profesionalni izbor, nego osobni put istraživanja sebe i svijeta koji me okružuje, vlastita izražavanja i razvoja. Neovisno o tome tražimo li u knjigama znanje, užitak ili razbibrigu, u njima nalazimo priče koje su pojedinci u ime svih nas i svih naših života vješto pretočili u rečenice. Knjiga doista može biti ponajbolji prijatelj jer u njoj možemo pronaći sami sebe – nas kakvi jesmo, kakvi bismo željeli biti i kakvi trebamo biti. Poželjela sam ljudima predložiti da uslijed pričanja priča i našeg ogledanja u njima, one zadobivaju ljekovito djelovanje i postaju medicina za dušu. Biblioterapijsko iskustvo sam ponudila polaznicima dramske sekcije kao dio našeg umjetničkog traganja i ostvarivanja, a dodatni naglasak je bio stavljen na praktičnu dimenziju kazivanja priča. Tako smo kao završni program ovogodišnjeg rada sekcije donijeli staro iscjeliteljsko iskustvo pričanja priča u prirodnom ozračju đurđinskog salaša i dvorišta Hrvatske čitaonice. Želja mi je ovu vrstu rada u budućnosti implementirati u knjižnici kao biblioterapiju i kao *storytelling*.

Informatorica ste u subotičkoj Grdskoj knjižnici zadužena, prije svega, za mlade i odrasle. Koji su to sve poslovi na kojima ste angažirani?

Angažirana sam na poslovima prijevoda i lekture srpskih i hrvatskih tekstova, ažuriranja sadržaja na sajtu i društvenim mrežama Knjižnice, organiziranja književnih večeri i izložbi, osmišljavanju i realiziranju programa za odrasle i mlade, nabavi knjiga, pisanju projekata i drugome. Posao je raznolik, dinamičan i mogao bi biti predivan, ali zbog generalnog stanja u kulturi često djeluje donkihотовski. Od aktivnosti koje redovito provodimo izuzetno mi je drag tinejdžerski čitateljski klub *Flâneuri*.

Što Vas trenutno okupira, smišljate li što novo?

Osim već naznačenog, želja mi je da opet glumim te se nadam da ćete me uskoro gledati na sceni.

Ivana Petrekanić Sič

Josip Pavlović, predsjednik HKD-a Šid

KRUNA sedmogodišnjeg postojanja i rada

Hrvatsko kulturno društvo Šid nedavno je obilježilo svoju sedmu obljetnicu postojanja i rada. Za prošlu godinu predsjedništvo ove udruge ističe da su dostigli svoj maksimum. Imali su tijekom godine 38 različitih aktivnosti i nastupa, a kao svoj najveći uspjeh ističu izgradnju i natkrivanje bine u dvorištu župne kuće, čime su, kako kažu, dobili povoljnije uvjete za rad i nastupe, posebice tijekom ljetnih mjeseci. U šest sekcija, koliko djeluje pri udruzi, aktivno je uključeno oko 70 članova, kao i 20 onih koji nesebično daju svoj doprinos u radu sekcija. Sedma obljetnica postojanja i rada hrvatske udruge iz Šida bila je povod razgovora s predsjednikom HKD-a Šid **Josipom Pavlovićem**.

Danas, nakon sedam godina rada i truda predsjedništva i članova HKD-a Šid, kakvu biste mogli dati ocjenu rada Društva?

I pored svih poteškoća prilikom osnivanja Društva, mogu danas s ponosom reći da smo od ukupno 35 hrvatskih udruga u Vojvodini možda među šest aktivnijih. Mislim da je to bez lažne skromnosti, za svaku pohvalu. Posebice moram naglasiti da su nam članovi udruge iz tri mjesne zajednice, što zahtijeva i putovanje u Šid i zbog toga se probe održavaju samo jedan dan u tjednu. To nam ponekad stvara organizacijske poteškoće, ali i ih uspijevamo prevladati. U odnosu na početak rada i samog formiranja udruge mislim da nitko od nas nije mogao ni zamisliti da će nakon sedam godina, uz svesrdnu pomoć našeg župnika **Nikice Bošnjakovića**, naša udruga doći do ove razine. Plasirali smo se na Pokrajinsku smotru folklornih društava izvornog stvaralaštva 2014. i 2016. godine, što smatram velikim uspjehom našeg Društva. Moram naglasiti da su u našoj udruzi, osim pripadnika hrvatske zajednice, uključena i djeca iz nacionalno mješovitih brakova, što posebno cijenim i što posebice krase našu udrugu. Kao predsjednik udruge stalno potenciram da što više privučemo pripadnike i drugih nacija kako bi postojao neki reciprocitet između broja nacionalnih manjina u šidskoj općini i broja članova naše udruge.

Koliko odjela danas djeluje u HKD Šid?

U okviru udruge djeluje šest sekcija. Folklorna, mlađa i starija skupina, tamburaški orkestar u okviru kojeg pokušavamo napraviti veliki orkestar, udruga žena **Šokice** koja se bavi izradom i doradom nošnji, zlatoveza i ostalih rukotvorina, biblijsko-dramska sekcija, zatim literarna i likovna sekcija. Ove godine naša udruga će obilježiti i petu obljetnicu održavanja likovne kolonije, koja

će biti organizirana početkom rujna. Planiramo napraviti jedan katalog svega urađenog u prethodne četiri godine, uključujući i ovu.

Koliku pomoć HKD Šid dobiva od nadležnih državnih institucija i jeste li u tom smislu zadovoljni?

Financijski problemi tište sve kulturne udruge, kao i potencijalni izvori sredstava za rad udruga. Mi smo se, kao i većina udruga, opredijelili da se obraćamo na više adresa i tako potražimo pomoć. Uglavnom se obraćamo na osam do deset adresa tijekom godine kada su u pitanju institucije, a što se tiče pojedinaca, određeni broj njih nam pomaže najviše kupovinom slika nastalih na likovnim kolonijama, mada ima dosta i onih koji nam pomažu i financijski ili na neki drugi način. Mi im se zahvaljujemo tako što im darujemo slike koje posjedujemo.

Ove godine HKD-u Šid odobrena su od nekoliko državnih institucija financijska sredstva. Jeste li Vi kao predsjednik zadovoljni i hoćete li uspjeti podmiriti sve potrebe rada udruge?

Moram naglasiti da naša udruga s lokalnom samoupravom i sa svim kulturnim institucijama koje djeluju u našoj općini ima izuzetno dobru suradnju. Općina Šid nam već treću godinu zaredom, sa sredstvima u iznosu od 120.000 dinara, pomaže u organiziranju likovne kolonije. Smatram da je to jedna sasvim pristojna suma kojom možemo ugostiti likovne umjetnike i organizirati koloniju u našoj župi. Također, prije nekoliko dana stigla nam je odluka od Veleposlanstva Hrvatske da nam je odobreno 14.000 kuna. Prošle godine također smo od njih dobili sredstva u iznosu od 10.000 kuna, koje smo iskoristili za izgradnju bine, osvjetljenje i ozvučenje. Smatram da je to za svaku pohvalu i ja im se zahvaljujem na pomoći. Sredstva smo dobili i iz pokrajinskog proračuna, Primorsko-goranske županije, zatim Općine Tovarnik koja nam je tu u susjedstvu i s kojom blisko surađujemo, kao i s kulturnim društvima koja djeluju u tom mjestu. Uz pojedince koji se rado odazivaju i pomažu, uz sumu novca dobijenih prodajom slika i od novca članarine, mogu reći da ne oskudijevamo i da smo zadovoljni. No, ono što će nas učiniti još sretnijima to je da privolimo još veći broj djece koja će negovati našu tradiciju i samim tim opravdati sve ono za čega se mi kao predsjedništvo udruge najviše zalažemo, a to je očuvanje hrvatske kulturne baštine ovog dijela Srijema.

S. Darabašić

Zgrada sa slike iz djetinjstva

Dječaci iz pet škola u ataru Bikova i Gabrića nakon što su primili prvu pričest 1937. godine slikali su se ispred školske zgrade, koja se nalazila neposredno uz crkvu. Ova škola u to vrijeme nosila je ime **Ice Ćurčića Malagurskog**. Fotografija se u obiteljskom albumu **Romićevih** čuva 80 godina, a zanimljiva je i javnosti jer prikazuje đake i učitelje tog vremena, a ujedno i dio fasade stare škole.

Zgrada spomenute stare bikovačke škole postoji i danas u blizini crkve, ali se lijepim, starinskim prozorima s fotografije, više ne može prići – prostrano dvorište zaraslo je u šipražje i visoku travu. Ovaj objekt i prostor se više ne održavaju. Krov bivše škole je oštećen, fasada zapuštena, pusto je, prazno i napušteno. Nekada je ovaj prostor odjekivao dječjim glasovima. Stara vremena sačuvana su u sjećanjima: »Škole nisu služile samo za obrazovanje, nego i za druženje. U školama se okupljala i omladina, a u jesen su pravljene berbanske zabave. Bilo je i pozorišta, omladina je prikazivala predstave. Tako je bilo u svim bikovačkim školama«, kaže **Josip Romić** (na fotografiji iz 1937. godine je u gornjem redu sedmi zdesna).

Zapušteno dvorište spaja se s još jednom zgradom u propadanju, za koju su vezana sjećanja na nekadašnji bikovački društveni život. Romić je naziva starim imenom *Kasina*, kada su se tu održavale igranke i druženja.

Povijest i kazalište

Poslednji tjedan lipnja, što se tiče naše domovine, obilovao je mnoštvom interesantnih događaja. U jednoj kolumni ograničenog obima pokušat ću sažeti ova događanja, od kojih svaki zaslužuje posebnu pažnju i analizu. Uvijek kada u našim medijima pročitam neku stranu riječ, koja mi nije baš potpuno jasna, značenje provjerim bar u dva rječnika stranih riječi. Tako sam to uradio i u slučaju riječi inauguracija (inaguratio). Našao sam da ta riječ može imati tri značenja: 1. svečano otvoriti; 2. svečano uvesti u zvanje, dužnost ili dostojanstvo i 3. nagovijestiti, najaviti, započeti, uvoditi u praksu. Događaj koji je upriličen 23. dana prošlog mjeseca u nekadašnjoj zgradi Saveznog izvršnog vijeća (poznato i kao SIV) ne može se podvesti ni pod jednu od definicija ove riječi. Pa ipak, svi mediji, od tiskanih do elektroničkih, koristili su ovaj izraz za događanja tog dana. Po mom mišljenju korektnije bi bilo reći »svečani prijem« povodom stupanja na dužnost predsjednika države **Aleksandra Vučića**. Ovom prilikom izveden je i kulturno-umjetnički program (slično kao u stara vremena) u dvorani u kojoj su klima uređaji očito nedovoljno djelovali i dužnosnici su se pokušali hladiti prigodnim lepezama. Najveći dojam na mene je ostavila jedna prigodna (ili stalna?!) muzejska postavka koja je nazvana »Istorija srpske države« koja počinje pečatom nekog župana iz IX. stoljeća, čini mi se, završava s Vojvodinom koju ja nisam baš prepoznao ili karmenari nisu snimali meni drage detalje. U srpskoj historiografiji »kontinuitet države« je stalni problem. Ono što ja znam, od južnoslavenskih naroda u X. stoljeću samo su Hrvati imali kraljevstvo, znači državu, a Vojvodina je prije sto godina bila u sastavu neke druge države.

Već viđeno

U zgradi koja se sada zove *Palata Srbije* (zvala se i *Palata Federacije* dok Crna Gora nije postala samostalna) u šest dvorana postojao je jedan mali muzej naroda i narodnosti Jugoslavije. Ovdje je sada upriličena nova postavka, kroz koju je kao »muzejski vodič« sam Predsjednik šetao iz dvorane u dvoranu i vodio zainteresirane goste. Gledajući TV prijenos imao sam osjećaj da sam ovakvu »šetnju« već vidio. I onda mi je sinulo! Pa u kazališnoj predstavi *Madách komentari*, kada nas je redatelj **Ljubiša Ristić** poslije početne scene »simbolično izveo« na trg, pa zatim u Gradsku kuću; završna scena se odvijala u Sinagogi. Prizori su tu i tamo imali neku vezu sa **Madáchevim** tekstom, slično kao muzejska postavka u *Palati Srbije* s poviješću. To se događalo davne 1985. godine, a nova zgrada još nije ni na vidiku kao što je slučaj i s EU, gdje nas neki »vode«.

Proslava poraza

Naš novi predsjednik je bio vrlo aktivan i u Kruševcu 28. lipnja. Uz počasnu vojničku pratnju položio je vijenac na spomenik Ko-

Boj na Kosovu, ruska minijatura XVI. vijek

sovskim junacima. Održao je i prigodan govor, istaknuvši da je poraz na Kosovu rezultat nesloge srpskih vladara (povijesna istina), dodajući da oko bitke postoje mnogi mitovi (također istina). Svečanost povodom 628. godišnjice bitke bila je skromna, koliko se sjećam i govor korektan, ali opet sam imao »dējā vu« osjećaj. Sjetio sam se grandiozne proslave 600. godišnjice na mjestu bitke, na Gazimestanu. Tu je »s neba« helikopterom stigao tadašnji predsjednik Predsjedništva Socijalističke Republike Srbije i »pred višemilijunskim auditorijem« (opet čuveno pretjerivanje brojkama) održao prigodan govor. Najcitiraniji i najsporniji dio je: »... Opet smo pred bitkama i u bitkama. One nisu oružane, mada ni takve još nisu isključene.« Branitelji »lika i djela« tvrde da je to istrgnuto iz konteksta, jer je spomenuti predsjednik mislio na »borbu za ravnopravnost i razvoj«. Govorio je i o tome da je Srbija ponovo cijela, pošto su prethodno ukinuli autonomiju Vojvodine i Kosova. Autonomija APV uglavnom postoji na papiru Ustava. Mada joj je zakonska obveza, Skupština Srbije još nije ni počela raspravu, a kamoli donijela Zakon o financiranju Vojvodine. S predstavnikom, kako neki vele, »privremene samouprave« upravo u ponedjeljak sastao se u Bruxellesu naš predsjednik u prisustvu predstavnice EU. Sve u svemu, nakon 28 godina opet je isto ili slično. Naša država je pred bitkom, i u bitci da očuva svoje »jedinstvo«. Često vodi bitke, zasad samo riječima, sa svojim susjedima. Ruski tenkovi i MIG-ovi samo što nisu stigli. Imat ćemo najjaču vojsku u regiji. Organizirali smo sajam naoružanja, otvaramo tvornicu municije itd. Ne čudim se što stalno imam »dējā vu« osjećaj. A ljeta je tek počelo. Sada slijede odmori i putovanja onih koji si to mogu priuštiti. Dolazi u obzir i posjet djece i(li) unučadi koji žive u inozemstvu.

Kako komentirate izbor Ane Brnabić za premijerku Srbije i što očekujete?

Da kvalitetno radi svoj posao

Valentina Simić,
Niš

Oko izbora **Ane Brnabić** na mjesto premijerke Srbije, povela se nepotrebna polemika (ali ipak očekivano velika, jer živimo u zemlji gdje većina voli *reality programe*, a zanemaruje suštinu), koja je otišla u potpuno pogrešnom smjeru. Čini se da o njenom planu što želi učiniti za vrijeme premijerskog mandata znamo manje nego o njenom porijeklu i privatnom životu. Taj osobni dio meni je potpuno nebitan, kao i to je li u premijersku fotelju sjeda žena ili muškarac. Važno je što će ona učiniti iz te fotelje i koliko će snagu njena funkcija ubuduće imati. A to ćemo tek vidjeti. Dobro je što planira posebnu pozornost posvetiti gospodarskom razvoju. Hoće li to donijeti osjetni ili samo statistički boljitak jugu Srbije ili ne, to se ne može znati unaprijed. A od te, gospodarske snage »običnih ljudi«, ovisi sve – i plaćanje poreza i natalitet i to hoćemo li školovati djecu, kupovati, putovati... Od Ane Brnabić očekujem da realno gleda situaciju u kojoj se zemlja nalazi i da posebnu pažnju obrati na Niš i jug Srbije. Očekujem da ukine »de lux socijalu«, odnosno prekomjerno zapošljavanje u javnom sektoru. Očekujem ono što očekujemo od svih funkcionera: da kvalitetno rade posao za koji su plaćeni. Niški novinari imali su priliku s novom premijerkom razgovarati kada je boravila ovdje. Bila je ljubazna i pristupačna. Zbog moje profesije, očekujem da to bude i kao premijerka.

S.D.

Ne vjerujem u neki boljitak

Andrija Ribić,
Sonta

O izboru **Ane Brnabić** za predsjednicu Vlade nemam neki poseban stav. Inače nisam opterećen ni nacionalnim, ni vjerskim ni spolnim, da ne kažem seksualnim opredjeljenjima, to je, jednostavno, intima svake je-dinke. Jedino sam protivnik pretjeranih javnih manifestiranja svega i svačega. Neka svatko svoju intimu čuva u krugu svoje obitelji. Mislim da je najbitnije da na mjestu predsjednika Vlade figurira osoba koja posjeduje čvrst karakter, stručnost, veliko znanje, osobito na polju ekonomije i veliko iskustvo. Brnabićevoj dosta toga nedostaje i upravo zbog toga se pitam hoće li biti u stanju nositi se s problemima i velikim izazovima koji su pred njom, ili je izabrana kako bi netko drugi preko nje mogao držati sve konce u svojim rukama i vući poteze iza zastora, koji u biti neće biti njezini, ali će se njoj pripisivati i za njih će jedino ona snositi odgovornost. Ova promjena bi mi ulijevala optimizam jedino u slučaju da je Brnabićeva formirala Vladu po svojem izboru, neopterećena međustranačkim trgovinama. Ovako, suradnike, odnosno ministre i to još i troje novih, nametnuli su joj drugi, pa umjesto smanjenja njihovog broja, sada mislim da imamo najglomazniju Vladu u Europi. Drugi razlog zbog kojega ne očekujem boljitak za građane je praksa koja nam je i do sada pokazivala da su na ministarskim mjestima skoro sve partijski poslušnici sumnjivog obrazovanja, nestručni i nekompetentni za vođenje svojih resora.

I.A.

Sve po starom

Margita Pekanović,
Sombor

Nova premijerka **Ana Brnabić** i stara-nova Vlada samo je nastavak politike prethodne Vlade. Vidjeli ste i sami čak ni velikih personalnih promjena nije bilo, pa onda mislim da ne možemo očekivati ni neke velike promjene u politici koju će voditi Vlada. Mislim da će ključne odluke i dalje donositi **Aleksandar Vučić** i da će samostalnost premijerke biti prilično ograničena. I dalje ćemo balansirati između Rusije i Europske unije, malo s jednim, pa malo s drugima, pa onda malo više s jednim i tako u krug, a sve pod parolom kako je budućnost Srbije u EU. Mislim da će to sve trajati dok nas EU konačno ne pritisne da se opredijelimo. Slušam ovih dana kako je predsjednik nezadovoljan napretkom u privatnom sektoru, koji je kao kriv što napredak nije kakav je očekivan. S druge strane, ni riječi o javnim poduzećima, velikim potrošačima državnog novca. Jasno je da onda još uvijek nema ni snage ni volje da se nešto suštinski mijenja. Jasno je da ćemo više slušati priče o tome kako nam je neusporedivo bolje nego što stvarno jest. Jasno je i da će ljudi i dalje masovno odlaziti vani u potrazi za poslom, pristojnom plaćom i sigurnošću koju ovdje nemaju. Za nas umirovoljenike jedina je sreća što nam mirovine stižu na vrijeme. O njihovoj visini ne vrijedi trošiti riječi. Ne vrijedi trošiti ni riječi na to kada će mirovine biti vraćene na nekadašnju razinu, a kamoli povećane. Ali došli smo do toga da smo zadovoljni da to što nam sljedi barem dobivamo na vrijeme.

Z.V.

Predstavljamo sponzore nagradne igre: **Josip Horvat, predsjednik CroArt-a**

Nestajanje zatajne bjeline

na te prostore imali jednu od glavnih manifestacija gdje su naši slikari također sudjelovali«, kaže Josip Horvat.

Dodaje i da surađuju sa sličnim udrugama u Hrvatskoj, iz Vin-kovaca, Županje, s Udrugom akademskih umjetnika i likovnih kritičara iz Zagreba.

»To je jedna vrlo značajna ustanova u likovnom stvaralaštvu, čiji su članovi uglavnom akademski umjetnici, profesori na zagrebačkoj likovnoj akademiji. Oni su prepoznali naš rad i surađuju s nama želeći pomoći Hrvatima u dijaspori. Ta druženja su vrlo lijepa, a iza njih ostaju djela kao trajni svjedoci postojanja i talenta naših slikara«, kaže Horvat.

Hrvatska likovna udruga *CroArt* osnovana je 2011. godine, a trenutno broji 38 članova, slikara, ali i onih koji vole likovnu umjetnost, koji prepoznaju rad Udruge i pomažu joj. Među 22 člana slikara je i nekoliko akademski obrazovanih, a tu su i najstarije, od ove godine počasne članice Udruge.

»To su naše članice **Cilika Dulić-Kasiba** i **Ruža Tumbas**, koje iza sebe imaju preko 60 godina umjetničkog rada i kojima smo na ovaj način odali priznanje za sav njihov rad i prije postojanja *CroArta*, a pogotovo od tada«, započinje priču predsjednik Udruge **Josip Horvat**.

Kada je u siječnju 2011. osnovana hrvatska likovna udruga *CroArt*, dogovoreno je da će ona imati dvije osnovne manifestacije godišnje. Jedna je međunarodna umjetnička kolonija *Stipan Šabić* u spomen na ovog velikog slikara i umjetnika. Na drugoj manifestaciji, nazvanoj kolonija *Panon*, susreću se slikari triju susjednih država u panonskoj nizini: Hrvatske, Mađarske i Vojvodine. Treća važna manifestacija Udruge je skupna izložba članova *CroArta* koja se priređuje krajem prosinca, pred Božić.

Mjesta, slike, slikari

»Cilj našeg osnivanja je čuvanje i njegovanje kulturne baštine Hrvata u Vojvodini, a u želji da sačuvamo svoj identitet i kroz likovno stvaralaštvo surađujemo s mnogim hrvatskim udrugama diljem Vojvodine. Najčešće su to likovne kolonije na kojima naši članovi sudjeluju ili obogaćivanje nekog događaja koji te udruge njeguju. Tako smo i ove godine sudjelovali na 9. *Danima Antuna Gustava Matoša* u Plavni. Nasuprot ovome, druga plan-ska aktivnost Udruge *CroArt* je druženje sa sličnim udrugama u inozemstvu, u Hrvatskoj, Federaciji Bosne i Hercegovine, u Mađarskoj gdje postoje hrvatske manjinske zajednice. Drago nam je da smo u okviru ovoga uspostavili suradnju s gradišćanskim Hrvatima iz Koljnofa koji su u povodu obljetnice dolaska Hrvata

Slike koje nas mijenjaju

Sve kolonije imaju nešto slično, kaže on:

»Jutarnju žurbu, podjelu materijala, bjelinu platna na početku dana. Za nekoliko sati na ovim platnima se vidi nagovještaj šarenila, boja i ono poprma obrise slike koju je umjetnik želio naslikati. Na kraju dana djelo je gotovo, ono stvara radost i pokazuje talent slikara. Ta novostvorena djela oplemenjuju i mijenjaju one koji ih gledaju.«

Kolonije su učenje, druženje i stvaranje, slikari uče jedni od drugih, razmjenjuju iskustva, dopunjuju se, tu se stvaraju prijateljstva:

»Radujemo se tim novim prijateljstvima, jer ona znače da će naši slikari biti pozvani u nove sredine gdje će prenositi poruku o našem identitetu. Kroz sedam godina rada, na kolonijama Udruge koja okuplja od 12 do 14 umjetnika, sudjelovalo je stotinjak akademskih slikara, profesora akademija iz više europskih zemalja. Bilo ih je iz rumunjskog grada Oradea, iz Praga i iz naših sredina, iz Širokog Brijega, Sarajeva, Zagreba, Beograda, Novog Sada. Svi su oni ostavili značajna djela, te se i po tome vidi koliko cijene i poštuju vojvođanske Hrvate. Sada *CroArt* prijateljuje s mnogim akademskim umjetnicima svjetskog glasa. Šesti saziv kolonije *Panon* je prošao, sada predstoji predstavljanje tih djela, a od 27. kolovoza do 2. rujna će biti održan 7. Saziv umjetničke kolonije *Stipan Šabić*. Kolonija će biti održana u suradnji s *Elite Palić*, gdje će slikari boraviti, a u *Maloj gostioni* će se družiti i raditi. Dolazak su najavili umjetnici iz bratskog grada Olomouca u Češkoj, nekoliko umjetnika dolazi iz Rumunjske, a dolazak su potvrdili i Hrvati iz Hercegovine, profesori s akademije iz Širokog Brijega.« U ime Udruge *CroArt* Josip Horvat poručuje da je Udruga uvijek spremna za manifestacije u hrvatskoj zajednici darovati jedan rad iz vlastitog fundusa, koji broji preko 150 radova.

Nela Skenderović

Mr. sc. med. Nada Kosić Bibić, načelnica Centra za promociju zdravlja ZZJZ Subotica

Umjereno s klima uređajima

Ljeto je stiglo i donijelo sa sobom rekordno visoke temperature. Spas od vrućine mnogi traže u debeloj hladovini i hladnoj limunadi, a kao najveću pomoć u ovim tropskim danima većina koristi klima uređaje. O utjecaju klima uređaja na zdravlje i na što se sve treba obratiti pažnja prilikom njihove uporabe, razgovarali smo s mr. sc. med. **Nadom Kosić Bibić**, načelnicom Centra za promociju zdravlja Zavoda za javno zdravlje u Subotici.

Aklimatizacija

»Najsigurniji način za korištenje klima uređaja, a da se pri tome ne ugrožava zdravlje, jeste podesiti temperaturu na pet do maksimum deset stupnjeva ispod one koja se nalazi u okruženju. Ne treba rashlađivati previše i spuštati temperaturu 15 ili više stupnjeva ispod ambijentalne temperature jer svaki izlazak iz te prostorije predstavlja šok za organizam i zahtijeva dodat-

nu aklimatizaciju«, kaže doktorica Kosić Bibić te objašnjava zašto uopće imamo potrebu za korištenjem klima uređaja: »Kada su ambijentalne temperature vrlo visoke i kada se približavaju našim tjelesnim temperaturama, organizam ima pojačanu potrebu prilagoditi se tim temperaturama, odnosno održati normalnu tjelesnu temperaturu kako ne bi došlo do pregrijavanja. Međutim, u ljetnom razdoblju temperature zraka budu vrlo visoke danima, te čovjek ima potrebu koristiti klima uređaje.

Na visoke temperature posebno su osjetljive starije osobe i djeca jer su, kako objašnjava sugovornica, njihovi kapaciteti adaptacije mnogo manji nego kod jedne zdrave odrasle osobe. U rizičnu skupinu spadaju i kronični bolesnici koji imaju problem s povišenim krvnim tlakom ili bilo kakvim drugim problemima sa srcem, krvnim sudovima i proširenim venama. Osim toga što navedeni slučajevi teže podnose visoke temperature, Kosić Bibić kaže da bismo trebali posebno biti oprezni s korištenjem klima uređaja kako ne bi dodatno ugrozili zdravlje.

Mikroorganizmi

Kosić Bibić kaže da nije dobro boraviti puno u prostorijama koje su klimatizirane, te da, osim klima uređaja, treba koristiti i druge mehanizme za rashlađivanje.

»Prije podne ili u večernjim satima treba prirodnim putem proventilirati prostorije, a bitno je i dodatno ovlažiti prostor jer ga klime često pretjerano isuše. Mora se i dodatno unositi tekućina u organizam kako bismo pomogli i olakšali adaptaciju na visoku temperaturu, jer je jedan od mehanizama kako se organizam pokušava braniti od pregrijavanja znojenje, a preko znojenja se ne gubi samo tekućina već i brojni minerali«, navodi Kosić Bibić.

Ona savjetuje i da se ne spava s uključenim klima uređajem, već da se prostorija rashladi i isključi klima prije spavanja. Kosić Bibić također savjetuje da ukoliko se jedno vrijeme boravi u prostoriji koja je klimatizirana, prije no što izađe vani, potrebno je isključiti klimu i još kratko vrijeme ostati u toj prostoriji i tek onda izaći.

Kao još jednu opasnost po zdravlje u vezi s klima uređajima Kosić Bibić ističe njihovo nedovoljno čišćenje.

»Velika opasnost koja predstavlja zdravstveni rizik jeste skupljanje prašine i različitih vrsta mikroorganizama koji praktično borave u klima uređajima. Kada se nakon zime, odnosno razdoblja nekorištenja klima uređaji upale, a da prije toga nisu na odgovarajući način očišćeni, često izbacuju nataložene mikroorganizme koji mogu prouzrokovati pneumoniju ili neke druge bolesti«, kaže Kosić Bibić i savjetuje kako ne bi došlo do ovakvih situacija, da je potrebno čistiti klimu jednom ili dva puta godišnje, u ovisnosti o tome koji tip uređaja se koristi i koliko često.

J. Dulić Bako

Dan državnosti Republike Hrvatske proslavljen i u Tavankutu

»Stalo nam je da ostanete povezani s domovinom«

Generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša** i njegova supruga **Sanja Pleša** priredili su u četvrtak, 29. lipnja, tradicionalni svečani prijam u povodu Dana državnosti Republike Hrvatske, koji je prvi puta održan na Etno salašu *Balažević* u Donjem Tavankutu.

Nakon intoniranja himni republika Srbije i Hrvatske, konzul Pleša obratio se uzvanicima, podsjećajući kako se Hrvatska prije 25 godina upisala na političku kartu moderne Europe, a danas, kao dio nje, ona je zemlja koja okuplja, i dio svijeta koji ne želi podjelu. Država je to koja traži suradnju za zajedničke vrijednosti i zna kako živjeti s razlikama.

»Vjerujemo da svi demokratski narodi Europe imaju pravo osigurati stabilnost i prosperitet u Uniji. Zalažemo se i smatramo da je vrijeme da svi građani Europe trebaju shvatiti da proširenje donosi mogućnosti za sve. Sada su pred nama mogućnosti da aktivno oblikujemo sliku novoga svijeta, da se više uključimo u nastojanja da se osigura

mir na Balkanu. Uz ovaj praznik koji se obilježava više od četvrt stoljeća, od osnivanja samostalne države, moramo i želimo hrabro i odgovorno postaviti pitanje – pokušavamo li dovoljno danas stvoriti zajedničku viziju budućnosti, kojom naše jedinstvo

u odlučujućim trenucima povijesti neće biti i nije dovedeno u pitanje? Moj odgovor je da pokušavamo dovoljno. Kao što je pitanje političke volje, pozivam vas i sve nas raditi na razvoju zajedničkih ciljeva, jer to je bitan politički i svaki drugi oblik suradnje, i to je ta suradnja, a ne isključivanje. Iznad svega trebamo težiti i dužni smo njegovati uzajamno poštovanje, toleranciju, međusobno se pomažući i potičući. Hrvatska svoj rođendan slavi s dovoljno razloga za optimizam i vjeru u bolju budućnost. Ne želim time kazati kako je sve u redu i kako je sve dobro. Ali moramo misliti pozitivno, trebamo više povjerenja, uzajamno se poticati, diviti se i uživati u uspjehu i sami pomoći u nevolji. Ovdje, u okruženju hrvatske zajednice, svi mi koji smo poslani od hrvatske države želimo svojim radom prenijeti na sve vas buđenje pouzdanja, širiti pozitivno ozračje i samopoštovanje. Stalo nam je da ostanete povezani s domovinom, da nikada ne izgubite iz vida konačni cilj koji daje smisao i vrijednosti životu te nudi sigurno i duboko nadahnuće za svakodnevno zalaganje u preobrazbi naše stvarnosti«, rekao je, među ostalim, u svom govoru Velimir Pleša.

Preljepom ugođaju tijekom večeri, osim autentičnog seoskog ambijenta, pridonijeli su Ansambl *Hajo* iz Subotice i *Dixieland band* iz Čakovca, izvođenjem tamburaške i jazz glazbe.

I. P. S.

U slici i riječi: **Bereška nošnja, nekad i sad**

Oduševila i cara

Nošnja je obilježje svakog naroda, svake subetničke skupine. Ona se prva pokazuje i prikazuje. Ona se ljubomorno čuva kao onaj posljednji trag tog nacionalnog obilježja. Čak i onda kada izađe iz svakidašnje uporabe, nošnja se ljubomorno čuva u starim škrinjama, predaje novim generacijama kao najveće blago uz podrazumijevajuću obvezu brige o njoj. Tako svoju nošnju ljubomorno čuvaju i Berežani i s ponosom ističu da je njihova nošnja oduševila i austrougarskog cara **Franju Josipa**, koji je, kažu, kupio nekoliko kompleta nošnji koje se i danas čuvaju u Beču.

Neke od promjena na razmeđu dvaju stoljeća su skraćivanje zrnja koje je nekada bez reda padalo do struka, potpuno izbacivanje *gombi* od crne svile koje su se također nosile oko vrata, te izuvanje čizmica koje su tada potpuno izašle iz mode, kao i skidanje *marame* koja se nosila na *pregaču*. Pod utjecajem nje-mačkog življa dio nošnje postala je *šlurika*. Zanimljivo je da su muškarci pri kraju XIX. stoljeća nosili neku vrstu leptir mašne koja se zvala *poša*. Bila je to dva metra duga crna, svilena traka na krajevima bogato ukrašena šljokicama, koja se naprijed vezala u leptir mašnu.

 Košuljare 1932. godine

 Košuljare danas

Na razmeđu stoljeća

Ipak, vanjskim utjecajima, novoj modi i novim materijalima nisu odoljeli ni u Beregu, a prelomno je bilo razmeđu XIX. i XX. stoljeća.

»Bilo je to vrijeme kada su naši Berežani radili kao lađari, a s tih putovanja u selo su stizali i novi materijali. A ako je jedna nešto kupila, odmah su to morale imati i druge. Tako se pomalo mijenjala naša nošnja. Do tada se nošnja izrađivala od onoga što se tkalo u kućama, uglavnom od lana i konoplje i ništa naše Bereškinje nisu nosile što njihova ruka nije izradila. Onda je krenulo i doseljavanje drugih naroda, što je sve utjecalo na promjene u našoj nošnji«, kaže predsjednik HKPD-a *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega **Milorad Stojnić**.

O šokačkoj nošnji iz Berega pisalo se i u glasniku Etnografskog muzeja iz Beograda 1940. godine. Kako je u svom radu te 1940. godine pisao profesor somborske gimnazije **Jovan L. Vukmanović**, muška nošnja tada je već imala oblik građanskog odijela. Nije bilo velike razlike između zimskog i ljetnog, svečanog i radnog odijela. Jedina razlika je bila između starijih i mlađih muškaraca. Odijelo mlađih muškaraca bilo je od kvalitetnijeg materijala s više ukrasa. Za razliku od muške, ženska nošnja se manje promijenila od kraja XIX. stoljeća. Žensko dijete, čim navrší nekoliko godina, počne nositi narodno odijelo, koje se tijekom njenog života mijenja sukladno uzrasnoj dobi, godišnjim dobima i položaju u društvu.

Tjedan u Bačkoj

Vrijeme
šutnje

Učestale su u Somboru ovih dana javne rasprave o raznim (budućim) odlukama i pravilnicima. Zamišljene su kao rasprave na kojima zainteresirani, što pojedinci što udruge, mogu iznijeti svoje primjedbe na nacrtu odluka koje se dotiču njihovog života i rada. Sve te izrečene primjedbe nadležni su pažljivo pribilježili (ili će to učiniti) i razmotrili njihovu opravdanost i svrsishodnost (!?). Tako su se Somborci mogli očitovati o voznom redu autobusnog prijevoznika, o pravilniku kojim se pobliže određuje financiranje projekata udruga koje su od javnog interesa za Grad Sombor; mogli su kazati svoje mišljenje na predložene smjernice daljnjeg razvoja grada, mogli su debatirati o predloženom antikorupcijskom planu. I sigurno mi je promaknulo još nešto od javnih rasprava, gdje su eto i Somborci, oni zadovoljni a i oni nezadovoljni, imali priliku reći svoje. Mogli su, a nisu, jer svakoj toj javnoj raspravi prisustvovalo je tek dvoje-troje građana iz sredine koja ima više od 80.000 stanovnika. Sredine koja je nezadovoljna, jer grad godinama nema gradski autobus; sredine u kojoj se u bradu mrmlija kako se zna tko dobija novac za projekte iz proračuna, sredine u kojoj svatko ima svoju viziju uređenja grada. Ali kada se sve to treba javno reći, stati iza toga... onda nigdje nikoga nema. »Nije mi baš zgodno sada o tome kakav je efekt toga, i tako će uraditi kako su zamislili«, samo su neki od opravdanja da isti ti nezadovoljnici odustanu od javnog iskazivanja svojih stavova i mišljenja. A mogli su ga kazati, nije da nisu. Ali prilika je propuštena. Onda kada taksi od autobusne do bolnice plate 250 dinara neka šute, neka šute kada milijunski iznosi iz gradskog (njihovog) proračuna, a sve u svrhu javnog informiranja, odu negdje u Beograd (ili tko zna gdje); neka šute kada im ljetne bašte zakrče glavni sokak, neka zašute čim posumnjaju da se proračunski novac troši radi namirivanja stranačkih i još nekih drugih interesa. Neka šute. Pa zar takav narod ne bi poželjela svaka vlast? Bilo koja. Ova sadašnja, ona prošla, neka buduća. A upravo dotle smo stigli. Do šutnje.

A put od svjesnih, buntovnih građana koji su koncem 90-tih punili dvorane domova kulture kada se raspravljalo o općinskom proračunu, buntovnih građana koji su predvodili bitku za zakon o denacionalizaciji, buntovnih građana koji su se bunili zbog malih mirovina, buntovnih građana koji su imali svoj stav i mišljenje i nisu se bojali iskazati ga, prešli smo za dvadesetak godina. Dva desetljeća i nekoliko garnitura lokalne vlasti trebalo je da nas pripitomi. Možemo im čestitati na tome.

Z. V.

Nošnja između 1900. i 1920. godine

Ljepota ispred praktičnosti

»Svijet se lijepo odijeva i pazi na ljepotu i čistoću. Razlika između materijalno nejednakih zapaža se u odijelu, osobito kod djevojaka. Siromašne djevojke su i svečanim danom, kao i običnim, glavu povezivale maramom, dok su bogate kitile glavu. Kod ženskog odijela više se pazi na ljepotu, ukras i bogatstvo nego na praktičnost«, pisao je 1940. godine Vukmanović.

A ta kitnjasta nošnja oduševila je i krunisane glave.

Ostalo je zabilježeno da je 1910. godine u Karapandži, koja je katastarski bila dio Baranje, priređen carski lov za austrougarskog cara Franu Josipa i njemačkog cara **Wilhelma II.** Uz oba cara u lov je sudjelovala i dvorska svita. Tu lovačku avanturu europskih careva Berežani rado prepričavaju, kao i priču da su carevi bili toliko oduševljeni nošnjom da je austrougarski car kupio 10 pari nošnje i 10 ponjava koje se i danas čuvaju negdje u Beču.

U selu se još može vidjeti poneka bakica odjevena u tradicijsko ruho.

»U selu je dvadesetak žena što se svaki dan nose po šokački i one se tako oblače od rođenja. Nisu se nikada prirušile. Ali to su već starije žene i poslije njih naša nošnja nosit će se još samo u folklornoj udruzi. Muška nošnja je iz svakidašnje uporabe izašla još 40-tih godina prošlog stoljeća. Posljednji pravi šokački svatovi u kojima su i mladenci bili u šokačkom bili su u Beregu 1957. godine«, kaže predsjednik bereške udruge.

Z. V.

Hoće li poticajne mjere populacijske politike povećati natalitet u Srbiji?

Statistički podaci govore da je Srbija po starosnoj strukturi stanovnika na neslavnom šestom mjestu u Europi. S prosječnom starošću stanovnika od 42,7 godina, Srbija je šesta u Europi, a 24. u svijetu. Ovi poražavajući podaci govore, kako upozoravaju u SANU, da će ukoliko se nešto ne poduzme, Srbija u narednih 30 godina izgubiti između 250.000 i milijun stanovnika. Prema analizama stručnjaka, demografska situacija predstavljat će jednu od najvećih prepreka ekonomskog razvoja zemlje. Deficit stanovništva i radne snage, kao i povećanje ukupne starosti populacije, jedna je od neminovnosti ovakvog stanja u Srbiji. Negativni prirodni priraštaj zabilježen je posljednjih 25 godina, a odlazak mladih dodatno pogoršava situaciju, ističu stručnjaci znanstvenog skupa u SANU.

Zaustavljanje pada nataliteta i poticanje rađanja u Srbiji ministrica za populacijsku politiku **Slavica Đukić-Dejanović** istaknula je kao jedno od najvažnijih socijalnih pitanja. Ova godina će, prema njenim riječima, biti godina pilot programa u pojedinim sredinama, primjenjivat će se pronatalitetne mjere, a usporedo će se ići na izmjene zakonodavnih tekstova. Kao neke od mjera predviđeni su bolji uvjeti rada na poslu ljudi koji su u reproduktivnom razdoblju, prilagođavanje radnog vremena roditeljima s djecom, popravljivanje uvjeta u vrtićima, kao i poticanje rađanja, tako što će država financirati programe izvantjelesne oplodnje onim bračnim parovima koji ne mogu prirodnim putem dobiti djecu. Posebni programi planirani su, prema njenim riječima za Vojvodinu, osim specifičnih općina potrebnih za prosječnu općinu u Srbiji.

Hoće li biti dovoljno novca za provedbu svih planiranih pilot projekata? Stižu obećanja da će svi oni biti provedeni u suradnji s ministarstvima privrede, poljoprivrede, zdravlja, informiranja i obrazovanja. Proteklih dana takav jedan projekt realiziran je u Općini Šid. U oblasti demografije i populacijske politike, po raspisanom javnom pozivu Kabineta ministra bez portfelja zaduženog za demografiju i populacijsku politiku, 90 općina prijavilo je projekte.

Sredstva su odobrena za projekte iz 15 općina, a za regiju Vojvodine projekt Općine Šid ocijenjen je s najviše bodova.

Problem ekonomska sigurnost

Šidskoj općini odobrena su sredstva u iznosu od 12.995.320 dinara, za provedbu mjera populacijske politike i demografije. Sudjelovanje Općine Šid je 15 posto od ukupno odobrenih sredstava. Mjere populacijske politike koje će se provoditi u šidskoj općini su usklađivanje rada i roditeljstva, promocije reproduktivnog zdravlja adolescenata, populacijska edukacija, aktiviranje lokalne samouprave, a kao jednu od najbitnijih ističu borbu protiv neplodnosti i povećanje nataliteta. U okviru pomoći bračnim parovima za biomedicinsku potpomognutu oplodnju, Općini Šid su odobrena sredstva u iznosu od 1.200.000 dinara:

»Činjenica je da je u posljednjih 10-15 godina, je li zbog brzog načina života kojim svi danas živimo ili nekih drugih razloga, došlo do pada nataliteta. Što se tiče šidske općine, u prošloj godini je došlo do blagog porasta. Mislim da u današnje vrijeme za ostvarenje mladih ljudi kao roditelja nije presudan jedino financijski moment. Veći je problem što danas potencijalni roditelji jure za poslom i karijerom, a vrijeme za roditeljstvo odgađaju tako da se, kada dođe vrijeme da se odluče na taj korak, dođe do problema«, kaže **Aleksandra Žigić** iz Savjeta za zdravstvo Općine Šid, koja je zadužena za demografsku politiku: »Smatram da će sredstva koje je Općina Šid dobila u svakom slučaju dodatno pomoći da se demografska slika u našoj općini popravi. Radit ćemo na tome da pomognemo tim ljudima, barem pri prvom pokušaju izvantjelesne oplodnje. Natalitet se mora podići, ali svakako da su i ostale mjere iznimno važne na tom putu. Na prvom mjestu mislim da su važne i edukacije o reproduktivnom zdravlju, posebice za današnju omladinu obzirom na moderno doba i da je jako važno da se informiraju i educiraju na vrijeme. Edukacije će biti organizirane u

osnovnim i srednjim školama i bit će prilagođene dobi djece», navodi Žigić.

U okviru mjera usklađivanja rada i roditeljstva predviđena su sredstva u visini od 200.000 dinara. Također, predviđeno je i razvijanje savjetovaništa za roditelje, u cilju jednostavnog informiranja u vezi s dilemama oko podizanja i njege djeteta, kao i isticanje uloge oca. Kada je riječ o populacijskoj edukaciji, 2.400.000 dinara opredijeljeno je za emitiranje informativno-edukativne emisije.

Ne zapostavljati starije

Realiziranjem projekata nisu zapostavljeni ni stariji sugrađani. Za mjere aktiviranja lokalne samouprave za brigu o starima – poboljšanju kvalitete života starih i nemoćnih ljudi, efikasnijim radom njegovateljica, osiguravanjem 18 električnih bicikala, oprijedjeljeno je 1.001.520 dinara. Briga o starim i nemoćnim osobama u Općini Šid trenutno je u nadležnosti *Caritasa* iz Srijemske Mitrovice:

»Centar za socijalni rad u Šidu do sada nije imao licenciranu geronto službu i zbog toga su različite organizacije iz nekoliko općina obavljale ove usluge. Planom rada za 2017. godinu Centar za socijalni rad u Šidu će podnijeti zahtjev za licenciranje navedene usluge i mi ćemo u budućnosti biti partner Općini u svim ovim projektima. Općina je dobila značajna sredstva iz demografskog fonda Republike tako da će se ta sredstva u narednom razdoblju utrošiti na zadovoljstvo građana, a mi ćemo u najskorije vrijeme, nadam se dobiti licencu, tako da ćemo se uključiti kao nadležna institucija u sve projekte koji su predviđeni da se realiziraju«, kaže direktor Centra za socijalni rad u Šidu **Dejan Logarušić**.

Ove poticajne mjere provodit će se, među ostalim, u cilju popravljivanja demografske slike u Srbiji. Svakako da su, osim efikasne realizacije svih navedenih projekata, od velikog značaja stimulansi, ekonomska stabilnost i politička volja. Naravno da se ne može očekivati brzo rješenje problema koji postoji već čitav vijek. A prvi rezultati uvođenja poticajnih populacijskih mjera se, prema riječima ministrice Đukić-Dejanović, mogu očekivati tek za deset godina.

Natalitet u Hrvatskoj

Pad nataliteta predstavlja problem i u Hrvatskoj, napose kada je riječ o sve većem broju odlazaka mladih u inozemstvo, čiji broj po službenoj statistici iznosi oko 15.000. Prema procjenama Državnog zavoda za statistiku, u Hrvatskoj je 2015. godine živjelo 4.203.604 stanovnika, od čega 2.028.640 muškaraca i 2.174.964 žena, a uočen je i trend kontinuiranog starenja stanovništva, čime se i stanovništvo Hrvatske svrstava među najstarije narode Europe. Iz UN-a upozoravaju da su negativni demografski trendovi razlog za uzbunu. Oni također upozoravaju zemlje koje su došle u takvu situaciju da, ukoliko ne budu provodili odgovarajuću, svakoj zemlji prilagođenu populacijsku politiku, ta brojka će i dalje padati. Početkom lipnja saborski zastupnici jednodušno su podržali Vladinu nakanu da se nakon devet godina povećaju porodične potpore. No, poručili su da za bolju demografsku sliku države treba daleko više – socijalna i radna sigurnost i jednaki uvjeti za svu djecu. Za provedbu Zakona o povećanju potpora, kako bi se one mogle isplaćivati već od 1. srpnja, osigurano je 156,6 milijuna kuna. Za iduću godinu 313 milijuna, a za 2019. 346,5 milijuna kuna. Prema riječima resorne ministrice demografije, obitelji i mladih **Nade Murganić**, ovo je jedna od najznačajnijih mjera u cilju demografske obnove u Hrvatskoj.

S. Darabašić

Tjedan u Srijemu

Ispunjenje obećanja

»Živjeti kao sav normalan svijet«, bila je višedecenijska želja mještana Sota kada je vodu u pitanju. Slobodno se može reći da su desetljećima mnoge garniture vlasti obećavale izgradnju vodovoda, kako u ovom mjestu šidske općine, tako i u ostalim okolnim fruškogorskim selima. Već odavno su stanovnici tih srijemskih sela izgubili svaku nadu da će ikada u njihovom mjestu biti izgrađen vodovod. Vodu za piće donosili su s izvora, vukli ju iz svojih bunara, a za ostale potrebe snalazili su se preko hidrofora u svojim kućanstvima. Svojvremeno se govorilo da ni voda s izvora nije bila bakterijski ispravna, pa su se Soćani čak jedno vrijeme vodom za piće opskrbljivali iz dopremiljene cisterne. No, čini se da je za mještane Sota to vrijeme prošlo. Radovi na izgradnji vodovodne mreže uveliko su u tijeku, a očekivanja su da će biti završeni početkom rujna. Tada će se Soćani, oni koji to budu željeli, moći priključiti na gradski vodovod. Prilikom posjeta Sotu prošloga tjedna razgovarala sam i s ondašnjim predsjednikom mjesne zajednice i njegovim suradnicima, koji kažu da će, kada radovi budu završeni, u selu napraviti općenarodno veselje. Peći će se, kako s radošću govore, jaganjci, prasići, a neće izostati ni muzika. Jer nije mala stvar u 21. stoljeću dobiti vodovod u svom selu. No, ne može se reći da obećanje koje je dano prije nekoliko mjeseci nije i ispunjeno. Radove na izgradnji vodovodne mreže posjetili su prošloga tjedna, zajedno s predstavnicima lokalne samouprave, pokrajinski tajnik za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo **Vuk Radojević** i direktor Uprave za kapitalna ulaganja **Nedeljko Kovačević**. Kako je prilikom posjeta Radojević istaknuo, primjer izgradnje vodovodne mreže u Sotu na najbolji mogući način oslikava ideju i osnovnu viziju Pokrajinske vlade, a to je okupljanje oko projekata. I, kako je rekao, bilo je osnovno da se u 21. stoljeću riješi pitanje opskrbe vodom stanovništva, s obzirom na to da je riječ o elementarnim stvarima o kojima nitko nije brinuo u prethodnom razdoblju. Resorno tajništvo i Uprava za kapitalna ulaganja su zajedno izdvojili po pedeset posto sredstava neophodnih za realiziranje tog projekta, čija je projektirana vrijednost najprije iznosila 36 milijuna dinara bez PDV-a, da bi u postupku javne nabave izabran najbolji ponuđač s ukupnom vrijednošću ugovora od 16,6 milijuna dinara bez PDV-a. Ono što ohrabruje jest i najava da bi u narednom razdoblju vodovod mogli dobiti i stanovnici ostalih fruškogorskih sela, ali i obećanje da će se uskoro početi s radovima na opremanju industrijske zone. Ako i ova, kao i prethodna, obećanja budu ispunjena, građani šidske općine će zaista imati razloga za radost, a možda i za općenarodno veselje, po uzoru na Soćane.

S. D.

Revija tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Hrvatske

POVEZIVANJE HRVATA iz cijeloga svijeta

Revija tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Hrvatske održani su, u subotu, 1. srpnja, u Tomislavgradu (BiH). Reviju je, četvrti puta za redom, organizirala Udruga za očuvanje i promicanje hrvatske tradicijske kulture u Bosni i Hercegovini **Stećak** u suradnji s Hrvatskom maticom iseljenika.

Među 27 djevojaka iz 21 države koje su sudjelovale na Reviji predstavile su se i dvije djevojke iz Srbije – **Ana Hodak** iz Šida i **Senka Horvat** iz Subotice. Hrvatice iz cijeloga svijeta, od Argentine, Bolivije, SAD-a, Paragvaja, Australije, Švedske, Austrije, Rumunjske, s Kosova itd. predstavile su se tijekom revije publici, ponešto rekle o svojoj nošnji, a neke su čak i zapjevale.

Titulu najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji ove godine ponijela je **Andrea Radman** iz Švedske, dok je titulu najfotogeničnije djevojke, prema glasovima čitatelja na Facebook stranici Udruge **Stećak**, osvojila **Antonija Bešlić** iz BiH. Djevojke su na dar do-

bile prigodne darove (torbice i nakit).

Kako su istaknuli organizatori, cilj ovoga programa je susret i povezivanje Hrvata iz cijeloga svijeta u svrhu promicanja zajedničke tradicijske kulture, upoznavanje i pružanje potpore Hrvatima u Bosni i Hercegovini, posebice u jačanju i očuvanju nacionalnoga i kulturnoga identiteta.

Publici se ovom prigodom obratila vršiteljica dužnosti ravnateljice Hrvatske matice iseljenika **Mirjana Piskulić** te zamjenica Državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Ivana Perkušić**. Obje su ukazale na ljepotu hrvatske kulturne baštine, narodne nošnje i nedjeljivost hrvatskoga naroda bez obzira na to gdje živio, što potvrđuje, kako su rekle, i dolazak djevojaka na ovaj izbor. Riječi zahvale svima koji pomažu da se ova manifestacija i dalje održava uputio je načelnik Općine Tomislavgrad **Ivan Vukadin**.

Događaju su, uz brojnu publiku, prisustvovali i predstavnici

Nada Sudarević, Senka Horvat, Ana Hodak i Marija Hodak

političkoga, kulturnoga i društvenoga života, kao i pripadnici hrvatskih povijesnih postrojbi.

Osim Revije, sudionice su imale pripremljen program od nekoliko dana koji se sastojao od njihovog fotografiranja u nošnji, razgledanja Mostara i Sarajeva, a posjetile su i Vladu BiH, predsjednika Predsjedništva **Dragana Čovića**. Djevojke su obišle i Livno, gdje su bile na misi te u posjetu Franjevačkom muzeju i galeriji *Gorica*. Sve sudionice i njihove pratilje za pomoć u odijevanju i pripremu za Reviju bile su smještene u karmelu sv. Ilije na Buškom jezeru kraj Tomislavgrada. Pratilja Ane Hodak je bila **Marija Hodak** iz Šida, a Senke Horvat **Nada Sudarević** iz Subotice.

Projekt je održan pod pokroviteljstvom Dragana Čovića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine iz reda hrvatskoga naroda, Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Vlade Hercegbo-sanske županije i Općine Tomislavgrad.

N. B.

Samoborci u tavankutskoj školi

TAVANKUT – U sklopu svoje stručne ekscurzije, djelatnici Gimnazije *Antuna Gustava Matoša* iz Samobora posjetili su prošloga tjedna Osnovnu školu *Matija Gubec* u Tavankutu. Osim s radom škole te projektima u kojima ta obrazovna ustanova sudjeluje, gosti iz Hrvatske su imali prilike upoznati i selo. Na kraju posjeta, razmijenjeni su prigodni darovi, a školska knjižnica u Tavankutu postala je bogatija za nove knjige.

Likovna kolonija Panon u Dušnoku

DUŠNOK – Mađarski dio u okviru tripartitnog likovnog projekta *Panon* održan je 1. i 2. srpnja u mjestu Dušnok. Na likovnoj koloniji u tom selu, osim domaćih slikara *Panon-Arta*, sudjelovali su i slikari iz udruge *Bel Art* iz Belišća (Hrvatska) i slikari iz HLU

CroArt iz Subotice. Sudionici su stvarali u ateljeu predsjednika udruge *Panon-Arta* **Lászlóa Hupperta**. Na nastalim radovima prevladavaju motivi Panonije, prirode i ljudi koji tu žive. Sudionici su imali prigodu posjetiti i dvije galerije u Kaloči, kaločku katedralu Velike Gospe i Spomen dom preporoditelja podunavskih Hrvata biskupa **Ivana Antunovića**. Sljedeći susret slikara u okviru projekta *Panon* predstoji u rujnu u Belišću.

Sonćanske mažoretkinje neprikosnovene

SENTA – Na ovogodišnjem Državnom prvenstvu u mažoret plesu, održanom u Senti, sudjelovalo je više od 400 djevojaka. Zvijezde prvenstva bile su članice KUD-a *Mažoret* iz Sonte. U kategoriji kadeta sa štapom i kadeta s pomponima Sonćanke su zauzele prva mjesta. U dva solo i jednom duo nastupu u kategoriji kadeta štap **Vanesa Kozbašić** je osvojila srebro, **Sara Butković** zlato, a duo **Dalija Kuruc** i **Anđela Šegrt** zlato. Ovim rezultatima proglašene su i najboljom ekipom na prvenstvu.

I. A.

Etno kamp za djecu u Plavni

PLAVNA – U Plavni je jučer (četvrtak, 6. srpnja) počeo prvi Etno kamp koji zajednički organiziraju Hrvatska čitaonica Subotica i HKUPD *Matoš* uz potporu ZKVH-a, HNV-a i *Hrcka* – podlistka za djecu tjednika *Hrvatska riječ*.

Kamp traje tri dana i namijenjen je djeci osnovnoškolske dobi. Na završnoj priredbi u subotu, 8. srpnja, u 19 sati polaznici etno kampa pokazat će što su tijekom tri dana napravili. A djeci će biti ponuđene različite kreativno-manualne radionice u kojima će izrađivati zanimljive predmete. Tu su i folklorna, dramska i recitatorsko-voditeljska sekcija, i mnogo zanimljivih igara.

Takmičenje risara u Đurđinu

ĐURĐIN – *Takmičenje risara* bit će održano sutra (subota, 8. srpnja) u Đurđinu, na njivi pokraj crkve sv. Josipa Radnika, s početkom u 6 sati. Riječ je o manifestaciji protkanom prikazom etnografskih sadržaja poput nekadašnjeg načina ručnog i mašinskog košenja žita.

Osim natjecanja risara, koje počinje u 9 sati, bit će priređeni i prikaz rada na starim strojevima vezanim za kosidbu, natjecanje u kuhanju *tarane*, dječje igre na strnjici *Kasalisica* te nastup folkloraca. Proglašenje pobjednika *Takmičenja risara*, uručivanje nagrada i zahvalnica je u 12 sati.

Manifestaciju organizira UBH *Dužijanica*, a održava se u sklopu programa ovogodišnje subotičke *Dužijance*.

Festival marijanskog pučkog pivanja

MONOŠTOR – *Festival marijanskog pučkog pivanja* bit će održan sutra (subota, 8. srpnja) u Monoštoru, u crkvi svetog Petra i Pavla. Početak je u 18 sati. Ove godine sudionici će se predstaviti pjesmama koje su posvećene Velikoj Gospi. U programu će sudjelovati gosti iz zagrebačkih naselja Adamovec i Strmec i Ženski vokalni sastav *Zvizde* također iz Zagreba, te gosti iz Gundinaca, Tenja i HKUD *Vladimir Nazor* iz Sombora, kao i domaće pjevačke skupine *Kraljice Bodroga* i *Bodroški bečari*. Organizator festivala je mjesni KUDH *Bodrog*.

Z. V.

Dužijance u Žedniku i Bajmaku

SUBOTICA – U nedjelju 9. svibnja bit će priređene žetvene svečanosti – *dužijance* u Žedniku i Bajmaku, dvama selima u okolici Subotice. U Žedniku će misa, kojom se vjernici zahvaljuju Bogu za rod žita, biti služena u crkvi sv. Marka Evanđelista s početkom u 10 sati. U Bajmaku će misa biti služena u crkvi sv. Petra i Pavla, u 10.30 sati.

Održana godišnja skupština HKC-a *Bunjevačko kolo*

LAZAR CVIJIN – novi predsjednik

Lazar Cvijin novi je predsjednik Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* iz Subotice, odlučeno je na godišnjoj skupštini te udruge koja je održana u utorak u Velikoj dvorani Centra.

Govoreći o planu i programu rada HKC-a za buduće razdoblje, Cvijin je konstatirao kako aktualna situacija u Centru »nije laka«.

»Tu prije svega mislim na financijski segment, ali i na situaciju glede odjela. Jedan od mojih prvih zadataka će biti razgovor s voditeljima odjela, presjek aktualne situacije i dogovor konkretnih akcija u kratkoročnom i srednjeročnom razdoblju u cilju građenja i razvijanja odjela«, kazao je Cvijin.

Jačanje manifestacija

Kao jedan od prioriteta u radu Cvijin je naveo jačanje postojećih i produkciju novih manifestacija. »Organizacija ovogodišnjeg *Velikog prela* se još uvijek spominje i još uvijek primamo čestitke za to. To će biti reper za sve naše manifestacije. U međuvremenu je održana i manifestacija *Djeca u Dužijanci*, te iako nije održana na glavnom gradskom trgu zbog nepovoljnih vremenskih uvjeta, dojmovi su krajnje pozitivni. Ideja da to bude osmišljeno kao spoj tradicionalnog i novog pokazala je svoj uspjeh, djeca su zadovoljna«, kazao je novi predsjednik HKC-a.

Jedan od planova bit će i širenje suradnje s drugim hrvatskim udrugama i institucijama, ali i usuglašavanje zajedničke platforme s drugim nacionalnim kulturnim centrima u Subotici glede dogovaranja i zahtjevima prema gradskoj upravi.

»Postoji prostor da Centar ponovno bude centar u punom smislu te riječi, da bude centar okupljanja i građenja novih stvari«,

kazao je Cvijin, dodavši da HKC *Bunjevačko kolo* ima potporu svih relevantnih institucija hrvatske zajednice.

Nova uprava

Na skupštini je izabrana i nova uprava Centra. Uz odluku da se broj članova Upravnog odbora smanji s dosadašnjih 15 na 9, u novi sastav toga tijela izabrani su: Lazar Cvijin (predsjednik), **Ivan Piuković**, **Ivan Ušumović**, **Tanja Dulić**, **Jašo Šimić**, **Denis Lipozenčić**, **Stipan Bašić**, **Marinko Prčić** i **Pavle Kujundžić**. Drugi sastav Upravnog odbora predložio je nekadašnji voditelj Folklornog odjela HKC-a **Andrija Bašić Palković**, ali je taj prijedlog dobio manji broj glasova.

Odlukom Skupštine smanjen je i broj članova Nadzornog odbora s 5 na 3, a u novi sastav toga tijela imenovani su: **Miroslav Doko** (predsjednik), **Suzana Vukov** i **Miroslav Mujić**. Za članove Disciplinske komisije izabrani su **Tomislav Stantić**, **Joso Anišić** i **Davor Šimić**.

Usvojeno je i izvješće o radu HKC-a od posljednje skupštine, koje je podnio dosadašnji predsjednik **Marinko Prčić**, a usvojeno je i izvješće Nadzornog odbora za to razdoblje te završni račun za 2016. godinu gdje je konstatiran minus u kasi od blizu 1,2 milijuna dinara.

U raspravi oko pojedinih točaka dnevnog reda, bilo je i riječi o sporu oko restorana *Dukat* u sklopu Centra, kojega je jedno vrijeme vodio Andrija Bašić Palković, ali mu je prije nekoliko mjeseci odlukom Upravnog odbora HKC-a oduzeto pravo obavljati tu djelatnost.

Godišnjoj skupštini održanoj u utorak prisustvovalo je 46 članova HKC-a *Bunjevačko kolo*.

D. B. P.

Festival *Djeca su ukras svijeta* u Tavankutu

Festival je održan 2. srpnja na ljetnoj pozornici Etno-salaša *Balažević*, a okupio je nekoliko društava, kako iz okolnih mjesta tako i gostujuće grupe iz Hrvatske. Osim domaćina, članova HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta, svoje su umijeće predstavili i MKC *György Dózsa* iz Bajmaka, HKPD *Đurđin* iz Đurđina, HKPD *Ljutovo* iz Ljutova, BKC *Tavankut* iz Tavankuta, te KUD *Preporod* iz Dugog Sela i KUD *Uljanik* iz Pule.

Osim folklornog dijela programa, na ovogodišnjem festivalu prikazani su i radovi nastali na dvjema dječjim radionicama. U radionici u kojoj su učili koristiti blato kao materijal sudjelovala su djeca iz OŠ *Matija Gubec* i OŠ *Ivan Milutinović* te su ukrali dekoracijom od blata jedan zid na salašu *Balažević*. Također su bili izloženi i drugi likovni radovi djece iz istih škola.

Goste Festivala je prigodnim riječima pozdravio predsjednik tavankutskoga *Gupca Ladislav Suknović*. Festivalu su, među ostalim, prisustvovali i dopredsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća *Mira Tumbas* te v. d. ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov*.

I. D.

MLADI ČUVARI tradicijske kulture

HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta već 22 godine organizira festival dječjeg folklora pod nazivom *Djeca su ukras svijeta*. Za dugo trajanje ove manifestacije u Tavankutu svakako su najzaslužnija djeca, ali i njihovi voditelji koji ih upoznaju te uče njegovanju tradicijske kulture.

Likovni projekt Ane Tudor *Kilometar Dunava* predstavljen u Sonti, Apatinu i Somboru

Slika dugačka 1000 METARA

Slika *Kilometar Dunava* kapitalni je projekt amaterske slikarice **Ane Tudor**. Tijek cjelokupne duljine te rijeke, 2.860 kilometara od izvora do ušća, s karakterističnim motivima flore i faune, te gradova koje umiva, umjetnica je smjestila na jednu jedinu sliku, dugu točno 1.000 metara.

Slika je premijerno izložena u njezinoj rodnoj Sonti na Dan Dunava, 29. lipnja. Bila je postavljena dijelom između OŠ *Ivan Goran Kovačić* i crkve Svetoga Lovre, a dijelom u prostranom školskom dvorištu. Apatincima je predstavljena dan kasnije u fantastičnom okolišu *Banje Junaković*, a Somborcima 1. srpnja, manjim dijelom na fasadi i u dvorištu, a većim u labirintu smještenom u velikoj i maloj dvorani Hrvatskog doma.

I oluja se povukla

Na Dan Dunava, od ranih jutarnjih sati u Sonti, na lokaciji predviđenoj za postavku kilometar dugog platna, bilo je vrlo živo. Tehnička ekipa uradila je svoj dio posla, u predviđeno vrijeme sve je bilo spremno za otvaranje najavljene izložbe. Gosti, pristigli s prostora od Subotice do Zagreba, uz brojne mještane, htjeli su pozdraviti svoju Anu, svjedočiti trenutku povijesti kojega je umjetnica stvarala tijekom posljednje tri godine. Jedino se nebo natuštilo, vjetar je u trenu zaprijetio razapetom platnu. Anina sreća i ponos bili su jači, oluja se povukla, prijetnja se završila s nekoliko kapi kiše. Izložbu je otvorio predsjednik KPZH *Šokadija Zvonko Tadijan*. O Ani i njezinom djelu govorila je likovna pedagogica **Erika Butković**, a na koncu je nazočne pozdravila i autorica, zahvalivši se svima koji su pomogli njezin projekt na bilo koji način.

Dan kasnije *Kilometar Dunava* je promoviran na platou ispred *Banje Junaković*. Već u subotu, 1. srpnja, uhodana ekipa je u ranim jutarnjim satima postavila sliku u objektu Hrvatskog doma u Somboru. Na otvorenju izložbe u velikoj dvorani Doma okupili su se poglavito Anini prijatelji iz *Likovne grupe 76* i podijelili s njom radost zbog stvorenog, te nekoliko članova najužeg rukovodstva HKUD-a *Vladimir Nazor*.

Rad za Guinnessa

Jedinstvena slika Dunava, kako se očekuje, trebala bi se naći i u Guinnessovoj knjizi rekorda. U stvaranje ovoga djela Ana je uložila tri godine rada, odricanja, uložila je i svoje zdravlje. Provela ih je u Sonti, odvojena od obitelji, uz povremene kraće

boravke supruga **Tonka** uz nju. Slika je urađena akrilnim bojama na platnu. Tijekom ljeta očekuje se i predstavljanje ovoga projekta u više europskih gradova smještenih uz rijeku Dunav.

»Želja mi je bila promocija našega Dunava i tako sam prije tri godine smislila da to bude jedna kilometarska slika. Moja velika prijateljica Erika rekla mi je ti to možeš i to mi je bilo dovoljno za početak. Ništa mi nije žao, jer mislim da sam putem ove slike poslala jako puno poruka, a najbitnija je upućena generacijama koje dolaze – čuvajte ovo bogatstvo koje imamo«, rekla je Ana Tudor.

Potpora mnogih

I sama kaže da ne bi uspjela bez pomoći mnogih, prije svih Grada Hvara, KPZH *Šokadija* iz Sonte, a slika je završena zahvaljujući donaciji platna i boja u vrijednosti od 5.000 eura od strane njemačke organizacije za zaštitu divljih životinja AWP.

»Naša organizacija je već realizirala jedan projekt u Monoštoru, gdje smo i saznali za ovu sliku i upoznali autoricu. Kad smo se detaljno upoznali s projektom, shvatili smo da je to jedna lijepa i značajna ideja, koja može pomoći zaštititi životnog okoliša uz Dunav. Nadam se da će ova slika biti izložena i u Njemačkoj, Austriji, Mađarskoj. Na tome ćemo najozbiljnije poraditi«, rekao je projekt menadžer AWP-a **Mario Kumel**.

I. Andrašić

Izložba *S Božjom pomoći* u sklopu *Dužijance*

Bunjevačko VELIKO ruvo

U sklopu programa subotičke *Dužijance* od 1993. godine priređuje se izložba *S Božjom pomoći*, a ovogodišnja postavka prikazuje najreprezentativniju odjevnu kombinaciju bunjevačkih Hrvatica u posljednjoj četvrtini 19. do polovice 20. stoljeća – *veliko ruvo*, koje se oblačilo na vjerske blagdane (godove) i vjenčanja. Izložba *Bunjevačko veliko ruvo – bunjevačka nošnja oblačena za crkvene godove* sastoji se iz postavke starih nošnji, starih fotografija i predmeta, a postavljena je u Gradskom muzeju u Subotici do 4. rujna. Izložba prikazuje ženske nošnje kakve su se nosile za velike blagdane kao i za vjenčanje.

Organizatori izložbe su Udruga bunjevačkih Hrvata *Dužijanica* i Katoličko društvo *Ivan Antunović* u suradnji s Gradskim muzejom u Subotici, dok su autori dr. sc. **Aleksandra Prčić**, **Jelena Piuković** i **Marinko Piuković**.

Nošnja i identitet

Prigodom otvorenja, Aleksandra Prčić predstavila je svoj rad *Priča bunjevačkog velikog ruva*.

U radu je, kako kaže, htjela prikazati sve što *veliko ruvo* može ispričati o identitetu žena koje su ga nosile, za razliku od dosadašnjeg pristupa gdje se o tradicijskoj odjeći govorilo s opisne točke gledišta.

Iako je govorila i o kolektivnom identitetu, odnosno prepoznavanju na temelju odjeće kojoj staležnoj skupini su žene pri-

padale, Prčić je akcent stavila na osobni identitet žena, odnosno je li ona mlada, žena u srednjim godinama ili starica.

»Do 14. godine curica nije imala *veliko ruvo* nego odjeću dječjih krojeva. Osim na temelju *ruva*, identitet se mogao očitati i iz ogjavlja. Djevojčice su imale pletene kose u dvije pletenice. S 15 godina su dobijale prvo *veliko ruvo*, a kosu su počele pletiti u jednu pletenicu koju su vezale u vijenac ili u kurđu. Djevojke pred udaju su dobijale skupocjena *velika ruva*, a time se htjelo pokazati koliko je obitelj bogata«, rekla je Prčić.

Udane i neudane

Istaknula je i da su bunjevački Hrvati prema *velikom ruvu* uvijek imali poseban odnos jer je ono bilo skupo te da su se razlikovala *ruva* udanih, od neudanih žena:

»Za jedno *veliko ruvo* trebalo je oko 5-6 metara svile i kupovalo se jedanput godišnje. Možda. Za mlade djevojke pravilo se *veliko ruvo* od istog materijala, dok su žene koje su udane ili starije žene mogle nositi *ruva* raznih kombinacija.«

Kako je Prčić rekla, razlika između udanih i neudanih žena mogla se vidjeti i u boji *ruva* i marame – udane su nosile tamnije haljine i marame, dok su neudane mogle nositi i svjetlije boje. Iako, objašnjava Prčić, *velika ruva* su se uglavnom šila od tamnijih materijala zbog praktičnosti i dugovječnosti. Što se tiče njihovog dugog vijeka, razlog je to što se nisu prala, a nosila su se samo na velikim godovima što je podrazumijevalo odlazak na misu i kratku šetnju poslije te što su se s posebnom pažnjom čuvala.

»*Veliko ruvo* je rađeno po uzoru na toalete mađarskih plemkinja koje se obavezno sastojalo iz široke suknje, prsluka i pregače«, rekla je Prčić i dodala da se ono vremenom mijenjalo te

Aleksandra Prčić

da je uvijek pratilo gradsku modu. Ona je uočila i da se u novije vrijeme žene odlučuju šivati nova *velika ruva* najčešće s konca 19. stoljeća, jer su ona strukirana i sa širokim i dugim suknjama.

Poštovanje i dostojanstvo

Predsjednik KD-a *Ivan Antunović* vlč. **Ivica Ivanković Radak** govorio je da svako od izloženih svečanih *ruva* predstavlja svjedočanstvo kako su se među bunjevačkim Hrvatima slavili blagdani i živjela vjera.

»Za svaki blagdan – Božić, Začecje, *Brašančevo*, *Dove*, *Veliku Gospojnu*, Svi svete itd. znalo se koje se *ruvo* iz čiste sobe oblači i za koju se prigodu daje šiti novo *ruvo*. Taj osjećaj poštovanja i dostojanstva koje se pokazivalo oblačenjem tražio je od čovjeka da ga živi ponajprije u svojoj nutрини«, rekao je vlč. Ivanković Radak.

Dojam o izložbi, ali i pohvalu za njezino organiziranje i riječi poticaja za daljnje ovakvo djelovanje dao je i direktor Gradskog muzeja u Subotici mr. **István Hulló**.

»Važno je da ima ovakvih ljudi, rekao bih entuzijasta, koji na ovaj način čuvaju prošlost i identitet svoga naroda. Bitno je njegovati materijalno i duhovno naslijeđe i ovakve inicijative potkrijepiti«.

stručnim saznanjima zaslužuju pohvalu i podršku, jer bez njih bi sve to palo u prošlost«, upozorio je Hulló.

Izložene nošnje su iz zbirke **Petra Vojnića Purčara**, **Ivanke Čović**, **Blaženke Piuković**, **Ivice Dulića**, **Grga Piukovića**, Omladinskog kulturno-umjetničkog društva *Mladost* i Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo*. Fotografije u postavci su iz zbirke **Marinka Piukovića**, **Antike Pokornika**, **Grga Piukovića**, **Aleksandre Prčić**, župnog ureda sv. Roka (iz zaostavštine prof. **Bele Gabrića**) i Gradskog muzeja u Subotici. U postavljanju izložbe pomogli su **Ivanka Čović**, **Vita Nimčević** i **Grgo Piuković**.

Izložbu su podržali Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama i Grad Subotica.

J. Dulić Bako

Izgled svečanog ruha kojega su bunjevačke Hrvatice nosile za velike blagdane i vjenčanja vremenom se mijenjao ali je uvijek pratio gradsku modu

JOŠ BOLJI ODNOSI Svete Stolice i Srbije

Na svetoj misi koju je predvodio apostolski nuncij **Luciano Suriani**, zajedno s biskupima Srbije, 28. lipnja u crkvi svetog Petra u Beogradu, na blagdan svetog Petra, na poseban način se molilo za papu **Franju**, za njegove nakane, za mir u svijetu i za potrebe ove zemlje. Svečanost u povodu obljetnice izbora pape Franje na Petrovo prijestolje, kojom se pruža prilika da se predstavi nekoliko aktivnosti Svetog Oca u proteklom razdoblju i kojom se ukazuje na neke od prioriteta pontifikalne diplomacije, održana je sutradan u organizaciji apostolske nuncijature u hotelu *Metropol Palace*, uz prisustvo brojnih uzvanika, crkvenih velikodostojnika i veleposlanika više država. Tom prilikom apostolski nuncij Suriani uputio je papi Franji čestitke sa željom da njegovo služenje bude dugo i plodonosno, a Srbiji, njenim stanovnicima kao i cijelom svijetu poželio je napredak i mir, kao i slogu među narodima.

Iznimna važnost za sve kršćane

Svetkovina svetih apostola svetog Petra i Pavla za kršćane predstavlja veliki događaj. Samo sjećanje na dva sveca, dva stupova kršćanstva, predstavlja veliki događaj ne samo za katolike nego i za ostale istočne crkve koje poštuju apostolsku tradiciju:

»Za nas katolike je iznimno važno obećanje Isusa Krista da će na Petrovo izgraditi svoju crkvu, koju neće ni vrata pakla otvarati. Tako se mi danas s ponosom možemo nazivati kršćanima, što je zasluga i Petra i njegovog druga i suradnika Pavla. U nuncijaturama u svijetu postoje obično dva datuma koji se obilježavaju, s time što je prvi češći, a to je dan izbora Svetog Oca. Kod nas u Srbiji je već dugogodišnja tradicija da se ovo slavlje upravo proslavlja na dan svetog Petra i Pavla. Upravo zbog toga što smo mi katolici okupljeni oko tog stožera, koga nam je dao Sveti Otac, mi slavimo i dan Svetog Oca i tog dana okupljamo i sve druge svećenike iz drugih biskupija i na taj način označavamo i utvrđujemo zajedništvo, ne samo između

Apostolski nuncij u Beogradu, nadbiskup Luciano Suriani

nas, nego i između naroda i među veleposlanicima koji su u ovoj državi. Ovaj datum, osim vjerskog, ima i zemaljski značaj, jer se okupljamo zajedno oko Petra i Pavla«, kaže lokalni tajnik nuncijature u Beogradu i svećenik Beogradske nadbiskupije **Aleksandar Ninković**.

Instrumenti u službi mira

Apostolski nuncij u Beogradu, nadbiskup Luciano Suriani, u diplomatskoj je službi Svete Stolice od lipnja 1990. godine, dok je za veleposlanika Vatikana u Srbiji postavljen 2015. godine. Kako je istaknuo na prijemu, velika mu je želja da uspostavi iskrene, srdačne i otvorene odnose sa svima u Srbiji. A nuncijature upravo predstavljaju instrumente u službi mira, bratstva među narodima i sloge među državama. Iz tog razloga postojanje nuncijature ima nemjerljiv značaj:

»Nuncijatura u Beogradu je jedna od najstarijih nuncijatura, posebno na ovim terenima. Godine 2020. obilježit ćemo 100. obljetnicu prisustva Apostolske nuncijature u Beogradu. Postojalo je vrijeme kada Srbija nije imala odnose s nuncijaturom, jer tijekom povijesti su se odnosi između Srbije i Svete Stolice mijenjali. Ali to je sada prošlost i danas je važno da smo ponovno ovdje prisutni. Prošle godine obilježili smo obljetnicu 50 godina od ponovnog uspostavljanja nuncijature u Beogradu, na moje veliko zadovoljstvo. Svijet ima veliku potrebu za mirom.

Samo ime Božje je mir, tako da smatram da je iznimno važno danas moliti se za mir u svijetu. Upravo zato je i papa Franjo proveo mnogo vremena propagirajući molitvu za mir, moleći se s ostalim religioznim zajednicama za taj dan, s obzirom na to da je mir dar od samoga Boga«, rekao je nadbiskup Suriani, ističući da su danas odnosi Srbije i Svete Stolice na zavidnoj razini: »Posebno u posljednje vrijeme primjećujemo veliki razvoj odnosa. Oni su sve bolji, a posebno bih istaknuo i dobre odnose sa Srpskom pravoslavnom Crkvom«, rekao je nadbiskup Suriani.

Lijepa tradicija

Obilježavanje Papinog dana od iznimno je velikog značaja i za ostale župe u Beogradu:

»To je neka vrsta tradicije u Beogradu, ali isto tako i dan prije na dan svetkovine svetog Petra i Pavla, održavamo misu u povodu obilježavanja Papinog dana. Kako ističe sveti Pavao, mi se moramo moliti za državu i za njezine poglavare, kako državne tako i vjerske, kako bi ih pratila Božja milost u njihovom obavljanju službe. U jednom dijelu liturgije koju smo slavili kaže se da 'molimo Boga da možemo dostojno lomiti kruh, blagovati tijelo i krv Kristovu, da možemo nasljeđovati Petra i Pavla i da svojim životom doprinesemo da svi budemo jednaki'. Tako i mi cijeli svoj život možemo shvatiti. Jer, poruka je da svi budemo jedno. Mi živimo konkretno, kao katolici ovdje u Srbiji, ali svako bismo, kao što kaže i ova molitva, trebali lomiti zajedno kruh i sve činiti koliko je u našoj mogućnosti da budemo jedno«, ističe župnik župe svetog Ante Padovanskog u Beogradu i dekan beogradskog dekanata fra **Ilija Landžak**.

Suzana Darabašić

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Bog nam nudi utjehu

Isus je svojim naukom i svojim primjerom zahtijevao od ljudi napuštanje grješnog načina života, no dobro je razumio ljudsku slabost i borbu koja se u čovjeku vodi da bi mogao udovoljiti zahtjevima njegova nauka. Zato nije nikoga osuđivao zbog slabosti i padova u grijeh, već je pozivao izmorene i opterećene, te nudio utjehu. Njegovo je poslanje bilo spasiti grješnike, privesti na pravi put zalutale, utješiti i pokazati ljubav Božju. Na taj način srušio je sve ljudske predrasude o Bogu kao strogom sucu, koji samo čeka kako bi čovjeka kaznio zbog njegovih nedjela, te pokazao milosrdnog Boga, koji želi pomoći čovjeku i spasiti ga.

Božja suosjećajnost

Milosrdni Bog suosjeća s čovjekom. On razumije ljudsku muku i vidi ljudsku patnju. Njegovo djelovanje po Sinu kojega je poslao na ovaj svijet pokrenuto je ljudskim umorom i teretom. Zato Isus poziva: »Dođite k meni svi koji ste izmoreni i opterećeni i ja ću vas odmoriti« (Mt 11,28). U tom pozivu nema osude ni ljutnje, već sućuti i želje da pomogne čovjeku opterećenom svojim krivim potezima i umornom od traženja pravog puta u šumi grješnih ponuda svijeta. Njegova želja nije kazniti posrnule grješnike, nego im pomoći da se pridignu iz gliba grijeha. Bog nas razumije mnogo bolje nego što mi slutimo i vjerujemo da je moguće. Poznate su mu sve naše muke i borbe, vidi da nemamo snage odoljeti iskušenjima, zato nas ne osuđuje već poziva k sebi i nudi pomoć.

Biblija nam još u Starom zavjetu pokazuje Boga kao onog koji suosjeća s patnjom nevinog, patnjom žrtve. No, Bog suosjeća sa svakom ljudskom patnjom, čak i onom koja čovjekovom oku izmiče jer se nalazi u dubini ljudske duše. Jer, ne opterećuje samo nepravda, nego strah za budućnost, zamor od svakodnevnih obiteljskih i poslovnih obveza i izazova, a najviše teret grijeha koji čovjeka pritiska i zamućuje mu pogled k Bogu te mu zbog toga malakše vjera i sve mu se teže nositi s tim. Nema ljudske patnje koja bi mogla izmaći Bogu.

No, čovjeku je najveći teret zlo koje je sam učinio i kojim je nekog povrijedio. To ga najviše opterećuje. Isus i za takve ima razumijevanja i želi im pomoći da se tog tereta riješe. I njih poziva k sebi, jer nas jarma grijeha može jedino on osloboditi.

Potrebno je i naše djelovanje

Božja sućut nije samo osjećaj, kako to kod ljudi često biva. Ona je djelovanje koje nas vodi k oslobođenju. Ali, potrebno je da i sami odgovorimo na Božji poziv i dođemo k njemu, kao što je učinila Marija Magdalena, carinik Zakej i svi drugi grješnici o kojima nam govori Novi zavjet, a kojima je Isus oprostio grijehe jer su ga tražili.

Božje djelovanje zahtijeva naš djelatan odgovor, zato Isusov poziv umornima i opterećenima ima i nastavak: »Uzmite jaram moj na sebe, učite se od mene jer sam krotka i ponizna srca i naći ćete spokoj dušama svojim. Uistinu, jaram je moj sladak i breme moje lako« (Mt 11,29-30). Naše oslobođenje je u okretanju Kristu i nasljedovanju njegovih uputa. Dakle, oslobođenje od jarma koji nas opterećuje je u preuzimanju Isusovog jarma koji je sladak, izlaz iz umora i tereta je preuzimanje njegovog bremena koje je lako. Njegovo breme i jaram koje smo pozvani preuzeti nisu ništa drugo nego poslušnost njegovoj riječi i vjernost njegovoj ljubavi. To je put koji nas vodi u oslobođenje jarma grijeha i smrti koji nas opterećuju i umaraju, zbog kojih patimo. Kako bismo to mogli, trebamo se učiti od njega koji je krotka i ponizna srca. Biti krotak i ponizan jako je teško, jer čovjek u sebi ima potrebu da se istakne, da bude uvijek u pravu, što ga vuče da ne priznaje svoje greške čak ni onda kada je svjestan da ih čini.

Čovjek treba realno sagledati sebe i svoj život, iskreno priznati sve svoje pogreške i slabosti, te naposljetku priznati da ne može sam, nego da mu treba Bog. Dokle god se pravimo da bez Boga možemo, gradimo prepreku spokoju svoje duše i tovarimo na sebe teret koji ne možemo nositi. Čak i kada naiđu trenuci kada nam se čini da možemo sve sami, oni prođu, a teret ostaje. Zato nas Isus zove k sebi i podvlači krotkost i poniznost svoga srca kao primjer koji treba slijediti, kako nas naša oholost ne bi odvela daleko od njega.

Stoga nemojmo misliti da Bog ne vidi našu patnju i muku ili da nas odbacuje zbog naših slabosti i grijeha. On nas uvijek poziva i nudi spasenje, ali mi taj poziv moramo prihvatiti i slijediti Isusov primjer krotkosti i poniznosti.

Cres u znaku druženja

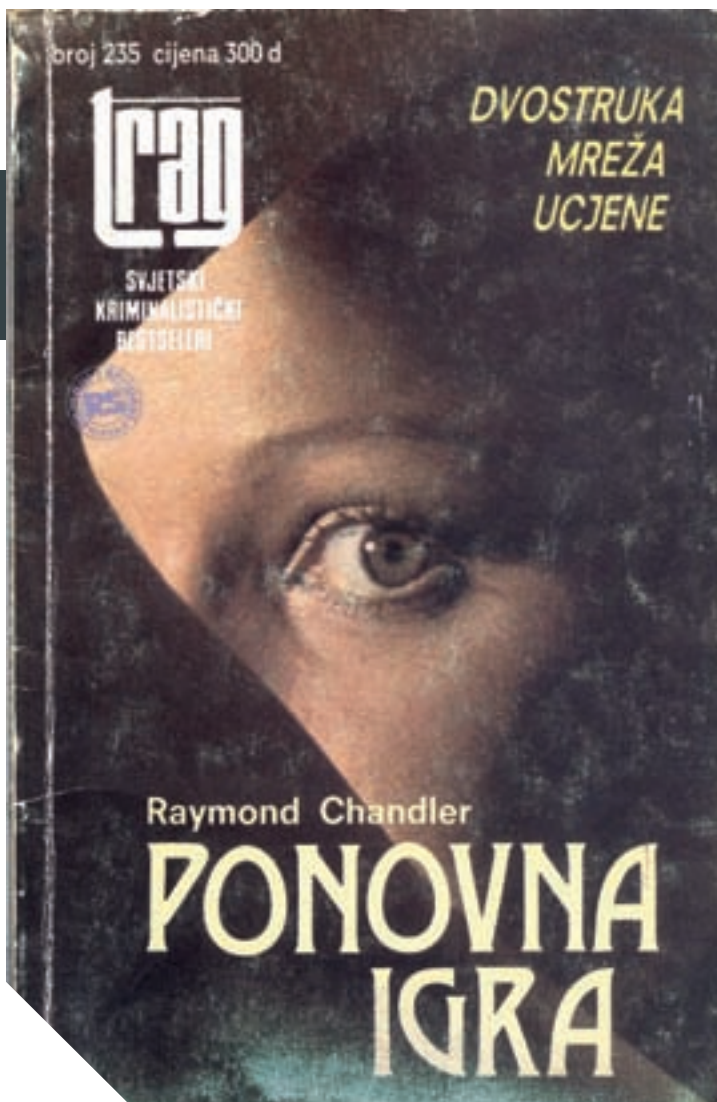
Djeca koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku su i ove godine bila u Ljetnoj školi jezika, kulture i duhovnosti na otoku Cresu koju organiziraju Hrvatska katolička udruga za zaštitu prava djece i mladeži *Stopa* i Udruga *Naša djeca*. Ljetovanje je trajalo svega sedam dana, od 25. lipnja do 2. srpnja. Već po uobičajenom rasporedu, svaki dan smo započinjali tjelovježbama i duhovnim razmišljanjima, nakon kojeg bi uslijedio doručak i odlazak na obližnju plažu. Poslije dobrog provoda na plaži, sudjelovali smo u svetoj misi koju je predvodio fra **Danijel Maljur**, a nakon mise bio je ručak i odmor. Tada smo se najviše kartali, igrali društvenih igara ili razgovarali. Obično smo poslije odmora pješice išli do gradske plaže, te poslije nazad na večeru i druženje. Na druženje su nam se često priključivali i mještani Cresa, pa smo se uz pjesmu i razgovor malo bolje upoznali. S mještanima smo se viđali i na gradskoj plaži te smo s njima igrali odbojku, a navečer smo nakon druženja odlazili na teren gledati ih kako igraju nogomet. Tijekom boravka na Cresu dogodile su se i nove ljubavi, ali nećemo o detaljima. Kako smo na zajedničkim druženjima s mještanima skupa pjevali i svirali, zamolili su nas da damo svoj doprinos na predavanju o jogi i kršćanstvu. Tom prigodom su **Ana Francisković** i **Dunja Šimić** otpjevale pjesmu *Ne dam da mi moje gaze*, te dobile mnogo pohvala.

Druženje nam nije pokvarilo ni vrijeme koje nije uvijek bilo sunčano, pa smo se jednom dok je padala kiša odlučili otići kupati se. Naravno, pogađate i sami, to je bilo jedno od najluđih kupanja do sada. Tijekom kišnih sati imali smo i radionice na kojima smo pravili razne ukrasne kutijice i fidget spinner.

Bilo je ovo divno ljetovanje koje će svima ostati u sjećanju i u znaku druženja koja su bila odlična!

D. Š.

Raymond Chandler – Ponovna igra

Niz ULICE zla

Društvo pohlepe

Raymond Chandler (1888. – 1959.), objavio je roman *Ponovna igra* godinu dana pred smrt, kao već priznati klasik krimi književnosti. I ovaj Chandlerov roman karakterizira moralistički stav preispitivanja društva, napisan je u prvom licu, kroz sjećanja glavnog junaka Philipa Marlowea, vuka samotnjaka, marginalca, koji svoju ranjivost prikriva izvanjskom grubošću. Chandlerov junak je napustio koledž, voli piće, žene, šah i klasičnu glazbu, razmišlja o **Kafki, Proustu, Falubertu, Fitzgeraldu, Hemingwayu** i prezire bogatune. Usred društva pohlepe i etičkog kaosa, dijeli ljude na one koji su bogati i na one koji rade. Za Marlowea zločin nije bolest, nego simptom društvenog stanja koje se uspostavlja nezajživom trkom za novcem.

U romanu *Ponovna igra* Marlowe je zaokupljen praćenjem Betty, po nalogu odvjetnika, ali bez ijedne riječi objašnjenja zbog čega ju treba pratiti. Marlowe podliježe čarima žene koju slijedi i počinje i sam biti progonjen od nepoznatih. Shvaća da je i ljepotica progonjena od tih istih. Tko ih progoni i zašto? Krije li se nešto u Bettynoj prošlosti što ju je navelo da se zaplete u mrežu ucjene koja za sobom ostavlja i leševe?

I u ovom Chandlerovom romanu ženski lik ima ravnopravnu ulogu s muškim likom detektiva. Marlowe trpi radnju čije konce iz sjene pokreće fatalna žena s mračnom prošlošću Betty, koja izaziva pogibeljnu ljubavnu intrigu, ali Marlowe zna da mu valja trošiti snagu »tako pažljivo kao što barska plesačica bez posla troši svoj posljednji par čarapa.«

Marlowe će razotkriti dvostruku mrežu ucjene i sam razriješiti zločin, jer se kao i u svim Chandleovim romanima pokazuje da su pravosuđe i policija jalove društvene tvorevine.

Nadomjestak za bajku

Roman *Ponovna igra* je oštra metafora američke stvarnosti, napisan jezikom ulice, a takva uporaba jezika je živi organizam određenih Chandlerovih društvenih iskustava. Chandler u eseju *Jednostavno umijeće ubojstva*, piše: »Niz ulice zla mora hodati čovjek koji sam nije zao.« Taj čovjek se u Chandlerovim romanima zove Philip Marlowe. Njegov junak je uvijek na strani siromašnih i dobrih, Marlowe je prirodno pošten, njega pokreće moralni osjećaj, kako to on kaže: »Ostati čovjek i kada si na dnu.« Marlowe živi u siromašnom miljeu, ali dolazi u dodir s gramzivim bogatašima, korumpiranim policajcima, gangsterima. Zavirio je u sve pore američkog društva i zato kaže: »S tebe svuku i posljednje hlače. Moraš dobro eskivirati, jer inače nemaš što staviti u usta.«

Ako vam je na vrh glave ovdašnja društvena situacija i ako ste se uželjeli stare, dobre bajke, možete za početak analizirati šah partije Korčnoja uz slušanje glazbe Hačaturijana, kao što to čini Marlowe i nakon toga pročitati *Ponovnu igru*, jer krimi priča je nadomjestak za bajku koja nas je uvjeravala u postojanje dobra i pravde.

Zvonko Sarić

Nakon više od dva desetljeća, uzeo sam s police krimić **Raymonda Chandlera** *Ponovna igra* i ponovno uživao u čitanju još jedne od priča o Philipu Marloweu, privatnom detektivu iz Los Angelesa. Chandlerovi romani spadaju među djela pisaca američke grube škole krimića (hard-boiled school) ili *tvrdo-kuhanu školu*. Među reprezentativnim piscima te škole su i **Dashiell Hammett**, koji je stvorio prvi književni lik američkog privatnog detektiva Sama Spadea, zatim **Ross MacDonald** u čijim se djelima nalaze sve bitne paradigme čitavog žanra, te **Mickey Spillane**, čiji junak Mike Hammer neštedimice dijeli pravdu.

Priča **Edgara Allana Poea** *Ubojstvo u ulici Morque*, napisana 1841., drži se prvim krimićem, a uslijedit će pojava popularnih junaka krimi žanra, Hercula Poirota i Miss Marple u romanima **Agathe Christie**, dok **Arthur Conan Doyle** stvara likove Sherlocka Holmesa i dr. Johna Watsona, a zločine kao rebuse u tim romanima rješavaju analitički geniji, detektivi engleske škole krimića, oboružani enciklopedijskim znanjem. U vrh kriminalističkog žanra spadaju i djela **Georgesa Simenona**, oca fiktivnog lika policajca Julesa Maigreta, koji dedukcijom i logikom razrješava zločine. No, nakon detektiva aristokrata, intelektualaca i ekscentrika, pojavom američke tvrde škole 1930-tih, na književnu krimi žanr scenu stupaju likovi temperamentnih privatnih detektiva, rođenih gubitnika, koji ne prihvaćaju konvencije, ismijavaju društvene standarde i uz oštar humor i gorku porugu žive u svijetu moralnog raspadanja, koje je posljedica razdoblja recesije, prohibicije i velike ekonomske krize u Americi.

POSTIGNUĆA za prvog kazališnog desetljeća

U povodu netom minule desete obljetnice djelovanja prvog profesionalnog kazališta u Subotici pozornost javnosti, a osobito teatarskih ljudi i drugih za scenu zainteresiranih djelatnika zaokupljaju uspjele premijerne postavke i gostovanja koja se pamte, uz cijeli niz pojedinosti nužnih kako bi se osiguralo što potpunije sagledavanje dosegnutih scenskih, napose svih drugih vrijednosti tzv. visoke kulture tijekom toga u mnogočemu presudnoga razdoblja. A pogotovu što im je činiti u narednoj i sezonama koje će uslijediti, sve slobodnije od dogmi soc-realizma i dojučerašnjih njegovih obvezujućih stega. O svemu se u prigodnoj publikaciji *[Na početku drugog desetljeća, Narodno pozorište – Népszínház, Subotica, 1945.-1955., 13.-15.]*, među inima očitovao i prof. **Zlatko Kauzlarić**, tadašnji direktor Hrvatske drame.

Četvero netom stasalih redatelja

»Početak prve sezone u drugom desetljeću postojanja Narodnog pozorišta u Subotici, obilježen je jednom značajnom činjenicom: kao redatelji u ovoj sezoni djeluju četiri mlada, talentirana diplomanta zagrebačke i beogradske akademije za kazališnu umjetnost. Oni su se započeli pripremati za svoj umjetnički put u prvim godinama poslije oslobođenja, započevši studij kazališne umjetnosti u novoosnovanim ustanovama, koje su kroz deset godina svojeg opstanka uputile mnoge mlade umjetnike, redatelje, glumce i scenografe u naša kazališta i koje svojim daljim radom osiguravaju našim kazalištima kvalitetne nove kadrove. U Mađarskoj drami djeluju István Varga i Mihály Virág, a u Hrvatskoj drami prof. Vesna Kauzlarić i Slobodan Turlakov, redatelji koji su se već ... na akademijama istakli talentom i inventivnošću ... prof. Vesna Kauzlarić u Narodnom kazalištu u Dubrovniku, a István Varga u Narodnom pozorištu u Subotici, svojim radom kroz protekle tri sezone svladali su početne probleme ... stekli izvjesno iskustvo, koje će kvalitetu njihovih radova podići na još veću umjetničku razinu.

Činjenica da je upravi kazališta uspjelo angažirati ova četiri redatelja, koji posjeduju solidno opće obrazovanje i kulturu i koji su studiozno i suvremeno, stručno školovani pod rukovodstvom naših najboljih stručnjaka na području kazališne umjetnosti, osnova je i garancija da će kazalište i u nastupajućim sezonama nastaviti lijepu tradiciju uspješnog rada koju

su njihovi prethodnici ostvarili kroz proteklih deset godina. I ne samo to: ta činjenica ujedno budi nadu da će se subotičko kazalište u sljedećim sezonama podići na jedan još viši umjetnički nivo. Ovu tek probuđenu nadu o izdizanju umjetničke kvalitete izvedaba Hrvatske drame subotičkog kazališta, učvršćuje još jedna druga činjenica: sadašnji glumački ansambl Hrvatske drame sastavljen je od nekoliko iskusnih glumaca, a u većini od članova koji uporno i s mnogo volje nastoje što bolje izraditi likove koji su im u pojedinim predstavama povjereni.

Popunjavanje i pomlađivanje ansambala

Ovakav savjestan i temeljit rad, pod rukom stručno obrazovanih redatelja, iz predstave u predstavu pridonijet će i općem usavršavanju osnovnih glumačkih izražajnih sredstava. I kad se uz to u sljedećim sezonama ovaj glumački ansambl popuni i osvježi mlađim umjetnicima, koji će kroz to vrijeme završiti svoje školovanje na akademijama i u srednjim glumačkim školama, možemo opravdano vjerovati u uspješan daljnji razvoj Hrvatske drame subotičkog kazališta. No, pošto su potrebe naših brojnih kazališta za mladim i školovanim glumačkim kadrovima veoma velike, popunjavanje i pomlađivanje ansambala, barem još nekoliko sljedećih sezona neće se moći vršiti isključivo završenim polaznicima akademija i srednjih glumačkih škola, već će se i dalje angažirati daroviti pojedinci iz amaterskih kazališnih družina ... koji će se u profesionalnim kazalištima izgraditi u zrele i kvalitetne umjetnike«, smatra prof. Kauzlarić i dodaje: »I kod utvrđivanja osnovnih načela repertoara politič-

ke Hrvatske drame subotičkog kazališta vodit će se računa o potrebi uzdizanja izvedaba na što višu umjetničku razinu i o potrebi usavršavanja osnovnih izražajnih elemenata glumačke umjetnosti cijeloga ansambla. Pogotovu što analiza izvedenih djela, broja izvedaba i broja posjetitelja ...daje sigurnu osnovu i bogato iskustvo koje će pripomoći Umjetničkom savjetu i kazališnoj upravi u određivanju repertoara u budućim sezonama», navodi prof. Zlatko Kauzlarić, direktor Hrvatske drame.

Scenom zrcale nakane repertoarske politike

U nastavku se prof. Zlatko Kauzlarić osvrnuo na kriterije repertoarske politike subotičkog kazališta, u dva njegova dramska ansambla. Najčešće izvođeni autor tijekom minulih deset sezona u Hrvatskoj drami »... bio je Jovan Sterija Popović. Pet njegovih djela izvedeno je 167 puta, od kojih je Pokondirena tikva kroz tri sezone igrana 55 puta, a Tvrdica (Kir Janja) je samo u jednoj sezoni prikazan 40 puta. Osam djela Branislava Nušića doživjelo je na subotičkoj pozornici u vremenu od 1945. do 1955. godine 150 izvedaba. Najveći broj predstava između Nušićevih djela dostigla je Ožalošćena porodica s 34 predstave, u dvije sezone i Narodni poslanik s 28 izvedaba u jednoj sezoni. Koštana Borislava Stankovića, kroz pet sezona igrana je 68 puta, a odmah iza nje po broju izvedaba slijedi Poljakovićevo drama iz bunjevačkog života s glazbom, pjevanjem i plesom Č'a Bonina razgala, koja je u tri sezone izvedena 59 puta. I ostala djela Poljakovićevo – Niko i ništa i Kuća mržnje doživjela su dobar prijem kod publike. Visok broj izvedaba dostigli su i Ljubovnici, komedija nepoznatih dalmatinskih autora iz XVIII. stoljeća – 47 puta u tri sezone, Držićev Plakir – 23 puta, isto toliko puta je izvedeno i dramatisirano Srijemčevo djelo Pop Čira i pop Spira, a Ogrizovićeva Hasanaginica – 22 puta, itd. Od stranih autora najviše izvedaba doživjela su Goldonijeva djela, tri njegove komedije igrane su 54 puta, od toga Ribarske svađe 36 puta. Slijede djela Molièrea s 50 izvedaba, od čega je odigrano 36 predstava Umišljenog bolesnika. Četiri djela Ostrovskega izvedena su 51 put, Bez krivice krivi 14 puta, a isti broj (51) izvedbi postigla su tri djela Valentina Katajeva, čiji je Dan odmora igran 26 puta. Među ostalim djelima stranih autora ističe se 11 izvedaba Shakespeara Otela, 16 izvedaba Shawovog Pygmaliona, 9 izvedaba O'Neillove Čeznje pod brijestovima i druga djela.

Analiza broja posjetitelja, autora i djela, što ih je kroz deset sezona izvela Hrvatska drama subotičkog kazališta, upućuje

sastavljače budućih repertoara da uvrštavaju one autore i njihova literarno i scenski vrijedna djela koja su se do sada afirmirala kod publike, kao najinteresantnija i najprivlačnija, ili one autore i djela koja su i po svojoj problematici i po tehnici kako su pisana, bliska autorima i djelima, koja su već postala sastavni, neizbježni dio repertoara. No, osim toga, analiza postavlja još jedan imperativ za budućnost; repertoarom obuhvatiti i one velike i značajne epohe, autore i djela, koji do sada uopće nisu bili, ili nisu dovoljno uvrštavani u repertoar Hrvatske drame, kao što je slučaj, primjerice, s grčkom i rimskom tragedijom i komedijom, s velikim nordijskim dramatičarima XIX. stoljeća, Ibsenom i Strindbergom, nadalje suvremenom sovjetskom, europskom i američkom dramskom literaturom. Kao o jednoj specifičnoj okolnosti kod utvrđivanja repertoara Hrvatske drame trebat će voditi računa i o tom, što u okviru njene djelatnosti postoje tri scenska prostora – velika i mala sala u kazališnoj zgradi i Ljetna pozornica na Paliću. U repertoar morat će se uvrstiti takva djela koja će odgovarati određenom scenskom prostoru i koja će iskoristiti ono posebno što određeni scenski prostor karakterizira. Potrebno je da se kazališni život u Subotici odvija na sve tri pozornice i šteta bi bilo da bilo koja od triju pozornica ostane neiskorištena, jer svaka od njih pruža izvjesne specifične mogućnosti koje se na drugim dvjema ne mogu naći, itd». Glede publike i posjeta, prof. Kauzlarić je zapazio: »Već kod utvrđivanja repertoara morat će se voditi računa o raznolikom sastavu posjetitelja. Svaka sezona trebat će dati nekoliko djela za onu pravu, stalnu kazališnu publiku, koja ima razvijenu kulturu gledanja i doživljavanja scenskih izvedaba, ali će se morati imati obzira i prema suprotnom polu publike, prema onima koji su tek započeli dolaziti u kazalište, koji tek treba da postanu kazališna publika i redoviti posjetitelji. Pored toga mi ćemo nastojati u sljedećim sezonama, da bi proširili krug publike i povećali broj posjetitelja, organizirati posjete pojedinih skupina glumaca s predavačem ili konferansjeom, s kratkim programima, radnicima u tvornicama. Organizirat ćemo i dalje, kao što se i do sada radilo, redovite predstave za vojnike, đake i kolektive uz popularne, niže cijene. Nadalje, nastojat ćemo uspostaviti što uži i neposredniji kontakt s publikom putem sastanaka i razgovora o problemima repertoara i kazališta uopće, i redovito ćemo preko tiska informirati publiku o radu u kazalištu.«

Jovan Sterija Popović

Mihály Virág

DJECA U DUŽIJANCI

Svatko tko je proteklog vikenda bio na manifestaciji *Djeca u Dužijanci* mogao je vidjeti mnoštvo djece koja su, sretna i ozarenih lica, slavili *Dužijancu*. Jubilarne, desete po redu, žetvene svečanosti za najmlađe ove su godine zadovoljile i najprobirljivije jer je tijekom dva dana, 1. i 2. srpnja, organizirano nekoliko različitih programa. Prvoga dana ekipa HKC-a *Bunjevačko kolo* priredila je prvi puta *Risarske igre brez granica* u kojima su svoje znanje o risu i *Dužijanci*, ali i spretnost odmjerile četiri osnovne škole: *Matko Vuković* i *Sveti Sava* iz Subotice, te *Pionir* iz Žednika i *Matija Gubec* iz Tavankuta. Svi su bili podjednako dobri, ali su ipak Tavankučani pobijedili sa svega jednim bodom prednosti. Dovoljno da osvoje računalo za školu. Ipak, svi su skupa uživali u nastupima sedam folklornih skupina, među kojima su bili i gosti iz Hrvatske, KUD-a *Preporod* iz Dugog Sela. Druženje je nastavljeno koncertom *Dušana Svilara* i pred-

stavljanjem malog bandaša **Martina Vukova** i male bandašice **Martine Dulić**. Iako zbog kiše, koja je tog jutra padala, igre nisu održane na trgu već u HKC-u *Bunjevačko kolo*, sve je bilo odlično organizirano a djeca nisu htjela doma. Još su imala i organizirane likovnu i slamarsku radionicu, pa što ćeš bolje!

U nedjelju, 2. srpnja, svečanom misom u katedrali bazilici svete Terezije Avilske djeca su zahvalila Bogu za ovogodišnju žetvu i kruh svagdanji. Svetu misu je predvodio mons. **Stjepan Beretić**, katedralni župnik u zajedništvu s mons. **Andrijom Anišićem**, predsjednikom Udruge bunjevačkih Hrvata *Dužijanac* i vlč. **Lazarom Novakovićem**. Kao i svake godine, poslije mise je bila procesija oko crkve a u parku ispred katedrale razvilo se veeeeliko kolo kojim su naši mališani još jednom pokazali koliko vole tradiciju.

Bogu hvala na žitu, na brašnu, na kruhu ali i na ovoj našoj mladosti koja će htjeti i znati nastaviti *Dužijancu*.

Pčelarstvo Sudarević

Vam nudi prirodni vrcani med.

Od davnina poznat kao lijek, nezaobilazan dodatak toplim napitcima, aktivni učesnik zdrave ishrane, najbolji prijatelj naše kože i kose - njegovo veličanstvo, MED

BAGREM MED - CVETNI MED - MED SA MATIČNIM MLEČOM
MED SA POLENOM I MATIČNIM MLEČOM - PROPOLIS - POLEN

Kontakt:

Sudarević Kalman: 064/21 31 871

Sudarević Ivan: 060/036 82 27

SUNČANA AKCIJA
-10%

SUBOTICA

024/ 551 045

Sljedećeg tjedna LJETNI ORATORIJ

U ponedjeljak, 10. srpnja, započinje Ljetni oratorij.

Baš kako je i najavljeno, bit će održan dva dana na župi Isusova uskrsnuća, treći dan je izlet, a potom se dva dana nastavlja na župi Svetog Roka, pa završna priredba. Jedva čekamo!

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com	U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.
Prodaje se apartman od 36 m ² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.	
Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetskom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.	Starija kuća (4 sobe, ručiona, 2 kupaone, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupaona) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću (centar) u Zagrebu. Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.
Prodajem stroj šivače marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.	Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m ² , topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.
Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.	Prodaje se stan na Radijalcu od 52 m ² . Tel.: 069 2887213.
Izdajem garsonjeru u Zemunu. Povoljno za dva člaka ili studenta. Lokacija Zemun. Tel.: 011 3077036.	Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metar po jutru. Tel.: 064 305 1488
Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.	Povoljno prodajem protočni bojler s 4 grejača od 24 kilovata i limene radijatore s 200 rebra različitih dimenzija. Tel.: 062 8687964.
Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.	Prodaje se veći i manji (skoro ne-korišten) trajno žareći štednjak. Tel.: 024 528682.
Tražim ozbiljnu žensku osobu za dvorbu bračnog para u Svetozar Mileticu za nekretninu. Tel.: 00385 32832310	Prodaje se dvosobna kuća u nizu kod Šibenika 65m ² , cijena 50.000. Kontakt telefon 064-11-31-287.

POGLED S TRIBINA Ančić

Vrijeme je Wimbledona. Najpoznatijeg i najjačeg svjetskog teniskog turnira. Boje Hrvatske ove godine brane tri tenisača (**Marin Čilić**, **Ivo Karlović** i **Borna Ćorić**), te četiri tenisačice (**Ana Konjuh**, **Mirjana Lučić-Baroni**, **Donna Vekić** i **Petra Martić**). No, spomen još jednog hrvatskog imena posve je uzburkalo tenisku javnost.

Odluka **Novaka Đokovića** da u svoj štab za ovaj prijestizni turnir pozove proslavljenog hrvatskog tenisača **Marija Ančića**, koji je zbog bolesti (mononukleoza) bio prisiljen iznenada (2011.) prekinuti aktivnu igračku karijeru, izazvala je veliku medijsku pometnju.

Naime, Ančić je nakon ostavljanja tenisa izgradio uspješnu akademsku karijeru (magistrirao i doktorirao na sveučilištu *Columbia* u New Yorku), a danas radi kao bankar na Wall Streetu i slovi za jednog od najobrazovanijih tenisača ikada. Poziv staroga prijatelja nije mogao odbiti i kada budete čitali

ove redove, Super Mario (kako je glasilo njegov teniski nadimak) sjedit će u Novakovoj loži na centralnom terenu Wimbledona.

Za one koji slabije prate bijeli sport dodajmo još kako je tijekom svoje kratke igračke karijere Mario Ančić zabilježio sljedeće vrijedne rezultate: početkom 2001. godine bio je svjetski juniorski broj jedan; godinu dana kasnije izazvao je senzaciju pobijedivši **Federera** u Wimbledonu, osvojio je 3 ATP turnira (Rosmalen 2, i Sankt Petersburg), broncu na Olimpijadi u Ateni 2004. (u paru s **Ljubičićem**), te Davis Cup 2005. godine (donio odlučujući poen protiv Slovačke). Najbolji ranking karijere bio mu je 7. mjesto (2006.)

Tko zna, možda se baš Novakovim pozivom Mario Ančić vraća u svijet profi tenisa.

Za sada je to samo godišnji odmor (koji je uzeo u prijestiznoj bankarskoj kući za koju radi) koji će provesti u Londonu, pomažući jednom od najboljih tenisača svih vremena u njegovom ponovnom lovu na wimbledonski naslov.

M. D.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* VAŽI DO 11.7.2017.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.

Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internat

već od
649 din

TIPPNET
SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

5. Europsko nogometno natjecanje reprezentacija hrvatskih manjina

TRIJUMF Hrvata iz Srbije

Nogometaši hrvatske zajednice iz Srbije osvojili su prvo mjesto na 5. Europskom nogometnom natjecanju reprezentacija hrvatskih manjina, održanom od 23. do 25. lipnja u Svetom Martinu na Muri (Hrvatska). Nastupilo je šest momčadi hrvatskih nacionalnih manjina iz inozemstva, a zahvaljujući pobjedi, naši će nogometaši sljedeće godine sudjelovati na Prvenstvu Europe svih klubova koje su utemeljili Hrvati izvan Hrvatske, a koje se planira održati u Francuskoj.

Izbornik reprezentacije hrvatske zajednice iz Srbije **Marinko Poljaković** tim je povodom na prošlotjednoj konferenciji za novinare rekao kako osvojeno prvo mjesto njegovoj momčadi u iduće tri godine donosi kvalitetna natjecanja na višoj razini, i u nogometnom smislu, a i u smislu toga da će biti daleko više jačih ekipa i utakmice će biti više praćene.

»Pokazali smo veliku kvalitetu, rezultati jesu dosta visoki i djeluje da smo to lako odradili, ali ja sam od početka ove selekcije tu i nikad nismo igrali ovako kvalitetno. Poklopilo se da smo imali prave napadače, brze i kvalitetne igrače, i to je na kraju pokazao i sam rezultat. Uz to, bilo je velikih izazova. Mi nemamo puno vremena upoznati igrače, a sada smo imali četiri nova, i to iz Srijema. Međutim, pogodili smo sastav tima, što nije lako, i sve se tako dobro uklopilo da sam i sam bio iznenađen kako smo dobro igrali, pogotovo što smo svi znali da je naša grupa prilikom ždrijebanja bila daleko najjača. Nama je ovo peto prvenstvo, dva puta smo bili prvi, i po jednom drugi, treći i četvrti.«

Koordinator nogometne reprezentacije Srbije i predsjednik Povjerenstva za sport u Hrvatskom nacionalnom vijeću **Petar Kuntić** ističe da nogometna reprezentacija Hrvata iz Srbije u posljednjih 11 godina, koliko sudjeluje na europskom nogomet-

nom natjecanju reprezentacija hrvatskih manjina, nije ovako uvjerljivo osvojila prvo mjesto. Također, ni za jedno natjecanje pripreme nisu bile tako teške kao sada.

»Ponovno na našem računu nismo imali ni jednog dinara ili kune. Jako je bilo teško organizirati jedan ovakav put, 25 momaka povući iz svih dijelova Vojvodine. Zahvaljujem se županu Vukovarsko-srijemske županije **Boži Galiću** što nam je omogućio da otputujemo od Vinkovaca do Svetog Martina, potom rukovodstvu hrvatske zajednice koje je svojom logistikom i poznanstvima pomoglo da odemo do Vinkovaca, te sponzorima. Jedanaest godina se mučimo svaki put, a svaki put promoviramo hrvatsku zajednicu iz Vojvodine na vrlo visokoj razini. Nećemo dugo moći tako i zato razmišljamo da na jesen registriramo nogometnu reprezentaciju Hrvata u Srbiji kao udrugu građana i onda će sve ići lakše.«

Za najboljeg igrača ovogodišnjeg prvenstva proglašen je **Luka Sili**. Ovo mu je prvi put da igra za reprezentaciju hrvatske manjine. Zahvalan je svojim suigračima zbog ove nagrade, jer je bez njih, kako kaže, ne bi osvojio.

»Treniram nogomet od svoje pete godine, nastupao sam za NK Bačka sedam godina, pa sam prešao u NK Spartak gdje sam igrao do seniorskog nogometa i potom se vratio u Bačku, u prvi tim, gdje i sada igram. Zahvaljujem se pozivu na natjecanje i stekao sam jako lijep dojam o njemu.«

Osim Silića, dobitnici nagrade su njegov suigrač **Stefan Lebović**, koji je proglašen za najboljeg vratara, te **Igor Vido- vić**, iz iste momčadi, koji je nagrađen kao najbolji strijelac, i to s četiri zgoditka na turniru.

I. Petrekanić Sič

Skupina A: Srbija – Slovačka 2:0, Slovačka – Slovenija 0:2, Slovenija – Srbija 0:4

Skupina B: Austrija – Rumunjska 2:0, Rumunjska – Mađarska 1:4, Mađarska – Austrija 2:1

Utakmica za peto mjesto: Slovačka – Rumunjska 3:0

Utakmica za treće mjesto: Slovenija – Austrija 0:1

Finale: Srbija – Mađarska 6:0.

Predstavljene IV. Hrvatske svjetske igre

NAJVEĆI BROJ sudionika do sada

**Moto IV. Hrvatskih svjetskih igara je:
Jedno je srce, jedna je Hrvatska**

Utorak, 26. lipnja, u prostorijama Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske održano je predstavljanje projekta IV. Hrvatskih svjetskih igara – amaterskog sportskog natjecanja na kojem sudjeluju Hrvati i njihovi potomci iz cijeloga svijeta a koje će biti održano od 18. do 22. srpnja ove godine u Zagrebu. Projekt neslužbeno nosi ime *Crolimpijada – Olimpijske igre s hrvatskim predznakom*.

Ovogodišnje Igre okupit će najveći broj sudionika do sada – preko 900 natjecatelja iz cijelog svijeta te 150 natjecatelja iz Hrvatske. Natjecatelji dolaze iz Angole, Argentine, Australije, Austrije, Bosne i Hercegovine, Bolivije, Brazila, Crne Gore, Čilea, Danske, Ekvadora, Francuske, Hrvatske, Italije, Irske, Kanade, Makedonije, Nizozemske, Njemačke, Paragvaja, Perua, Rumunjske, SAD-a, Slovačke, Slovenije, Srbije, Švicarske, Švedske, Tanzanije, Velike Britanije i Venezuele te će nastupiti u 16 sportskih disciplina.

Veliki odaziv natjecatelja

Državni tajnik u Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Zvonko Milas** zahvalio je svim pokroviteljima i partnerima ovogodišnjih igara te izrazio zadovoljstvo velikim, dosada najvećim, odazivom natjecatelja i sudionika.

»Cilj igara je kroz sportska i kulturna druženja povezati mlade Hrvaticu i Hrvate i dati im poticaj za njegovanje hrvatskog identiteta u zemljama u kojima žive i jačanje hrvatskog zajedništva. Putem igara, Hrvati koji dolaze iz dalekih krajeva, a koji do sada nisu imali priliku, moći će upoznati ljepote naše domovine, hrvatsku kulturu i povijest. Osim što jačaju naše zajedništvo i potiču očuvanje nacionalne svijesti među Hrvatima u svijetu, Hrvatske svjetske igre otvaraju vrata i mnogim drugim konkretnim inicijativama i projektima – obrazovnim, kulturnim, gospodarskim. Isto tako, uvjeren sam da će Igre potaknuti želju kod mnogih mladih za povratkom i trajnim ostankom u domovini svojih predaka«, rekao je Milas.

Zamjenica gradonačelnika Zagreba **Olivera Majić** izrazila je zadovoljstvo i ponos što će Zagreb ponovno, nakon 2014., ugostiti veliki broj mladih iz cijelog svijeta.

»Bit će impresivno vidjeti kako naši ljudi, Hrvati raseljeni na pet kontinenata i njihovi potomci, s puno ljubavi, bez obzira na prostornu i vremensku udaljenost, čuvaju i njeguju svoj hrvatski

identitet. Prisutnost natjecatelja u Zagrebu potvrda je čvrstih i neraskidivih veza između domovinske i iseljene Hrvatske«, rekla je Majić.

HRT – medijski pokrovitelj

»Ponosni smo što se i HRT – prvi puta kao medijski pokrovitelj – uključio i pružio potporu ovom jedinstvenom projektu koji ujedinjuje i spaja hrvatski narod, ma gdje živio«, rekao je ravnatelj programa HRT-a **Renato Kunić**, koji je najavio i buduće aktivnosti koje HRT, u suradnji sa Središnjim državnim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske, planira napraviti u cilju jačanja programskih sadržaja namijenjenih Hrvatima izvan Hrvatske. U tom smislu posebice je istaknuto ponovno otvaranje dopisništva HRT-a u Sarajevu i Mostaru, te ponovnu uspostavu Međunarodnog televizijskog programa za Hrvate izvan Hrvatske.

Na predstavljanju je istaknuto kako su IV. Hrvatske svjetske igre posebne i po velikom odazivu volontera – studentskih i udruga mladih iz Hrvatske, koji će, kao svojevrsni domaćini, svojim sunarodnjacima iz 31 zemlja svijeta nastojati boravak u domovini predaka učiniti nezaboravnim.

Za vrijeme trajanja igara sudionici i natjecatelji će biti smješteni u Studentskom domu **Stjepan Radić** u Zagrebu. Uz sportski i natjecateljski dio, pripremit će se i brojni drugi kulturni, turistički i zabavni sadržaji kako bi sudionicima igara približili hrvatski kulturni i društveni život te kako bi im boravak u *Lijepoj našoj* bio nezaboravan. Organizator IV. Hrvatskih svjetskih igara su Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Hrvatski svjetski kongres. Igre se održavaju pod visokim pokroviteljstvom **Kolinde Grabar-Kitarović**, predsjednice RH i pokroviteljstvom Hrvatskog sabora i Grada Zagreba.

Potporu uspješnoj realizaciji ovogodišnjih igara dali su: Grad Zagreb, Ministarstvo obrane, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo turizma, Ministarstvo zdravstva, Studentski centar Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska turistička zajednica, Turistička zajednica Grada Zagreba, Hrvatski olimpijski odbor i drugi. Medijski pokrovitelji su HRT, *Večernji list* i *Slobodna Dalmacija*. Hrvatske svjetske igre su do sada održane dva puta u Zadru (2006. i 2010.) i u Zagrebu (2014.).

H. R.

Razgovor s hrvačem Tomislavom Haderom i trenerom Goranom Plavecem

ODLIČNE BORBE NA TURNIRU

Refik Memišević Brale

*Turnir je bio vrlo kvalitetan, došli su Rusi i Mađari u jakom sastavu, što je podiglo kvalitetu, kaže Hader * Hrvanje u Hrvatskoj je na dobroj razini, koliko nam to financijski uvjeti dozvoljavaju, tvrdi Plavec*

Proteklog vikenda Subotica je bila domaćin dvanaestog po redu Memorijalnog turnira *Refik Memišević Brale*, jednog od najjačih kadetskih hrvačkih turnira u Europi, na kojem je sudjelovalo preko 150 natjecatelja. Organizator je bio Hrvački klub *Spartak* uz potporu Grada Subotice. Ekipno najbolja je bila reprezentacija Rusije, koja je u ovoj konkurenciji dominantna u svijetu.

Na turniru tradicionalno sudjeluje i hrvačka reprezentacija Hrvatske koja je došla s osam natjecatelja koji su osvojili tri medalje. Najsajjnija je pripala **Tomislavu Haderu** (17 godina), članu Hrvačkog kluba *Sesvete* iz Zagreba, koji je u kategoriji do 85 kilograma osvojio srebrnu medalju pošto je pobijedio hrvača iz Grčke i Švedske, dok je u finalu poražen od kadetskog svjetskog prvaka, Mađara **Alexa Szőkea**.

Otkuda ljubav prema hrvanju, sportu koji nije toliko raspotranjen među omladinom?

Hrvanjem se bavim od 2010. godine, znači već punih sedam godina, i to u Zagrebu. Počeo sam u Hrvačkom klubu *Zagreb*, a sada sam u Hrvačkom klubu *Sesvete*. Član sam hrvačke kadetske reprezentacije i danas sam osvojio srebrnu medalju. U školu su nam došli treneri hrvanja i napravili prezentaciju ovog sporta. Iz prvog mi se baš i nije dopalo, međutim na nagovor dva druga iz škole koji su hvalili treninge, otišao sam se oprobati i sada sam član reprezentacije Hrvatske.

Koje biste osvojene medalje izdvojili?

Ove godine sam bio prvak Hrvatske, a imam i dosta međunarodnih medalja. S reprezentacijom Hrvatske, osim ove srebrne medalje u Subotici, osvojio sam i jednu brončanu na turniru u Bukureštu u okviru natjecanja pod okriljem UWW, Svjetske hrvačke federacije.

Kakvi su dojmovi o Subotici i turniru *Refik Memišević Brale*?

Subotica mi je prekrasan grad. Što se tiče turnira, mislim da je bio vrlo kvalitetan. Došli su Rusi i Mađari u jakom sastavu, što je sigurno podiglo kvalitetu turnira. Pokušali smo im parirati i dosta smo zadovoljni. U finalu sam hrvao s natjecateljem iz Mađarske Alexom Szőkeom, prošlogodišnjim svjetskim prvakom.

Koji su Vaši dalji planovi?

Želio bih se što bolje pripremiti za Europsko prvenstvo, koje će sljedećeg mjeseca biti održano u Sarajevu, a nakon toga i za Svjetsko prvenstvo.

Trener hrvačke reprezentacije Hrvatske **Goran Plavec** je izuzetno zadovoljan turnirom.

Kako vidite hrvačke borbe na turniru?

Uvijek je lijepo doći u Suboticu na ovaj turnir na kojem je izuzetna konkurencija. Imali smo odličnih borbi, osvojili smo tri medalje, jednu srebrnu i dvije brončane. Tomislav Hader je u finalu poražen od svjetskog prvaka s 2:0, dok su treće mjesto osvojili naši natjecatelji u kategorijama 76 i 100 kg. Svi su izvojevali dvije-tri pobjede i vrlo sam zadovoljan, jer nam je ovo posljednji turnir pred Prvenstvo Europe. Uvidjeli smo neke greške koje ćemo kroz pripremni kamp pokušati ispraviti.

Kako ocjenjujete hrvanje u Hrvatskoj?

Mislim da je hrvanje u Hrvatskoj na dobroj razini, koliko nam to financijski uvjeti dozvoljavaju. Nisam zadovoljan popularnošću, jer su popularniji nogomet i rukomet i neki drugi ekipni sportovi. Hrvanje je jedan od bazičnih sportova, kao što su gimnastika i atletika, a kada se djeca i odluče, teško ostaju, jer uvijek je lakše natjeravati neku loptu nego se baviti ozbiljnim sportom.

Dejan Vuković

U NEKOLIKO SLIKA

Djeca u Dužijanci

Iz Ivković šora

Opako i naopako...

piše: Branko Ivković

Faljni, čeljadi moja. Kako vi gurate ovu prijavrimenu kanikulu? Ja borme eto skoro nikako, daktim kugod kokoška u guvnu. Kandar triba čuvat kuruze u čardaku, jel ove godine će njim bit zdravo mršav rod, moraćemo i josag malkoc smanjit. Kreniću, kako gledim, od golbova. Poslušaću mojeg pokojnog baču: uvik mi je divanio da se smanjim s golubovima jel tušta idu. Kazo mi: »Ti tvoji golubovi poidu čardačić kuruza priko godine.« Doduše, nikad ga nisam pito koliki je taj čardačić što ga on zamislio. Doduše, i koter mi se skroz nakrivio niki, a baš nije tako davno opravljen, digod sam išo u četvrti razred. Niki dan čitam u ovim varoškim novinama da će gracki očuvi skroz ukinit golupčiju pecu. Ne znam doduše ni zašto ni kome smeta, al sam se zdravo razbisnio. A ne mož čovik ništa. Možem bit samo bisan kugod moj Roko, al kad ne mož ništa jel je zatvorit u korlatu pa sam sebi vija rep i vaća ga. Tako i ja. Mož se samo sekirat i navuč kaku boleštinu. Al, eto, svaka njim čast kad su taki zdravo pametni i kad tako zdravo »vole« svoj svit pa mu i to malo radosti nediljom i mista za skupljanje i druženje na toj peci ukidaju. To rođeni varošćani i oni što su rođeni na ovim našim salašima i mistima naokolo varoši ne bi nikad uradili, jeste l me dobro razumili? Nikad! To je moro izgustirat samo kaki što se juče doselio u varoš. Ta golupčija peca postoji već više od jednog vika, cigurno znam. Još mi dida divanio da je s njegovim bačom išo trgovat golbove i štiglince na tu pecu, a i ja i sad volim otić tamo makar se već koji put selila. Bila je i kod Čurine mijane, pa kod Nepkera i sad tute. Kadgod štiglinci i zebijani nisu bili zabranjeni kugod sad, jel sad zbog tog da se očuvaju je zabranjeno vaćanje. Al zaboravili su zabranit polivanje, a polivanjem se dvajst-trist puta uništi više neg vaćanjem. To vele stručnjaci. Nisam sam izmislio, čeljadi moja. Ta ode kod nas u Ivković šoru već godinama ne mož vidit ni čut ševu da zapiva, a nji niko nije vaćo. Daklem, potrovane i istripljene. I to niko ništa ne divani, to i ove udruge za zaštitu ne spominju. Veli mi Pera da su njim cigurno tako naredili da ne divane, al ja opet niki kontam šta će nam i udruge kad ne smidu kast istinu već moraju pitat varoške očuve, samo da dobiju koju krajcaru iz varoške blagajne. A na našoj peci se baš lipo moglo snać i s rodbinom, popit jeptina kafa u udruženju odgajivača mali životinja, a čak i kupit svega i svačeg od krumpira do lubenica. Al, jeto... Kanda, ako je virovat varoški novinama, više je neće bit. Dok gledim ovaj moj nakrivljen koter i ovo malo dereša i feketa u njem s žalošćom gatam da će ovi zdravo izobrazovani pa svim mastima namazani ukinit i ilo i život, samo će nam ostavit poso da njim možmo punit te njeve nezasite buđelare i kojikake fondove i budžete što su kugod oparan čivucki džak više podruma, pa kad sipaš u njeg novce ono proteče pa u podrum. Da teče na zemlju, davno bi se već napunila hrpa. Ajd zbogom, ne divani mi se više.

Bać Ivin štodir

Bać Iva će u Evropu ka nonomu nokat naraste

piše: Ivan Andrašić

Džabe bać Iva ne gleda televiziju, ka se i na sokočalu i u novina i na radijonu uvik i brže i bolje znade šta ima novoga, neg na televizije. Al sve jedno, zavrit svetomu Antunu poštiva. Doma baš više ni radijon ne sluša, ni novine ne čita, jedino zna zasist za sokočalo. Otkako se vrime popravilo, skoro svaki dan sidne na biciglu, pa mu svejedno di će se krenit, samo nek je u pokretu. Istina, bicigla mu već dosta tandrče, kerovi ga izdaleka poznaju, al nikako da dojde na red kupit novu. A ruku na srce, ni ne žuri se, baš je volji taku kaka je. I u poslednje vrime najviše se volji probiciglat selckima sokakevima. Ne volji nigdi zasist, kudgod se otpraviš, dojdeš na divan o politike. Otideš ko doktora, u čekaonice samo o politike. Kadgoda tamo svako divanijo o svoje bole, najviše ni što uvik bili najzdraviji. Ka se malo priladu, njevo bilo težje nego o noga što bijo skoro na umrlu. Vi dana ko da niko i ni ozbiljno bolestan i bake i dica samo melju o politike i bome, svi sve jako dobro znadu. Te ta što metnita misto brundatoga volji muške, ko da su je, božem prosti, držali sviću. Te naj što se stara o paora znade ništa drugo, al o paoršaga baš ni malo, pa divani i radi samo no što mu brundati kaže. Te naj što zapovida vojske, nikada ni ni bijo u vojske, pa ni Bog ne zna kako će on i znat zapovidat nima kojima bi tribo zapovidat. Svi znadu i koji vladar svršijo kaku škulu, a koji kupijo papire, jal ji dobijo zabadva priko partije. Juče moro it ko doktorice da mu dade medecine zovaj misec, pa se i načekio i naslušo svašta. Didaci i babe se samo bidu što se obnarodovalo da nam država neće na godinu u Evropu, a brundati jim obećo još pri pet godina da oće. A bome, prija izbiranja jim podilijo i brašna i soli i još koikaki sitnica i reko jim da će za godinu dvi svima bit bolje. Zoto ga puno nji i izbirnilo, vad neće noga što ne zna ništa ni dat ni obećat. Bać Iva jedino ne zna šta to cantru, koji bi očin i tražili u Evrope ti što već jednom nogom zakoračili na Lukarovu ledinu? Ne brinu se oni brog dice, neg mislu samo na se. Voljili bi ništa što na televizije čuli da bi tribalo voljit, jedino razumili da bi to tribala bit Evropa. Bać Iva sijo u čoš, taki divan mu već jako išo na žovce. Vidi jedino da mlađi i to ne samo iz njegovoga sela, neg iz svi paorcki krajeva, sve više, al brez ikakoga velikoga divana, stvarno odlazu u Evropu. I malo budu tamo, radu, pripravu di će stojat, pa brzo odvedu š njima i žene i dicu. I niko o nji ne dolazi natrag. Tako ispada da više škulara iz njegovoga sela imade u Švapcke i još koidi u bilomu svitu, neg u rođenomu selu. A još puno nji se sprima otit, pa se baš pita kako će to njevo selo izgledat za jedno deset godina? Ko će u njemu živit, ko će it u škulu, očeli više bit koga i za umrit, pa i ako bude, oće li ga imat ko otpratit nonaj svit? I ko će onda više i sanjat tu Evropu? Sve mu izgleda da će on i njegova i cila va država u Evropu ka mu nonomu nokat naraste.

MISLI

Seneca: Živi s ljudima kao da te Bog gleda, a govori s Bogom kao da te ljudi slušaju.

Coelho: Da bi vjerovao u svoj vlastiti put, ne moraš dokazivati da je tuđi put pogrešan.

Kundera: Tamo gdje govori srce, nije pristojno da razum stavlja svoje primjedbe.

KVIZ

Ante Evetović Miroljub

Kada i gdje je rođen književnik, pjesnik, javni djelatnik, svećenik Ante Evetović Miroljub?

Čiji je Miroljub bio štićenik?

Što je postao 1899. nakon istupanja iz franjevačkog reda?

U Osijeku je 1909. bio jedan od osnivača kojeg Kluba?

Po čemu je posebno značajan kao pjesnik?

Gdje se nalazi njegovo poprsje, rad Ivana Meštrovića?

Roden je 1862. u Aljmašu. Biskupa Ivana Antunovića. Svjetovni svećenik Pečuške biskupije. Kluba hrvatskih književnika i umjetnika. Bio je prvi pjesnik među baccim Hrvatima koji se etablirao pišući hrvatskim književnim jezikom. U parku kod subotičke katedrale sv. Terezije Avilske, a njegova kopija u rodnom Aljmašu pokraj župne crkve.

VICEVI

Dođe čovjek na benzinsku postaju i kaže prodavaču da mu usipa jednu kapljicu ulja i jednu kapljicu benzina.

Prodavač ga priupita:

– Hoćete da vam i kihnem u gume?

Žali se učiteljica Markovom tati:

– Vaš sin ima jedinice iz svih predmeta, osim iz vladanja. Iz vladanja ima pet.

Otac odgovori:

– Eto vidite, ono što ga vi učite – jedinice, a ono što ga ja učim – petice.

FOTO KUTAK

Borba za poziciju

**PETAK
7.7.2017.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:00 Zaronite s nama:
Bagnot – Rovinj
09:10 Capri, serija (R)
10:05 Zemlje - Ljudi -
Pustolovine: Nepoznati
Tunis
10:55 I to je Hrvatska:
11:10 Glas naroda, serija
12:00 Dnevnik 1
12:25 Voli me zauvijek
13:15 Seoska gozba: Grdanjci
kod Bregane
14:05 Vjetar u kosi
15:00 Mjesto pod suncem -
Ostati ili otići
15:55 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:20 Hrvatska uživo
18:05 Igre moći, serija
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Đakovački vezovi
2017., prijenos
svečanog otvorenja
21:30 Cesarica - hit godine
23:10 Eurojackpot
23:20 Dnevnik 3
23:55 Davatelj, američki film
01:30 Crna lista, serija
02:10 Zločinački umovi, serija
02:50 Dragocjeni biser
05:05 Skica za portret
05:20 I to je Hrvatska:
05:34 Dinastija, serija
06:19 Voli me zauvijek

06:03 POPROCK.HR
06:35 Džepni djedica, serija
07:00 Juhuhu
08:56 Medvjedići, serija
09:02 Ubojice između
polova, serija
09:30 Na prvi pogled, serija
10:10 Žed za životom, serija
10:50 Čarolija, serija
11:55 Jahači rumene kadulje,
američki film
13:30 Degrassi, serija
14:20 Opasne vrane,
njemački film
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Još uvijek otvoreni,
humoristična serija
17:20 Svlačionica: Ratko Rudić
18:15 Bitange i princeze
18:50 Hit dana
18:55 Sve će biti dobro, serija
19:40 POPROCK.HR
20:15 Žed za životom, serija

21:00 Umrorstva u Midsomeru
22:40 Završni udarac, serija
23:25 Seks i grad, serija
23:55 Bitange i princeze,
humoristična serija
00:30 POPROCK.HR
01:00 Glazbeni spotovi
01:30 Opasne vrane,
njemački film
03:05 Noćni glazbeni
program

**SUBOTA
8.7.2017.**

07:15 Klasika mundi: Ljetni
koncert Bečke
filharmonije iz dvorskog
perivoja Schönbrunn
2017., 2. Dio
08:05 Bullet for a Badman,
američki film - ciklus
klasičnog vesterna
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
11:00 Informativka
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:20 Tatice sponzori,
američki film
14:50 Prizma
15:40 Poldark, serija
17:00 Vijesti u 17
17:16 Otkrivamo Hrvatsku
17:40 Lijepom našom: Donja
Stubica (1. dio)

19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 LOTO 7/39
20:10 Tata od formata,
američki film
21:45 Festival zabavne
glazbe Split 2017.
23:50 Dnevnik 3
00:25 Festival zabavne
glazbe Split 2017. -
proglašenje pobjednika,
prijenos
01:00 Vera, serija
02:30 Bullet for a Badman,
američki film
03:50 Dragocjeni biser
05:20 Reprizni program
05:51 Tema dana
06:03 Prizma

06:03 POPROCK.HR
06:35 Džepni djedica, serija
07:00 Juhuhu
08:56 Medvjedići, serija
09:00 Ljetni kamp, serija
09:55 Pastuh zvan Ponoć,
američki film za djecu

11:30 Vrtlarica
12:05 Michael, ali koji? -
američki film
13:35 Žed za životom, serija
14:20 Umrorstva u
Midsomeru, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Loza, serija
17:20 Licem u lice: Visconti
protiv Fellinija - talijanski
remi, dokumentarna serija
18:20 Večer na 8. katu:
Krešimir Dolenčić
19:15 HRT TOP 20
20:00 Vina svijeta
21:00 Anthony Bourdain -
Upoznavanje
nepoznatog: Kolumbija,
dokumentarna serija
21:50 Djeveruše u akciji, film
23:15 Seks i grad, serija
23:45 Bitange i princeze
00:20 Dva i pol muškarca
00:40 Michael, ali koji? -
američki film
02:05 Noćni glazbeni
program

**NEDJELJA
9.7.2017.**

07:15 Lijepom našom: Donja
Stubica (1. dio)
08:30 Povlačenje, vraga!,
američki film
10:00 Lindar: Misa, prijenos
11:00 Biblija
11:10 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Poldark, serija
17:00 Vijesti u 17
17:13 Dugo kratko ljeto,
dokumentarni film
17:40 Volim Hrvatsku
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 LOTO 6/45
20:10 Hrvatski velikani:
Ivan i Ivana Mažuranić,
dokumentarna serija
21:09 Crno-bijeli svijet -
gledali ste
21:10 Crno-bijeli svijet, serija
22:05 Dnevnik 3
22:40 Kulturni kolodvor
23:15 Žene, povjerljivo!
00:05 Povlačenje, vraga!,
američki film
01:35 Vera, serija
03:05 Dragocjeni biser
04:35 Reprizni program
04:50 Plodovi zemlje
05:40 Tema dana

05:52 Rijeka: More

05:48 HRT TOP 20
06:35 Džepni djedica, serija
07:00 Juhuhu
08:30 Na prvi pogled, serija
09:00 Đakovački vezovi
2017., prijenos
svečanog mimohoda
11:00 Veslanje, Svjetski kup
Lucern - prijenos
12:15 Dobar, bolji, najbolji...
britanski slastičar -
Učite od najboljih
13:15 Ciglu po ciglu - Bryk
preuređuje
13:40 Dadjila silom prilika,
američki film
15:10 Dobra stara Freda,
glazbeno-
dokumentarni film (R)
16:40 Loza, serija
17:25 Sportski trenuci za
pamćenje: Ol Rio -
atletika, disk: Sandra
Perković
18:15 Latino Amerikanci:
Kubanci,
dokumentarna serija
18:55 Nina Badrić - Arena,
Pula, 8. kolovoza 2016.,
1. dio
20:00 Mame u životinjskom
svijetu: Mališani,
dokumentarna serija
21:00 Sve zbog jednog
dječaka, američko,
britansko, njemačko,
francuski film
22:40 Vikinzi, serija
00:10 Crna Guja stupa
naprijed, serija
00:40 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
10.7.2017.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Zaronite s nama
09:10 Capri, serija (R)
10:05 Plodovi zemlje
11:00 Glas naroda, serija
12:00 Dnevnik 1
12:25 Voli me zauvijek
13:07 Zaronite s nama
13:15 Seoska gozba
14:05 Vjetar u kosi
15:00 Mjesto pod suncem -
Ostati ili otići
15:55 Detektiv Murdoch

17:00 Vijesti u 17
17:20 Hrvatska uživo
18:05 Igre moći, serija
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:04 Ritam ljeta
20:55 Otvaranje Dubrovačkih
ljetnih igara, prijenos
21:55 Otvoreno
22:40 Dnevnik 3
23:15 Kraljevstvo izlazećeg
mjeseca, američki film
00:48 Crna lista, serija
01:28 Zločinački umovi, serija
02:08 Dragocjeni biser,
telenovela
03:38 Reprizni program
04:14 Ritam ljeta
05:09 Dinastija, serija
05:54 Voli me zauvijek

06:03 Riječ i život
06:35 Pčelica Maja
07:00 Juhuhu
08:56 Medvjedići, serija
09:02 Ubojice između
polova, serija
09:30 Na prvi pogled, serija
10:05 Svijet vrtlara,
dokumentarna serija
10:30 Junak u kuhinji,
dokumentarna serija
10:55 Čarolija, serija
11:45 Sve zbog jednog
dječaka, američko-
britansko, njemački film
13:30 Degrassi, serija
14:25 Čudo u Koruškoj,
njemačko-austrijski film
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Još uvijek otvoreni,
humoristična serija
17:17 Svlačionica: Mario
Mandžukić
18:10 Brazil - Ekspres,
dokumentarna serija
18:45 Sve će biti dobro, serija
19:35 Hit dana
19:40 POPROCK.HR
20:15 Žed za životom, serija
21:00 TV Bingo
21:45 Klica zla, serija
22:40 Završni udarac, serija
23:25 Seks i grad,
humoristična serija
23:55 Bitange i princeze,
humoristična serija
00:30 Čudo u Koruškoj,
njemačko-austrijski film
02:00 Noćni glazbeni
program

**UTORAK
11.7.2017.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:00 Zaronite s nama
 09:10 Capri, serija (R)
 10:05 Zemlje - Ljudi -
 Pustolovine (9): Na
 stepskom vjetru -
 Nuomin He, leteći
 mongolski fotograf,
 dokumentarna serija
 11:00 Glas naroda
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Voli me zauvijek
 13:07 Zaronite s nama
 13:15 Seoska gozba: Lepšić
 pored Ivanić Grada
 14:05 Vjetar u kosi
 15:00 Mjesto pod suncem -
 Ostati ili otići,
 dokumentarna serija
 15:55 Detektiv Murdoch,
 serija
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Hrvatska uživo
 18:05 Igre moći, serija
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:04 Ritam ljeta
 20:55 Zaronite s nama
 21:00 Velikani u sjeni: David
 Schwartz - strast prema
 letenju dokumentarna
 serija
 21:35 Otvoreno
 22:25 Dnevnik 3
 23:00 Obitelj Jones, američki
 film
 00:38 Crna lista, serija
 01:18 Zločinački umovi, serija
 01:58 Dragocjeni biser
 04:13 Reprizni program
 04:14 Ritam ljeta
 05:09 Dinastija, serija
 05:54 Voli me zauvijek

06:03 POPROCK.HR
 06:35 Pčelica Maja
 07:00 Juhuhu
 09:02 Ubojice između polova
 09:30 Na prvi pogled, serija
 10:10 Žed za životom, serija
 10:50 Čarolija, serija
 12:40 Svaki dan dobar dan:
 Moja ženstvenost
 nakon karcinoma
 13:25 Degrassi, serija
 14:20 Odljubljivanje,
 francuski film
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Još uvijek otvoreni,
 humoristična serija
 17:15 Svlačionica:
 Poduzetnici - Vjekoslav
 Majetić i Ivan Šulog
 18:10 Bitange i princeze
 18:40 Sve će biti dobro, serija
 20:00 Žed za životom, serija
 20:45 Nogomet, kvalifikacije
 LP (2. pretkolo, 1.
 utakmica): Rijeka - ?,
 prijenos
 22:50 Završni udarac, serija
 23:35 Seks i grad, serija
 00:05 Bitange i princeze
 00:40 Odljubljivanje,
 francuski film
 02:15 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 12.7.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:00 Zaronite s nama
 09:10 Capri, serija (R)
 10:05 Zemlje - Ljudi -
 Pustolovine: Australija
 - poprijeko kroz vruće
 srce, dok serija
 11:00 Glas naroda, serija

12:00 Dnevnik 1
 12:25 Voli me zauvijek
 13:07 Zaronite s nama
 13:15 Seoska gozba: Nova
 Ves Petrijanečka kraj
 Varaždina
 14:05 Betonski spavači:
 Socijalizam susreće
 kapitalizam,
 dokumentarna serija
 15:00 Mjesto pod suncem -
 Ostati ili otići
 15:55 Detektiv Murdoch
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Hrvatska uživo
 18:05 Igre moći, serija
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:00 LOTO 7/39
 20:05 Ritam ljeta
 20:55 Zaronite s nama
 21:00 Ruke: Stvaralačka ruka,
 dokumentarna serija
 21:35 Otvoreno
 22:25 Dnevnik 3
 23:00 Ruska kuća, film
 01:03 Crna lista, serija
 01:43 Nova prilika, serija
 02:33 Dragocjeni biser
 04:03 Reprizni program
 04:14 Ritam ljeta
 05:09 Dinastija, serija
 05:54 Voli me zauvijek

06:03 POPROCK.HR
 06:35 Pčelica Maja
 07:00 Juhuhu
 09:02 Ubojice između polova
 09:30 Na prvi pogled, serija
 10:10 Žed za životom, serija
 10:50 Čarolija, serija
 12:40 Svaki dan dobar dan:
 13:25 Degrassi, serija
 14:20 Porotnica br. 5, film
 16:00 Regionalni dnevnik

16:45 Još uvijek otvoreni
 17:20 Svlačionica: Tomislav
 Šokota
 18:15 Bitange i princeze
 18:50 Hit dana
 18:55 Sve će biti dobro, serija
 20:15 Žed za životom, serija
 21:00 Strani igrani film
 22:45 Završni udarac, serija
 23:30 Seks i grad, serija
 00:00 Bitange i princeze
 01:05 Porotnica br. 5, film
 02:35 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 13.7.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:00 Zaronite s nama
 09:10 Capri, serija (R)
 10:05 Zemlje - Ljudi -
 Pustolovine: Kolumbija
 eldorado na Tihom
 oceanu, dok. serija
 11:00 Glas naroda, serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Voli me zauvijek
 13:07 Zaronite s nama
 13:15 Seoska gozba:
 Bakovčice pored
 Koprivnice
 14:05 Betonski spavači: Kratki
 susreti uz Jadransku
 cestu (Magistrala),
 dokumentarna serija
 15:00 Mjesto pod suncem -
 Ostati ili otići
 15:55 Detektiv Murdoch
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Hrvatska uživo
 18:05 Igre moći, serija
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:04 Ritam ljeta

20:55 Zaronite s nama
 21:00 Ribar ribi grize rep,
 dokumentarna serija
 21:35 Otvoreno
 22:25 Dnevnik 3
 23:00 U električnoj izmaglici,
 američko-francuski film
 00:43 Motel Bates, serija
 01:33 Nova prilika, serija
 02:23 Dragocjeni biser
 03:53 Reprizni program
 04:14 Ritam ljeta
 05:09 Dinastija, serija
 05:54 Voli me zauvijek

06:35 Pčelica Maja
 07:00 Juhuhu
 09:02 Ubojice između polova
 09:30 Na prvi pogled, serija
 10:10 Žed za životom, serija
 10:50 Čarolija, serija
 12:40 Svaki dan dobar dan:
 Uhh - živjeti s
 tinejdžerom
 13:30 Degrassi, serija
 14:25 Jane Doe: Okom
 promatrača, film
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Još uvijek otvoreni
 17:20 Svlačionica: Dubravko
 Ivaniš Riper
 18:15 Bitange i princeze
 18:55 Sve će biti dobro, serija
 20:15 Žed za životom, serija
 21:00 Ludi konj, američki film
 22:35 Završni udarac, serija
 23:20 Seks i grad,
 humoristična serija
 23:50 Bitange i princeze,
 humoristična serija
 00:55 Jane Doe: Okom
 promatrača, američki
 film
 02:15 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Zeleni otok

Ljetovanje na jedan dan

Ljeto na otoku uvijek zvuče egzotično, primamljivo i svakako avanturistički. Zvuče i daleko i zahtjevno i skupo. No, da to ne mora biti uvijek tako pobrinula se priroda. Čini se da ne mora svaki otok biti pothvat, a ne mora svaki otok ni biti otok. Danas predlažemo dan na Zelenom otoku, otoku koji je prestao biti otok.

Dunav je moje more

Lociran u Osječko-baranjskoj županiji, Zeleni otok je divno izletišta i vikend naselje u blizini Batine, udaljeno 3 km od graničnog prijelaza između Srbije i Hrvatske. U drugoj polovini prošlog vijeka je od Batine do Zelenog otoka sagrađena cesta, te je prestao biti otokom ali je zadržao naziv. Prostranstvo ove prirodne ljepote ugrožava i činjenica da se nalazi izvan zemljišta koje brane dunavski nasipi, pa svaki visok vodostaj Dunava plavi ovo zemljište.

U baranjskom dijelu Dunava Zeleni otok posjeduje jedinu pješčanu plažu, tako da je ovo pravi raj za mještane i ostale susjedne izletnike. Na ovom prostoru je vremenom izgrađeno dosta vikendica u kojima možete potražiti prenoćište, ali je još uvijek dovoljno i javnog mjesta za sve željne ove otočne ljepote. Kao i na svakoj pješčanoj obali, i ovdje s prijateljima možete prirediti roštilj, cjelodnevni izlet i uživati u raznim aktivnostima. Naravno, ovo je pravi raj i za ribiče jer ima bezbroj pecaraških mjesta, na kojima se mogu pecati šarani, smuđevi, somovi, babuške i deverike.

Ovaj lokalitet je pogodan za kupanje, kampovanje, a može poslužiti i kao mjesto za kratku stanku na putu do Kopačkog rita, o kom ćemo pisati drugom prilikom.

Rezervni plan za ljeto:

Postoje ti neki dani kada nas puno stvari sprječava da napravimo cjelodnevni izlet. Nemojte pokleknuti ometačima, nego poranite i provedite jutro na obali, u parku, na bazenu. Napravite kavu za ponijeti ili ju kupite negdje usput, ponesite knjigu ili samo pozitivno raspoloženje, nađite zgodno mjesto i uživajte. I sat ili dva opuštanja će mnogo značiti.

Savjet: ukoliko okolnosti dopuštaju, zaboravite mobitel doma.

Spakirajte putovnicu, kupaći kostim, ručnik, loptu, suncobran, kremu za sunčanje i krenite na obalu. Sve pobrojane stavke čine ovaj izlet pravim ljetovanjem i pravim malim godišnjim odmorom. I ljetovanje na jedan dan je ljetovanje za onoga tko zna uzeti.

Poslastica u klipu

Tržnica ovih dana sve više i više dobija zlatni sjaj, a za to najveću zaslugu nosi gospodin zvani kukuruz, osobito onaj kojeg zovemo šećerac. Do skoro je svaki grad imao svog prodavača kuhanog kukuruza, a danas je češće da ga sami pripremamo. Naravno, prodavači nisu iščezli s gradskih kupališta, morskih obala i ljetnih događanja i nemilosrdno nam nude poslasticu u obliku klipa kojoj je teško odoljeti.

Zdravlje u klipu

Kukuruz obiluje vlaknima koja snižavaju kolesterol folnom kiselinom koja čuva krvne sudove i vitaminom B1 koji je važan za rad mozga. Odličan za varenje, jača kosti, regulira dijabetes, efikasan u borbi s kilažom, sjajan za kardiovaskularni sistem, klip kukuruza zaslužuje da mu posvetimo po neki stih ali prije svega zaslužuje važno mjesto u našoj ishrani.

Podatak da se kukuruz nekada kuhao satima opravdava navođenje recepta za kuhanje.

Potrebno: kukuruz / voda za kuhanje

Postupak: Kukuruz je potrebno izvaditi iz njegovog lista i očistiti od svilice, a zatim oprati. U posudu staviti cijeli klip ili pre-rezan na pola, preliti vodom da kukuruz pliva i poklopiti posudu. Od početka ključanja, kuhati još desetak minuta, isključiti ringlu i ostaviti u vodi da se prohladi. Nakon toga, izvaditi kukuruz, posoliti ga i po izboru premazati puterom.

Nije zlato sve što sija, nego i ono što nas zdravljem hrani. Uživajte u zdravom klipu.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS3535500000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

PRVO MJESTO na Europskom nogometnom natjecanju 2017.

Nogometaši hrvatske zajednice iz Srbije